

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 600 F per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie: Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen

Academische Zitting van vrijdag 17 december 1965

“DE TAALWETGEVING IN BELGIË,, — “VLAANDEREN EN EUROPA,,

Op vrijdag ll., 17 dezer, richtte de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen in de Assizenzaal van het Gerechtshof, een Academische zitting in, gewijd aan het probleem der taalwetgeving.

Als sprekers waren uitgenodigd Dr. R.J. Renard, Voorzitter van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht, die zou spreken over «de betekenis van de taalwetgeving in België en de heer Michiel Vandekerckhove, hoofdreferendaris bij de Rechtbank van Koophandel te Kortrijk, die het onderwerp zou behandelen «Vlaanderen en Europa».

De Voorzitter van de Vlaamse Conferentie, Mr. A. Kinsbergen, leidde beide sprekers in door een hoogstaande uiteenzetting, waarin hij vooral het uitzonderlijk belang onderstreepte van de wet van 15 juni 1935 op de vervlaamsing van het gerecht, misschien wel de belangrijkste van onze taalwetten en voorzeker diegene die met de meeste nauwgezetheid wordt toegepast.

De Voorzitter der Conferentie nam deze gelegenheid te baat om een warme hulde te brengen aan de nagedachtenis van wijlen onze confrater Mr. Hendrik Marck, die zo terecht de vader van deze wet van 1935 genoemd wordt en die, door zijn rusteloze ijver, zijn taaië volharding en zijn sterk overtuigingsvermogen het tot stand komen van deze wet heeft kunnen verzekeren.

Spreker schetste de uitzonderlijke verdiensten van Mr. Hendrik Marck als advocaat, als parlementair, maar vooral als Vlaming en betuigde aan de familie van onze betreurde confrater hoe groot de schuld van dankbaarheid is van de Vlaamse Rechtswereld tegenover zijn nagedachtenis.

Daarna werd eerst het woord gegeven aan Dr. R.J. Renard, Voorzitter van de Vaste Commissie van Taaltoezicht. Zeer groot was de belangstelling voor de uiteenzetting van de spreker die door zijn zo uiterst belangrijke functie in grote mate verantwoordelijk is voor de stipte naleving der taalwetten van 1962 en 1963.

De heer Renard gaf ons een uitstekend en zakelijk overzicht van de ontwikkeling der taalwetgeving in ons land gedurende de laatste eeuw en lichtte telkens, uit elke groep der taalwetten die in de verschillende periodes in werking kwamen, de leidende principes toe waarop zij gebouwd werden en die hun toepassing beheersen.

Deze spreekbeurt werd warm toegejuicht en wij zijn zo gelukkig dat wij, in tegenwoordig nummer, na de inleidende rede van de Voorzitter der Conferentie, de volledige tekst kunnen afdrucken van de voordracht van de heer Renard.

Als tweede spreker trad op de heer Michiel Vandekerckhove, die merkwaardige beschouwingen ontwikkelde over de toekomst van Vlaanderen in het Europa van morgen en die de kansen berekende die aan de Nederlandse taal geboden zijn om zich in dit grotere complex te kunnen handhaven.

De heer Vandekerckhove is een tribuin, waarvan de welsprekendheid steeds de grootste bewondering afdwingt. In een betoog dat voor de vuist werd uitgesproken, doch dat opgebouwd was met een onberispelijke logika, onderzocht hij de mogelijkheden — de ongunstige en de gunstige — voor Vlaanderen, in de toekomst. De redenaar wist, met een wonderbare welsprekendheid, de diepste vezels van het gemoed te doen trillen om dan weer met een onfeilbare argumentatie zijn betoog te adstrueren. Zijn rede was doorspekt met passende en doeltreffende aanhalingen, die blijk gaven van de ontzaglijke kultuur die aan de heer Vandekerckhoven eigen is.

Zijn rede werd in de grootste spanning beluisterd en werd met stormachtig applaus begroet.

Wij betreuren ten zeerste dat de rede van de spreker niet op schrift gesteld was en dat het ons aldus niet mogelijk is haar, evenals de rede van de heer Renard, in dit nummer te publiceren. Doch wij weten dat een redenaar van het gehalte van de heer Vande-

kerckhove zich niet aan een geschreven tekst kan binden en vrije teugel moet kunnen laten aan de taal die opwelt uit zijn hart en zijn geest.

Wij hebben echter het voorrecht aan onze lezers te kunnen aankondigen dat de heer Vandekerckhove ons wel heeft willen toezeggen zijn rede voor het Rechtskundig Weekblad schriftelijk uit te werken. Wij zullen aldus, in een van onze aanstaande nummers, het groot genot kennen de gevierde spreker opnieuw te horen.

Naast de spreekbeurten van Mr. Kinsbergen en van de heer Renard drukken wij ook nog in tegenwoordig nummer een uitvoerig artikel van de hand van de heer De Kempeneer, lid van de Vaste Commissie voor Taal-

toezicht, die een volledig overzicht geeft van de activiteit van deze commissie gedurende het jaar 1965.

De omvang van deze spreekbeurten en van het artikel verplichten ons de jurisprudentie en de andere rubrieken die gewoonlijk in het Rechtskundig Weekblad verschijnen, naar een volgend nummer te verschuiven. Tegenwoordig nummer zal dus volledig gewijd zijn aan de taalwetgeving in ons land en zal aldus, voor al onze lezers, over dit zo belangrijk en zo actueel onderwerp, een kostbare documentatie zijn.

De Redactie.

TAALWETGEVING

Inleidende rede door Mr. A. KINSBERGEN

Voorzitter van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen

«Onder voorbehoud van de overgangsbepalingen » die voorafgaan, treedt deze wet in werking op » 15 september 1935.»

Ik heb U lezing gegeven van artikel 68, par. 1 van de wet van 15 juni 1935 betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken.

Slechts enkele woorden, een weinig originele tekst, en toch zijn zij de aanleiding dat de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen er vreugdevol een academische zitting aan wijdt.

Dit gerechtelijk jaar is immers het dertigste dat door deze enorm belangrijke wet beheerst wordt. Vandaag is het dan ook dertig jaar geleden dat voor het eerst het Nederlands in gerechtszaken zijn volle erkenning kreeg.

Waarom heeft de Vlaamse Conferentie het tot haar plicht en taak geacht deze verjaardag te eren, in deze zaal die traditioneel aan de grote gebeurtenissen van haar werking wordt voorbehouden? Het antwoord hierop zal wellicht door de reeds ouderen gegeven worden met enige verbittering en hardheid in de stem, omdat zij vooral zullen denken aan de onbillijkheden, de vernederingen en het onrecht waaraan door deze wet een einde werd gesteld.

De jongeren, voor wie de periode van vóór 1935 al behoort tot een geschiedenis waaraan ze geen deel hadden, zullen in hun antwoord eerder de bewondering uitdrukken voor degenen die met de inzet van al hun krachten en persoonlijkheid het hun mogelijk hebben gemaakt in de rechtswereeld van vandaag te leven zoals het niet meer dan normaal is.

Tegelijkertijd zullen zij, wanneer ze kennis nemen van de geschriften, de brochuren, de pamfletten vol strijd lust van hun oudere vrienden, en de soms hatelijk minachtende antwoorden van anderen, hun verwondering en verontwaardiging uiten over het onbegrip, de onverdraagzaamheid, ja het onrecht dat destijds bestaan heeft en vandaag toch als zo onwezenlijk en zo onbegrijpelijk voorkomt.

Maar allen, oud en jong, zullen er zich over verheugen dat uiteindelijk de rede en het verstand hebben gezegevierd en dat nu 30 jaar geleden een stelsel in werking trad dat in dit meertalig land een geheel uitbouwde dat de harde lessen van de praktijk trotseerde en dat van in het begin op uiterst strenge wijze werd toegepast en geëerbiedigd.

Dat dit taalstelsel, bijna zonder veranderingen en zonder ernstige kritieken dertig jaar heeft doorgemaakt, is niet te wijten aan het toeval. Alleen aan de omstandigheid dat de principes van deze wetgeving, rekening houdend met de wijvingen en botsingen die zich steeds in een meertalige entiteit kunnen voordoen, de elementaire rechtvaardigheid en de strenge logica heeft verenigd.

Waar in 1965 de taalproblemen in andere takken van het openbaar leven nog herhaaldelijk passies doen oplaaien en toestanden bestaan die niet met de redelijkheid en de rechtvaardigheid overeenkomen, past het dan ook de principes in herinnering te brengen van de wetgeving die vandaag herdacht wordt.

In de 68 artikelen van de wet van 1935 werd terecht de volstrekte gelijkheid, zonder enig voorbehoud, van het Nederlands en het Frans als onaantastbaar beschouwd, evenals de omstandigheid dat ze van toepassing diende te zijn op alle rechtscolleges van het gehele land.

Uitgaande van deze grondgedachten verkondigt de wet Marck: (1)

1) de volstrekte eentaligheid van de rechtspleging en van de gerechtelijke akten. De procedure vanaf de dagvaarding, in eerste aanleg, zowel als in beroep of verbreking, tot en met de tenuitvoerlegging van de gerechtelijke beslissingen, dient in dezelfde taal te geschieden.

2) de streektaal is bepalend voor de taal van de procedure. Vandaar Nederlandse rechtspleging voor de rechtbanken in Vlaanderen en Franse rechtspleging voor deze in Wallonië. Dit is trouwens de toepassing van het territorialiteitsbeginsel dat reeds sinds 1932 onze taalwetgeving op alle gebieden inspireert.

3) voor de Brusselse agglomeratie de aanvaarding van het personaliteitsbeginsel, d.w.z. taalkeuze van de partijen onder de controle van de rechtbanken.

4) en wellicht het voornaamste, het absoluut dwingend karakter van de voorschriften, wat met zich brengt dat de meeste en belangrijkste artikelen van de wet voorgeschreven zijn op straf van nietigheid, uit te spreken door de rechter. Het is niet overdreven te zeggen dat deze strenge sanctie van in den beginne de toepassing van de taalwet in gerechtszaken verzekerde en deed eerbiedigen, dit in tegenstelling met de andere taalwetten die, jammer genoeg, zulke doeltreffende waarborgen niet kennen.

De strenge logica en de voor de hand liggende redelijkheid die de koele opsomming van deze eenvoudige beginselen weergeeft, maken het thans onwezenlijk te moeten vaststellen dat, om ze in onze wetgeving te kunnen opnemen, de besten onder dit volk, het grootste deel van hun tijd, hun energie, hun kracht en hun doorzettingsvermogen er aan hebben moeten besteden.

Vandaag komt het gelukkig als absurd voor dat er een periode geweest is in de geschiedenis van dit land dat onbegrip, onverdraagzaamheid, kortzichtigheid en ja onrechtvaardigheid de geesten van velen zodanig benevelde, dat zij zelfs konden goedpraten dat de rechtsbedeling kon gebeuren in een voor de rechtzoekende vreemde en onverstaanbare taal.

En toch, parlementaire bescheiden, pasicrisie, rechtskundige tijdschriften, vonnissen en arresten zullen de eeuwige getuigen blijven van een periode — die alle weldenkenden thans betreuren —, waarin met een grenzeloze minachting, zelfs met haat en vernedering de taal van de rechtzoekende, Uw en onze taal, bejegend werd.

Waar ieder door zijn taal zijn vreugde bejubelt en zijn droefheid beleeft, waar ieder zijn taal krijgt van degene die hem het liefst is, waar door een taal een volk zijn grootheid en zijn cultuur uit, waar dezelfde taal een volk verenigt in zijn tegenslagen, waar door zijn taal de mens zich tot de mens richt, omdat de taal een deel van de persoon zelf is, kon het niet anders dan dat de verknechting van het uitdrukkingmiddel, de verknechting van de mens zelf betekende, en er een reactie moest komen om de verloren vrijheid te herwinnen.

En er waren redenen om deze strijd te beginnen en toe te spitsen daar waar het de rechtsbedeling zelf betrof.

Het staat immers vast dat sinds het besluit van het Voorlopig Bewind van 16 november 1830, het Nederlands praktisch uit de gerechtszalen werd verwijderd. In de praktijk werd het gebruik van het Nederlands ontzegd aan de partikulieren die erom vroegen en zelfs in strafzaken weigerden de magistraten uitleggingen in het Nederlands te aanhoren. In 1860 werden nog de zwaarste straffen uitgesproken door een rechtscollege dat de door de beschuldigten gesproken taal volkomen onmachtig was.

De beroering en opschudding die door dergelijke zaken teweeggebracht werd, steunden hen, die diep geschokt, pogingen ondernamen om het Nederlands in de rechtscolleges ingang te doen vinden, en aldus een einde te stellen aan deze onwaardige toestand.

In deze strijd, en ik ben fier het hier te mogen verklaren, heeft de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen een enorme betekenis gehad, en zij is op dit terrein zonder enige twijfel richtinggevend opgetreden. De vernederlandsing van het rechtsleven is haar doel geweest en had immer de grootste belangstelling van haar leden. Het resultaat is niet uitgebleven en wij beleven nu reeds 30 jaar een volledig nieuw uitzicht van het nederlandstalig rechtsleven.

Voorzeker heeft de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen in haar streven niet alleen gestaan. Zij kon altijd op een innige samenwerking rekenen van de Conferenties en de pleitgenootschappen die in andere steden bestonden, van de Bond der Vlaamse rechtsgeleerden en talrijke anderen. Het is echter niet overdreven te zeggen dat van haar altijd de noodzakelijke prikkel uitging, dat door haar de strijd lust werd aangemoedigd en door haar de meeste initiatieven werden genomen, en dat ook in haar kring, zoals Stafhouder Victor zich heeft uitgedrukt «de bekomen gunstige uitslagen op de meest uitbundige wijze werden gevierd». (2)

Is het niet zo dat de wet van 15 juni 1935 de naam draagt van een vooraanstaand lid van de Vlaamse Conferentie, van een Antwerps Confrater, ik bedoel wijlen Mr. Hendrik Marck. De eenvoudige dankbaarheid vereist dat zijn naam verbonden wordt aan deze academische zitting.

Mr. Hendrik Marck, groot advocaat, groot parlementslid en vooral groot Vlaming, vooraanstaand lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, op wie talrijke malen beroep gedaan werd om deel uit te maken van de ministerraad. Zijn politiek leven was steeds bepaald door oprechte volksliefde, volstrekte onbaatzuchtigheid en jeugdig idealisme. Als advocaat pleitte hij voor alle jurisdicties; publieke of private belangen, grote of kleine zaken werden door hem met dezelfde nauwgezetheid verdedigd. Vooral in het assisenhof kon hij volop zijn talenten ontplooien en meestelrijk kon hij met eenvoudige middelen een diepe ontroering scheppen.

Zijn activiteit in het Parlement bij het tot stand komen der wet van 15 juni 1935 is ongelooflijk. Daar leverde hij de hardste strijd van zijn leven. Het mag gezegd worden dat het grotendeels aan de nimmer afgevend overtuigingskracht van Hendrik Marck te danken is dat deze wet tot stand is gekomen en voorzien werd van de nodige sancties, die het onmogelijk maken aan haar toepassing te ontsnappen. Zijn verslag, het aanvullend verslag en het tweede verslag, tonen aan welke inspanningen hij zich getroost heeft om de hinderpalen op te ruimen die tegen de wet werden aangevoerd.

Als verslaggever van de Kamerkommissie bij de behandeling van het wetsontwerp op het gebruik der talen in gerechtszaken, gaf hij blijk van een onvermoeibare werkkraft, van diplomatie en soepele handigheid, gepaard aan een onwrikbare onverzettelijkheid, waar het essentiële principes gold.

Natuurlijk was de vernederlandsing van het gerecht een eis van de Vlaamse beweging, die in elk geval zou verwezenlijkt worden. Het is echter stellig dat zonder Mr. Hendrik Marck, wiens leven zich steeds heeft afgespeeld in de Vlaamse strijd, deze wet niet de volmaaktheid zou hebben die wij er thans in erkennen.

Wanneer men de parlementaire bescheiden herleest geeft men zich rekenschap van wat Mr. Hendrik Marck verwezenlijkt heeft. Wat Hendrik Marck tot stand bracht geeft hem recht op de blijvende dankbaarheid van alle Vlamingen. Zijn werk als verslaggever der wet op het gebruik der talen in gerechtszaken, verzekert hem een vooraanstaande plaats in de geschiedenis van de Vlaamse beweging. (3)

Laat mij toe dat ik vandaag aan zijn weduwe, aan zijn dochter en aan zijn zoon, onze uitstekende confrater, Oud-Voorzitter Mr. Jozef Marck, nogmaals de dank betuig van de Vlaamse Conferentie en van de nederlandstalige advocatuur, voor al hetgeen hun echtgenoot en vader voor hen verwezenlijkt en bereikt heeft.

Talrijk zijn de anderen die naast en met Mr. Marck geijverd hebben om de huidige generatie de vernederlandsing van het gerecht te schenken. Het ware onbegonnen werk namen te citeren, daar het de opsomming zou betekenen van de besten van dit volk, die gelukkig zeer talrijk zijn.

U zal het mij nochtans vergeven dat ik bij deze herdenking een uitzondering maak en een bijzonder woord richt tot Stafhouder Mr. René Victor, erevoorzitter van de Vlaamse Conferentie, die in ons midden beschouwd wordt als het huidige symbool van de heropleving van de nederlandstalige juridische cultuur in België.

Mr. Victor, U heeft het in 1932 aangedurfd het Rechtskundig Weekblad te stichten. Het eerste en nog steeds het enige weekblad dat in ons land gewijd is aan de rechtsbeoefening in eigen taal. In den beginne was dit Rechtskundig Weekblad voorzeker opgevat als onontbeerlijk uitdrukkingmiddel voor al degenen die hun argumenten voor de vernederlandsing van het rechtsleven wilden doen gelden. U zelf heeft in Uw blad ontelbare artikelen geschreven om met de kracht van Uw soepele pen nieuwe argumenten naar voren te brengen. Sindsdien is Uw Rechtskundig Weekblad uitgegroeid tot één van de meest hoogstaande juridische vaktijdschriften uit het Nederlands taalgebied.

De indrukwekkende collectie die het Rechtskundig Weekblad nu reeds uitmaakt, is het voornaam bewijs dat er in dit land nederlandstalige juristen wonen en werken, die het recht overdenken en bestuderen met eenzelfde kennis en vaardigheid als dezen die tot het Franse taalgebied behoren, en dat door magistraten, die onze taal spreken, een rechtspraak wordt opgebouwd die iedere vergelijking in de gunstigste zin kan doorstaan.

U heeft immers onmiddellijk ingezien dat de wet van 1935 niet diende te worden beschouwd als een einddoel, maar dat ze slechts een uitgangspunt was voor de nederlandstalige juristen om hen toe te laten zich in hun taal dieper te bezinnen over de rechtswetenschap. (4)

In Uw werk: « Een eeuw Vlaams rechtsleven », verschenen juist na de wet van 1935, verkondigt U reeds:

« De Vlaamse juristen van dezen dag zijn er zich » diep van bewust dat, niettegenstaande de schitterende » heropleving onzer Vlaamse juridische kultuur, wij » thans slechte staan aan het begin van een weg die » leidt naar hogere beschaving en naar dieper mense- » lijk inzicht, doch op deze baan zijn de lastigste » hindernissen weggevaagd en zonder knellende belem- » mering kan nu de schaar der Vlaamse juristen voort- » schrijden naar een doel van steeds grotere volmaakt- » heid. Thans zullen ons Vlaams rechtsleven en onze » Vlaamse rechtswetenschap de wedloop kunnen aan- » gaan met hetgeen wordt verwezenlijkt in het buiten- » land, zonder hun krachten te moeten verspillen in » ondankbare strijd en onverkwikkelijk tijdverlies. »

Het moet voor U, die van zo dichtbij de andere toestand gekend heeft, een onverdeeld genot zijn dat Uw Vlaamse Conferentie zich vandaag kan verheugen over hetgeen bereikt werd. Dit enthousiasme kunnen wij ieder jaar weer aanvoelen wanneer U in Uw weekblad een overzicht brengt van hetgeen er aan juridische literatuur in het verlopen jaar verschenen is. Ieder jaar weer wordt het aantal geciteerde werken groter, omdat steeds opnieuw de weldoende inwerking van het studeren in eigen taal en het praktiseren in het Nederlands zich laat voelen. Het is haast ongeloflijk in welke korte tijd een achterstand van 100 jaar wordt ingelopen.

Terecht is U nog steeds niet tevreden, want nog altijd ijvert U voor het verheffen van de kultuur en de ontwikkeling van de jongeren, omdat de fierheid van een taal te vinden is in de kultuur die er door kan uitgedrukt worden.

De Vlaamse Conferentie is het U verschuldigd dat zij ervoor zorgt dat de laatste smetten die de vernederlandsing van het rechtsleven nog ontsieren, worden weggewerkt.

Het past niet dat van zeer belangrijke wetten nog geen officiële Nederlandse vertaling bestaat. Er dient voor te worden gezorgd dat de gebrekkige vertaling van zekere teksten wordt geschaafd. Het blijft nodig dat onze Brusselse nederlandstalige confraters in hun

balie op onze steun kunnen rekenen, en terecht heeft onze Raad der Orde enkele dagen geleden een memorie gepubliceerd waarin aangetoond wordt dat een Hof van Beroep te Antwerpen de juiste bekroning is van de harmonisatie der verhoudingen tussen het Vlaams en het Waals landsgedeelte (5).

Ook deze objectieven zullen bereikt worden. Hoe vlugger echter, des te beter.

* * *

Waar de rechtswereld zich kan verheugen in een billijke regeling der taalverhoudingen, en dit nu reeds sedert 30 jaar, doet het wrang aan dat in andere takken van het openbaar leven de gemoederen nog steeds niet gekalmeerd zijn en de taalwetten daar nog steeds het voorwerp uitmaken van passies, strijd en onbegrip.

Toch kan gezegd worden dat de grote principes van de wetgeving van 1935 en 1963 dezelfde zijn. Op één punt echter is er een fundamenteel en misschien doorslaggevend verschil: de sancties.

Het is mijn stellige overtuiging dat de voornaamste reden dat de wet van 1935 in onze rechtswereld ingang gevonden heeft en er geëerbiedigd wordt, ligt aan de omstandigheid dat de toepassing ervan gesanctioneerd werd met nietigheden, en dat dit het onmisbare doch tevens heilzame middel geweest is om ze te doen eerbiedigen.

Weliswaar houdt de wet op het gebruik van de talen in bestuurszaken van 2 augustus 1963 al een begin van sancties in. Zolang deze niet dezelfde kracht zullen hebben als deze die 30 jaar geleden noodzakelijk werden geacht in een andere taalwet, zal een taalvrede moeilijk te verwezenlijken zijn. Onredelijken zullen, om de wet te kunnen omzeilen, zich immers achter de onvolmaaktheden ervan willen verschuilen. Het lijkt mij echter onontbeerlijk en hoogst noodzakelijk voor de taalvrede dat de wetgever zo snel mogelijk de overtredingen van de taalwetgeving in bestuurszaken ook met nietigheden straft. Er is geen reden op dit punt van de wet van 1935 af te wijken!

* * *

Op 12 maart 1964 werd de Heer *Renard*, doctor in de rechten, door de Kamer van volksvertegenwoordigers verkozen tot voorzitter van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht.

Een controlelichaam was geen nieuwigheid in onze wetgeving. In 1932 al werd het toezicht van de toenmalige taalwet toevertrouwd aan een commissie van zes leden. De ervaring heeft echter vlug geleerd dat deze commissie niet beantwoordde aan de verwachtingen. De wet van 2 augustus 1963 heeft een Vaste Commissie voor Taaltoezicht opgericht, die zelfstandig optreedt, met attributen die deze van de commissie van 1932 ver overtreft.

De Commissie die U voorziet, Mijnheer Renard, heeft van de wetgever de belangrijke taak gekregen te waken over de toepassing van de wet van 2 augustus 1963. Slechts enkele weken geleden werd het eerste jaarverslag over de werkzaamheden van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht overhandigd aan de leden van de Wetgevende Kamers.

Hieruit blijkt welke talrijke, delikate, moeilijke en ingrijpende beslissingen door de commissie dienen getroffen te worden. Uit ervaring weet ik hoe U op uitstekende wijze de debatten van dit college heeft geleid.

Het gezag dat de Vaste Commissie voor Taaltoezicht gekregen heeft van de wetgever, en uitbouwde onder

Uw leiding, staat vast. Haar taak is niet gering. Zij heeft de opdracht gekregen een raadgeefster te zijn van de regering, door de adviezen die aan de ministers moeten gegeven worden over alle problemen van algemeen belang, die de toepassing van de wet aanbelangen.

De wet heeft haar anderzijds een taak van censuur toevertrouwd door de macht die ze heeft de bevoegde overheden te verzoeken alle reglementerende of individuele akten, die strijdig zijn met de wet of de uitvoerende besluiten, te vernietigen.

Uit Uw rapport blijkt dat het de bekommernis is van U en Uw commissieleden hun taak met overtuiging te vervullen en er een dusdanige opbouwende waarde aan te geven dat de samenhangigheid tussen alle Belgen hartelijker en inniger zou worden. (6)

Het is natuurlijk zo dat sommige adviezen van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht ontstemming of vrevel verwekken bij hen die een andere verklaring van de wet hadden verwacht. Dergelijke reacties, en de rechtelijke wereld weet dit maar al te wel, zijn inherent aan elk geschil en moeten lijdzaam geduld worden. Het is niet altijd een oneer door een bepaalde pers te worden bekritiseerd.

Het is echter een feit dat U, in het volle bewustzijn van de belangrijke zending die ze voor het hoge welzijn van dit land te volbrengen heeft, de Vaste Commissie voor Taaltoezicht leidt.

In tegenstelling met de wet van 1935, en het moge gezegd worden, geeft de wet van 1963 op het gebruik der talen in bestuurszaken, aanleiding tot meer betwistingen. Ongetwijfeld omdat het terrein dat ze bestrijkt veel uitgebreider is en al de takken van het administratief leven van dit land omvat. Uw rapport stelt verbeteringen voor, en waarschijnlijk zullen in de toekomst nog andere suggesties volgen. Een eerste vereiste is — en ik herhaal het — dat de wetgever zal inzien dat de sancties moeten verscherpt worden, uit respect voor de wet en eerbied voor de principes die de goedkeuring wegdragen van het overgroot deel van de bevolking van dit land.

Terecht werd eens gezegd dat uiteraard aan een nieuw geboren instelling een lang leven toegewenst wordt. Hoe paradoxaal het ook moge klinken, het ideaal zou zijn — en U treedt dit bij — dat een organisme dat opgericht werd om de loyale toepassing te verzekeren van de juridische bepalingen die het parlement aanvaard heeft, zijn opdracht met zulk een overtuiging zou vervullen en aan zijn taak een dusdanige opbouwende waarde zou geven, dat de evolutie van de zeden zodanig wordt, dat de wet op de duur overbodig wordt, samen met de bepalingen die de toepassing ervan waarborgen. (7)

Dit is een ideaal dat nog ver van verwezenlijkt is, maar U zult ons aantonen, Mijnheer de Voorzitter Renard, dat intussen een taalwetgeving betekenis heeft in België en dat waar eerbied en wederzijds respect bestaat, een dergelijke wetgeving in niets verschilt van al deze die uitgevaardigd worden om de goede werking van een staatsbestel te waarborgen.

Wij zijn dan ook gelukkig U dadelijk te zullen horen, om ons de betekenis van de taalwetgeving aan te tonen.

* * *

De Belgische grondwet verzekert aan iederéén het recht zich van de taal te bedienen die hij verkiest, maar wijselijk werd de mogelijkheid voorzien dat het

gebruik der talen wettelijk zou kunnen geregeld worden voor de handelingen van de openbare overheid. Normale maatschappelijke betrekkingen maken een regeling van de verhoudingen op taalgebied onafwendbaar.

De buitenstaander die niet op de hoogte is van de specifieke toestand in dit land, kan misschien geneigd zijn onze taalregeling alleen te bezien als een poging om uit naam van taalrechten ten voordele van de nederlandsprekenden, even eerbiedwaardige taalrechten van anderstaligen te negeren.

Een dergelijke opvatting houdt niet de minste rekening met de sociale rol van de taal en de minimum vereisten waaraan de organisatie van het openbaar leven moet voldoen om de kulturele ontwikkeling van een gemeenschap te verzekeren op grond van haar eigen taal. De kansen van een kultuurgemeenschap om zich in volle ontplooiing te uiten, zijn immers onbestaande, wanneer degenen die men de intellectuele elite noemt, hun sociale plicht verwaarlozen door een taalbarrière te scheppen, waardoor ze zich kunstmatig afsluit van de massa.

Het volk, waarvan de kulturele en intellectuele ontplooiing in de eerste plaats moet gebeuren door de intellectuele elite, mag van deze elite verwachten dat het door deze benaderd wordt, terwijl jammer genoeg dikwijls vastgesteld wordt in dit land dat deze elite door het spreken van een andere taal, zich ervan verwijderd.

De invloed van de taalwetten in het onderwijs wordt reeds in ruime mate vastgesteld. Dit is echter niet voldoende, omdat op het daarnaast lopende economisch vlak sommige leidende kringen nog steeds hun sociale taalplicht niet hebben begrepen. De wetgever heeft dan ook verlangd dat het bedrijfsleven in Vlaanderen zich van de Nederlandse taal zou bedienen in zijn betrekkingen met de overheid en met het personeel. Met het oog op de gezondmaking van het taalgebruik hebben de Belgische wetten bepaalde verplichtingen moeten opleggen, omdat anders niet kon bereikt worden datgene wat in andere landen als vanzelfsprekend wordt beschouwd. De desertie van de gegoede stand kan maar gecompenseerd worden door het voorzien van onontbeerlijke verweermiddelen, omdat de kulturele opgang van een volk niet mag gestremd worden.

Morgen zal het taalprobleem geen specifiek Belgisch probleem meer zijn. Europa wordt reeds nu een meertalig gebied. Ook daar zal het tot de onmogelijkheden behoren dat één taal zal overheersen. De Europese gemeenschappen behandelen op voet van gelijkheid het Frans, het Duits, het Italiaans en het Nederlands. Misschien zal het Belgisch vergelijk een leerschool worden in het Europa van morgen, waar de Belgische dualiteit zal vervangen zijn door een Europese pluraliteit. (8)

In het kader van deze academische zitting, en voor ogen hebbende dat de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen steeds vooruitstrevend is geweest en zich bekommert over de toekomst, zonder het verleden te vergeten, was het dan ook noodzakelijk het perspectief van het nederlandsstalig landsgedeelte in Europa nader te belichten.

Wij danken de Heer Michiel Vandekerckhove, doctor in de rechten, licentiaat in de Thomistische wijsbegeerte, hoofdreferendaris in de Rechtbank van Koophandel te Kortrijk, lid van de raad van beheer van de B.R.T. en lid van de Kultuurraad voor Vlaanderen, dit bijzonder probleem voor ons te willen behandelen.

(1) L. Lindemans : « Taalgebruik in gerechtszaken » nr. 6 en vlg.

(2) R. Victor : « Schets ener geschiedenis van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen 1885-1960 ».

(3) Mr. Hendrik Marck † R.W. 1956-1957, kol. 1585-1586.

(4) Karel Van Baarle in R.W. 1952-1953, kol. 357 en vlg.

(5) Memorie betreffende de oprichting van een Hof van Beroep te Antwerpen goedgekeurd door de Raad der Orde van de Balie te Antwerpen in zijn zitting van 15 maart 1965.

(6) Jaarverslag van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht over de periode van 4 juni 1964 tot 28 februari 1965 (Kamer van Volksvertegenwoordigers 18 (B.Z. 1965) nr. 1).

(7) Rede van Minister Gilson bij de installatie van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht.

(8) H. Fayat : « Waarom nog een Vlaamse beweging » R.W. 1963-1964, kol. 903 en vlg.

DE BETEKENIS VAN DE TAALWETGEVING IN BELGIË

Rede door de Heer Dr. R. J. RENARD Voorzitter van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht

Wie de geschiedenis van de taalwetgeving in België kritisch nagaat komt reeds vlug tot de constatacie dat, vanaf de oprichting van de Belgische Staat tot na de eerste wereldoorlog, met deze wetgeving eigenlijk niets meer werd beoogd dan enkele flagrante onrechtvaardigheden ongedaan te maken, die op een bepaald ogenblik de openbare opinie in beroering brachten.

Dat de eerste taalwet van 17 augustus 1873 een wet is geweest, die het gebruik van de Nederlandse taal in strafzaken regelde, is in dit opzicht kentekend. Het heeft te maken met het feit dat het geregeld verontwaardiging verwekte wanneer volksmensen op de beklagdenbank hun eigen rechtszaak bijwoonden zonder een woord te begrijpen van wat er werd gezegd. Zoiets sprak vanzelfsprekend het volksgemoed aan. Zo is het dan ook te verklaren dat voor het gebruik van de volkstaal voor de burgerlijke rechtbank of voor de vrederegerechten geen taalwet nodig werd geacht. Zoals uit het verslag van de kamercommissie, die de wet bespreekt duidelijk blijkt, meent men dat er hier geen reële misbruiken bestaan vermits in het eerste geval de beschuldigde niet zo onmiddellijk met de rechtbank in aanraking komt en in het tweede geval, zo zegt men tenminste, alles normaal in de volkstaal verloopt.

Als enkele jaren later, namelijk in 1878, een wet wordt aangenomen over het gebruik van het Nederlands in bestuurszaken in het Vlaamse land en in de Brusselse agglomeratie, die toen nog overwegend Nederlandstalig was, dan constateren we dat andermaal niets méér wordt nagestreefd dan aan enkele flagrante mistoestanden te verhelpen.

Dat het tweetalige taalregime in zijn geheel dient herzien te worden klinkt in die tijd nimmer als eis of als verwachting door, ook niet in de taalwet van 1883 op het gebruik van het Nederlands in het middelbaar onderwijs, in haar gevolgen nochtans de belangrijkste taalwet van de 19e eeuw. Deze wet doet weer eens niets anders dan een al te duidelijk misbruik herstellen, het feit namelijk dat de moedertaal tot dan toe in het Vlaamse land in het Frans werd onderwezen. Voor de andere vakken wordt het probleem niet eens gesteld : ze zullen verder in het Frans gegeven worden.

Ook de wet van 1889, andermaal een wet op het gebruik van het Nederlands in strafzaken, is slechts een aanvulling van de eerste taalwet. Men heeft geconstateerd, zoals dat voor latere taalwetten telkens het geval zal zijn, dat er niet alleen tekorten aan de vorige wet kleven maar dat de wet niet toegepast werd o.m. omdat geen sancties waren voorzien.

Pas in 1898, als een tweede wet besproken wordt die het taalgebruik in bestuurszaken regelt, speciaal voor wat de officiële bekendmakingen betreft, weerklinkt voor het eerst een nieuw geluid. Edmond Picard verklaart inderdaad dat de situatie, volgens hem, zodanig gegroeid en gerijpt is dat het noodzakelijk is, om het

met zijn eigen woorden te zeggen : « dat de gelijkheid van de twee talen ten volle en absoluut doorgevoerd worde ». Niets minder en ook niets meer, zoals hij zegt. Het zou echter nog jaren duren vooraleer van dit inzicht iets terecht kon komen.

Een nieuwe wet op het taalgebruik in gerechtszaken, de wet van 1908, zal andermaal slechts aangenomen worden nadat tijdens de beruchte zaak *Goethals* en *Coucke* voor de zoveelste keer ergerlijke taalmisbruiken aan het licht kwamen en heftig door de publieke opinie werden gebrandmerkt.

Behalve de wet, die juist voor de eerste wereldoorlog het taalgebruik in het leger op zeer onvoldoende wijze regelde, is de wet van 1908 eigenlijk de laatste wet van de eerste periode, in de geschiedenis van onze taalwetgeving.

Het is, meen ik, niet overdreven te zeggen dat er, in deze eerste periode, eigenlijk geen sprake van was het bestaande regime van de tweetaligheid in Vlaanderen te wijzigen. Het enige wat deze wetgeving inspireerde was de eerder paternalistische bekommernis sommige al te ergerlijke mistoestanden uit de weg te ruimen waarop de publieke opinie in het Vlaamse land gevoelig reageerde.

Daarmee wordt meteen ook duidelijk waarom deze wetten alleen voor het Vlaamse land golden terwijl er in Wallonië kennelijk geen taalproblemen bestonden. Alles gebeurde er normaal in de streektaal.

Wanneer we de debatten rond de eerste taalwetten naslaan valt het trouwens op dat over het algemeen langs Waalse zijde een werkelijke grootmoedigheid aan de dag wordt gelegd. Het zijn toegevingen, die het bestaande taalregime in België op bepaalde punten aanpassen, maar deze nergens grondig wijzigen of zelfs maar ter sprake brengen.

In een gans ander klimaat, zullen de taalwetten tot stand komen in de periode die volgt op de eerste wereldoorlog. Na de invoering van het algemeen stemrecht zal de volkswil zich duidelijker manifesteren. Voor het eerst wordt in 1921 een wet goedgekeurd die, al doet ze niet veel meer dan algemene principes aangeven, zich uitstrekt tot het ganse land.

In 1932 volgt, zoals U weet, de uiterst belangrijke wet waarin het regime van het taalgebruik in bestuursaangelegenheden grondig wordt uitgestippeld en waarin ook definitief enkele opties worden genomen waarover we dadelijk iets meer wensen te zeggen.

In de wet van 1962 en 1963 zullen, op basis van de opgedane ervaringen en de conclusies van het centrum Harmel nog scherpere, preciesere teksten worden uitgewerkt, zullen er sancties ingevoerd worden en eveneens verschillende controleorganen voorzien.

Een eerste feit dat opvalt is dat de taalwetgeving van de laatste vijftig jaar dezelfde curve vertoont als die van het groeiende zelfbewustzijn en de culturele

ontplooiing van het Vlaamse land. Een tweede constatie is dat deze wetten zich ditmaal uitstrekken tot het ganse land en dus maatregelen voorzien voor Walen en Vlamingen.

Een derde niet minder opvallende kentrek is, maar dit geldt in feite voor het geheel van de taalwetgeving, dat in de loop van de tijdspanne die ligt tussen de eerste en de laatste taalwetten, deze wetten steeds uitgebreider en ingewikkelder zijn geworden. Van wetten die, zoals de eerste slechts twee artikelen omvatte, zijn ze geleidelijk uitgedeid tot wetten die er zomaar 68 tellen.

De oorzaak daarvan is U voldoende bekend. Taalwetten worden in ons land, dat over het algemeen reeds allergisch is voor wetten en voorschriften, door de band beschouwd als wetten die men gerust kan overtreden. Om die tendens tegen te gaan werd het noodzakelijk de teksten hoe langer hoe meer te preciseren, controleorganen op te richten en te verbeteren en tenslotte sancties te voorzien.

Laat U me toe op de laatste periode in onze taalwetgeving, de periode tussen 1921 en 1963, en dan vooral op de taalwetgeving in bestuurszaken, iets nader in te gaan om daarna te proberen de diepere betekenis ervan te achterhalen, voor zover dit, in dit selecte gezelschap, geen overbodige taak is.

Het was na de oorlog van 14-18 duidelijk gebleken dat de wet van 1878 in bestuurszaken geen voldoening had geschonken. De staatsambtenaren gingen verder met het gebruik van het Frans in hun betrekkingen met de Vlaamse gewesten. Het tekort aan precieze en juiste bepalingen bracht mede dat talrijke betwistingen ontstonden over de toepassing van de wet.

De wet van 1921 bevestigt dus, en preciseerd, dat de taal van de Vlaamse gewesten het Nederland is voor de inwendige diensten en voor hun betrekkingen met de centrale besturen. Een nieuwigheid in de taalwetgeving is dat hetzelfde beginsel wordt vastgelegd voor de Waalse gebieden voor het gebruik van het Frans.

Er is echter een belangrijke uitzondering: wanneer namelijk de uitslag van de talentelling aanduidt dat een meerderheid van inwoners een andere taal spreekt dan deze waarbij de gemeente geografisch behoort dan kan de gemeenteraad beslissen het gebruik van een andere taal in te voeren.

Voor de Brusselse agglomeratie wordt het taalregime door de provinciale raad van Brabant en door de betrokken gemeenten bepaald, terwijl de berichten en mededelingen alle tweetalig moeten zijn. De Brusselse agglomeratie omvat op dat ogenblik 17 gemeenten.

In de centrale besturen, in de diensten van het provinciaal bestuur van Brabant, in de gemeentebesturen van de Brusselse agglomeratie moet iedere kandidaat blijk geven van een elementaire kennis van de tweede landstaal en vanaf januari 1925 moet ieder afdelingshoofd of iemand van gelijke of hogere graad blijk geven van een grondige kennis van de tweede taal. Deze kennis wordt vastgesteld door een examen.

Deze bepalingen zijn zeer belangrijk, omdat de wetgever van 1921 duidelijk zijn wil heeft te kennen gegeven, dat al wie zich wilde in dienst stellen van de natie door een loopbaan te kiezen in de centrale besturen of zich wilde in dienst stellen van de openbare besturen in gemengde gebieden, de verplichting had ook de tweede landstaal te kennen.

Elf jaar later, op 28 juni 1962, wordt de vierde taalwet in bestuurszaken aangenomen. In de verantwoording van de wet stipt de Regering aan dat het haar bedoeling is de tekorten van de wet van 1921 aan te vul-

len en enkele essentiële voorwaarden van toepassing te bepalen.

Laat me toe de belangrijkste principes van deze wet te onderlijnen:

1. eentaligheid in inwendige diensten van de lokale en gewestelijke besturen in het ganse land;

2. tweetalige organisatie van de centrale diensten, tweetaligheid van de diensten van het provinciaal bestuur van Brabant en van de lokale staatsdiensten in de Brusselse agglomeratie;

3. speciaal statuut voor de gemeenten van de Brusselse agglomeratie.

Ten opzichte van de wet van 1921 vallen ons vooral op:

a. de bepaling dat voor de gemeenten van de Brusselse agglomeratie de gemeenteraden zelf de inwendige diensttaal bepalen;

b. het feit dat, wanneer de talentelling aanduidt dat 30 % anderstaligen aanwezig zijn, de berichten en mededelingen tweetalig moeten zijn;

c. er wordt een regime van taaladjuncten ingevoerd naast de hoofdamttenaren belast met de leiding van een dienst om de eenheid van de rechtspraak te bewaren;

d. invoering van de taalrollen in de centrale administraties;

e. in de centrale administraties wordt een billijk evenwicht opgelegd in de benoeming van de ambtenaren behorend tot de twee taalgroepen;

f. er wordt een controlecommissie opgericht die als opdracht krijgt te waken over de toepassing van de wet.

Op 14 juli 1932 wordt de derde wet goedgekeurd betreffende het taalregime van het lager- en middelbaar onderwijs.

Deze wet voert het principe in van de streektaal als voertaal voor het lager- en middelbaar onderwijs. Er zijn echter uitzonderingen ten gunste van de kinderen wier moedertaal of gebruikelijke taal niet de streektaal is en die kunnen aanspraak maken op een andersstalig onderwijs, met dien verstande nochtans dat de lessen zodanig worden ingericht dat die kinderen na korte tijd in staat zouden zijn de gewone lessen in de streektaal te volgen. Het zijn de transmutatieklassen waarover tot over kort zoveel te doen is geweest.

Er wordt een programma voorgeschreven voor de studie van de tweede taal, Frans in Vlaanderen, Nederlands in Wallonië. In de Brusselse agglomeratie en de taalgrensgemeenten wordt het onderwijs ingericht volgens de moedertaal of de gebruikelijke taal van de kinderen. Ook hier wordt een intense studie van de tweede taal opgelegd.

Op 15 juni 1935 krijgen we andermaal een wet op het taalgebruik in het gerecht, de belangrijkste, die feitelijk het taalregime in deze sector definitief zou regelen.

* * *

En zo belanden we in de zeer recente geschiedenis.

Op 8 november 1962 wordt de wet aangenomen ter wijziging van provincie-, arrondissements- en gemeentegrenzen en tot wijziging van de wet van 28 juni 1932 op het gebruik van de talen in bestuurszaken en van de wet van 14 juli 1932 houdende de taalregeling in het lager- en middelbaar onderwijs.

De oorsprong en de basis van deze wet liggen eigenlijk bij het Centrum Harmel « Centrum van onderzoek voor de nationale oplossing van de maatschappelijke, politieke en rechtkundige vraagstukken van de verschillende gewesten van het land » opgericht door de wet van 3 mei 1948.

De Heer Pierre Harmel wijst in de toelichting van

zijn wetsvoorstel op de groeiende malaise in het land zowel in Vlaanderen als in Wallonië.

Als oorzaken stipt hij aan :

a. de demografische crisis met haar problemen betreffende het geboortecijfer en de verschuivingen van bevolking ;

b. de heraanpassing van de gewestelijke economie aan de rijkdommen van de bodem en de uitbreidingsmogelijkheden van nieuwe ondernemingen ;

c. de groei van een eigen Belgische franstalige en nederlandstalige cultuur ;

d. de noodzakelijkheid van de herziening en de centralisatie van onze instellingen.

Het Centrum *Harmel*, samengesteld uit Vlamingen en Walen, heeft zijn eindverslag neergelegd op 24 april 1958. Daarin stelt het ondermeer voor met eenparigheid van stemmen en met het doel rust te brengen en elke betwisting uit te schakelen in de toekomst de grens tussen de twee taalgemeenschappen voorgoed af te bakenen volgens de kaart getekend door de heren *Van Crombrugge* en *Verroken*.

Het centrum stelt vast dat deze afbakening op geen moeilijkheden stuit voor de bijna volledige grenslijn en dat de enige delicate punten in verband met het vaststellen van de grens zich bevinden te Edingen, te Ronse en de sector van Overmaas.

Het verslag stelt voor dat aan de Vlaamse steden Edingen en Ronse en aan de Waalse stad Moeskroen, zou worden toegelaten voor zover deze dit verlangen, een taalregime aan te nemen met faciliteiten aangepast aan de samenstelling van hun bevolking. Anderzijds wordt voorgesteld dat in de gemeenten van het gebied Overmaas, de Minister van Binnenlandse Zaken zou gelast worden met het vastleggen bij koninklijk besluit van een speciaal taalregime, dit na overleg met de betrokken gemeentebesturen.

Eveneens wordt voorgesteld dat de Brusselse agglomeratie, bepaald door artikel 5 van de wet op het gebruik der talen in bestuurszaken, zou worden uitgebreid door toevoeging van de gemeenten Evere, Ganshoren en Sint-Agatha-Berchem.

Verder oordeelt het centrum dat de definitieve vaststelling van de taalgrens de studie oproept van de wijzigingen die dienen aangebracht te worden aan de grenzen van de provincies, evenals aan de grenzen van bepaalde gemeenten.

De definitieve vaststelling van de taalgrens leidt tot de afschaffing van nieuwe taaltellingen met hun gevolgen.

Het standpunt door het Centrum *Harmel* ingenomen heeft niet nagelaten reacties uit te lokken in bepaalde middens. Gemeenteraden, politieke en culturele groeperingen, federaties van politieke partijen en ook particulieren stellen er prijs op hun mening over de getroffen beslissingen mede te delen aan het Centrum. Over het algemeen beoordelen zij deze beslissingen gunstig en hun opmerkingen blijven dan ook beperkt tot detailpunten en tot de wijze van toepassing ».

Tot hier het verslag *Harmel*. Mogen we terloops aanstippen dat het verslag van het Centrum *Harmel* slechts voor een deel gewijd is aan de taalproblemen en zeer belangrijke gegevens en aanduidingen bevat t.o.v. de verhoudingen tussen de gemeenschappen in hun verschillende vormen en uitingen.

De wet van 8 november 1962, die essentieel op de conclusies van dit verslag is gebaseerd heeft als principe aangenomen wat door de kaart *Van Crombrugge - Verroken* werd voorzien ; d.w.z. de gemeenten en gehuchten die overwegend franssprekend waren werden bij het Waalse landsgedeelte gevoegd, en degene die overwegend nederlandssprekend waren, bij het Vlaamse landsgedeelte. Een speciaal regime van faciliteiten werd

voor 25 taalgrensgemeenten ingevoerd ter bescherming van de minderheden die er wonen.

De talentelling die als basis diende om de schommelingen van het taalregime in bepaalde gemeenten te rechtvaardigen wordt afgeschaft.

De wet voorziet enkele belangrijke wijzigingen ten opzichte van de bepalingen van 1932 en wel betreffende de benoemingen en de bevorderingen van het gemeentepersoneel. Dit personeel moet een diploma voorleggen waaruit blijkt dat het de studies heeft gedaan in de streektaal, zoniet wordt een examen over de kennis van die taal voorgeschreven. Tegelijkertijd wordt een aangepaste kennis van de tweede taal opgelegd.

Het volgend jaar, namelijk op 30 juli 1963, wordt de vierde wet goedgekeurd betreffende het onderwijs. Belangrijk is het dat behalve de aanpassingen die ingevolge de bepalingen van de wet van 8 november 1962, waarover we het zoëven hadden, noodzakelijk waren, tevens definitief een einde wordt gesteld aan de transmutatieklassen. Slechts een paar uitzonderingen worden nog toegelaten voor die kinderen wier ouders om beroepsredenen hun taalstreek hebben verlaten.

Een speciaal regime wordt ingevoerd voor de 25 taalgrensgemeenten, voor het Duitse taalgebied, voor de gemeenten uit het Malmédysse en de Platdiëtse streek. In al deze gemeenten wordt een anderstalig onderwijsregime toegelaten volgens de moedertaal of de gebruikelijke taal van de kinderen en voor zover er geen dergelijke school in een bepaalde omtrek aanwezig is.

In Brussel wordt een dubbel taalregime ingericht met de verplichting een sterk tweede-taalonderwijs in te voeren. Een strenge controle wordt voorzien.

Op 9 augustus 1963 krijgen we de laatste wet op het taalgebruik in het gerecht, een wet die eigenlijk de aanpassing is aan de nieuwe wet op de taalgrens en aan het tot stand komen van een regime van taal-faciliteiten in 25 taalgrensgemeenten.

Belangrijker nog is de wet die enkele dagen tevoren was goedgekeurd, namelijk op 2 augustus 1963, de laatste wet op het gebruik van de talen in bestuurszaken, een wet die 58 artikelen telt.

De bedoeling is, zoals in de memorie van toelichting wordt uiteengezet, een oplossing te brengen inzake het taalgebruik in de centrale besturen, aan het probleem van de Brusselse agglomeratie en de randgemeenten. Voor het overige worden op basis van de ervaring opgedaan door de Vaste Commissie voor Taaltoezicht opgericht door de wet van 1932, zekere bepalingen gepreciseerd voor het taalgebruik door de lokale en gewestelijke besturen.

Voor deze laatste is het principe van de eentaligheid verscherpt, men zal *uitsluitend* de streektaal gebruiken in de eentalige gebieden voor de inwendige dienst en de betrekkingen met de hogere besturen.

Voor de centrale administraties wordt de regel ingevoerd van de tweetaligheid voor 20 % der kaders vanaf de graad van Directeur, gelijk verdeeld over de twee taalgroepen. Voor de kaders beneden de graad van Directeur wordt rekening gehouden met het wezenlijk belang van ieder taalgebied voor de verdeling van het aantal betrekkingen tussen de twee taalgroepen.

De wet wordt ook toegepast op de industriële, commerciële en financiële bedrijven voor alle akten en documenten die door de wetten of reglementen zijn opgelegd of voor deze bestemd voor het personeel.

Enkele speciale artikelen zijn gewijd aan de toepassing van de wet op de buitendiensten van het Departement van Buitenlandse Zaken die tot dan toe gemeend hadden de bepalingen van de wet van 1932 niet te moeten toepassen.

Een Vaste Commissie voor Taaltoezicht wordt opgericht met uitgebreide bevoegdheden en een onafhankelijke Voorzitter en een eigen personeel. Deze commissie moet over de stipte en loyale toepassing van de wet waken. Zware sancties zijn voorzien: nietigheden voor de handelingen die in overtreding met de wet worden genomen; disciplinaire straffen voor de gezagsdragers en ambtenaren die zouden pogen de wet te omzeilen of ongedaan te maken.

Ik meen dat dit al te summier overzicht van de wetgeving in de voorbije halve eeuw ons misschien toch een min of meer duidelijk beeld aan de hand doet van de weg die bij ons inzake taalreglementering is afgelegd. Dat de taalwetten die, zoals ik reeds mocht aanstippen, in deze periode zijn uitgegroeid van wetten van rechtsherstel tegenover een deel van de bevolking tot wetten die het taalregime vastlegden voor het ganse land had voor noodzakelijk gevolg dat ze door beide taalgemeenschappen op verschillende manier onthaald werden. Deze wetten werden weliswaar met een ruime meerderheid van Walen en Vlamingen aangenomen maar dat kon niet beletten dat de relatieve eensgezindheid die op het politieke vlak aanwezig was niet op dezelfde manier tot uting kwam in de praktische houding die Vlamingen en Walen er tegenover aannamen en in zekere mate nog steeds aannemen.

Het is in ieder geval opmerkelijk dat langs Waalse zijde in deze tweede periode van de taalwetgeving de stelling wordt hernomen dat de Waalse gemeenschap geen taalproblemen kent en voorstander is van de principes van de taalvrijheid zoals dat in artikel 23 van de grondwet is vervat en waarbij bepaald wordt dat het taalgebruik in België essentieel vrij is en moet blijven. De wetgever kan volgens deze stelling slechts zeer uitzonderlijk tussenkomen. Dit regime van vrijheid brengt voor het Waalse landsgedeelte geen enkele moeilijkheid mee. In het Zuiden van het land geschiedt uiteraard, zowel in de administratie en bij de rechtspleging alles in de eigen taal en de minderheden die in Wallonië inwijken passen zich zonder opmerkelijk verzet aan bij het taalgebruik van de streek.

Daarbij speelt de overtuiging bij sommigen mee dat de Franse taal een cultuurtaal is, terwijl de taal die in het Vlaamse land wordt gesproken slechts voor een dialect wordt gehouden of een agglomeraat van idiomem.

De omstandigheid dat Wallonië daarbij taalkundig-cultureel kan aanleunen bij een groot land als Frankrijk, dat inderdaad nog steeds een grote cultuuruitstraling heeft, en ook het feit dat de Franse taal tot in een vrij recent verleden de officiële taal was die gesproken werd aan de hoven en in diplomatieke diensten over de hele wereld, maakte het de Fransspreekende bevolking mogelijk zich zonder risico op de taalvrijheid te beroepen.

Het heeft trouwens geen zin het taalprobleem in een dergelijke discussie te laten ontaarden. Geen enkele cultuur is waard dat een volk zijn eigen aard en cultuur er zou voor opgeven. Integendeel heeft ieder volk als plicht zijn taal en zijn cultuur te beveiligen en tot volle ontplooiing te brengen.

In een tijd waarin volkeren, rassen en culturen elkaar ontmoeten zoals nooit in de geschiedenis, waarop de noodzaak van uitwisseling en dialoog zich iedere dag scherper opdringt, zou het een onvruchtbaar debat zijn te willen uitmaken welke van de beide culturen in dit land het hoogste staat. Het gezondste is nog dat ieder bij zijn cultuur zwerft en ondertussen de nodige eerbied opbrengt voor de andere. Zelfs in Europees perspectief is zo'n houding waardevol.

Voor wat de organisatie van de nationale besturen

betreft werd na de wet van 1921, waarbij de individuele tweetaligheid werd opgelegd, van Waalse zijde de praktische onmogelijkheid ingeroepen om ieder ambtenaar die in de administratie werd opgenomen de kennis van de twee talen op te leggen. Zij verklaarden zich wel voorstander van de tweetaligheid van de diensten maar waren tegenstander van de individuele tweetaligheid.

Practisch betekende zulks dat ze eisten dat iedereen de hoogste administratieve posten zou kunnen bezetten met de uitsluitende kennis van de eigen taal. Wat dus in feite de toestand zou bestendigd hebben waarbij de hoogste posten door ééntalige Franssprekenden bezet werden. Of zou het in die periode praktisch denkbaar geweest zijn dat een ééntalige Vlaming de hoogste administratieve posten zou bezetten?

Het is trouwens deze stellingname die aan de basis gelegen heeft van de afschaffing van de tweetaligheid in het Vlaamse land. Omdat men van Waalse zijde geweigerd heeft de tweetaligheid in de eigen streek te aanvaarden hebben de Vlamingen op hun beurt de ééntaligheid wettelijk opgeëist voor het Vlaamse land.

Bij dit gesprek over de tweetaligheid argumenteerde men, zoals U weet, van Waalse zijde vooral vanuit de opvatting als zouden de Walen minder geschiktheid aan de dag leggen voor het aanleren van talen dan de Vlamingen. Men kan de waarde van dit argument in twijfel trekken, maar zelfs als men die mindergeschiktheid en meergeschiktheid zou aanvaarden, blijft het feit bestaan dat het samenleven van twee taalgemeenschappen in één Staat ondenkbaar is zonder het beginsel van de wederkerigheid duidelijk en integraal toe te passen.

Deze zelfde ingesteldheid legt wellicht een zekere onwil uit die men telkens opnieuw heeft vastgesteld wanneer het er op aankwam tot de toepassing van de wet over te gaan. Die omwil uitte zich soms op het hoogste vlak zodra het er op aankwam uitvoeringsbesluiten te treffen die in de wet werden ingeschreven of zodra het ging over de loyale of juiste interpretatie van de wettelijke teksten in concrete gevallen of over het inschrijven op een taalrol en de verdeling van de posten in de administratie.

Ondertussen, en steeds om dezelfde grondmotieven, noteren we bij onze Waalse landgenoten een opvallende onverschilligheid tegenover het taalprobleem en wordt de taalstrijd nog vaak als een «fausse querelle» beschouwd.

Ik zou echter de waarheid tekort doen indien ik er niet dadelijk aan toevoegde dat tezeldertijd in heel wat kringen ook een realistische inzicht is gegroeid en dat naast hen die de taalstrijd een vals probleem en de taalwetten een onduidbare beknotting van de vrijheid noemen, er ook heel wat anderen zijn die een loyale toepassing van de wet voorstaan.

Ik zou deze gelegenheid te baat willen nemen om er op te wijzen hoe vriendschappelijk en open bijvoorbeeld de gesprekken verlopen tussen de Vlaamse en Waalse leden van de Commissie voor Taaltoezicht. Wel is het zo dat ze met beslistheid en kennis van zaken voor hun standpunt uitkomen maar tezeldertijd heeft ieder van hen geleerd de zienswijze van de andere te onderzoeken en te begrijpen. Er is op die manier een eerlijke en openhartige dialoog ontstaan, zelfs over de meest delicate en ingewikkelde problemen waardoor het precies mogelijk werd samen aan de uitvoerende macht adviezen te verstrekken over de betwistingen die aan de Commissie worden voorgelegd.

Dit om te illustreren dat de samenwerking en de goede verhoudingen tussen Walen en Vlamingen lang niet ondenkbaar zijn.

Vanzelfsprekend zag men het taalprobleem van Vlaamse zijde gans anders. Taalvrijheid was, gezien de historisch gegroeide situatie en de culturele achterstand, die men pas na de eerste wereldoorlog begon in te lopen en die trouwens nauw samenhang met een sociale en economische achterstand, een onmogelijke luxe. Voor het Vlaamse land waren taalwetten een voorwaarde voor de eigen integriteit.

In de eerste periode van de taalwetgeving, de periode tot 14-18 zoals we die hier enigszins kunstmatig hebben afgebakend, was de taalstrijd een van de voornaamste componenten van de Vlaamse beweging. Alleen was het in die periode nog niet zo duidelijk wat men precies onder het begrip Vlaamse taal, zoals men toen nog zei, verstonde.

Na de omwenteling van 1830 was er ontegensprekelijk een sterk anti-Hollands gevoel waar te nemen bij de bevolking, ook in Vlaanderen. Dit gevoel stond het streven naar een algemeen Nederlandse taal ontegensprekenlijk in de weg, door te pogen bepaalde gewest-talen als de Vlaamse taal te doen doorgaan. In zekere zin was het ook een moeilijke opgave uit te maken wat nu eigenlijk «dat Nederlands van bij ons» moest zijn. Er was bij ons geen traditie terwijl ondertussen in het Noorden vanaf de gouden eeuw een algemeen geldende taal was gegroeid die toch ook van een gewest-taal, het Amsterdams, was moeten vertrekken zoals trouwens op een zeker moment ook voor het Frans en het Engels was geschied. Hoe dan ook, lange tijd werd in het Vlaamse land een haast algemeen onderscheid gemaakt tussen het Vlaams en het Nederlands. Tevens bracht het ontbreken van Nederlandstalig onderwijs fataal mee dat er van een geschreven en vlotte cultuur-taal, die normaal door alle standen gesproken werd, en die het nodige respect had kunnen afdwingen, nog geen sprake kon zijn. Ook van een echte Vlaamse elite, die de toon had kunnen aangeven, was er geen spoor.

Daarbij kwam dat de taalwetten die in die periode tot stand kwamen nog niet ingegeven waren door de rechtmatige eis van volledige gelijkwaardigheid tussen de twee landstalen noch van een eigenlijke taalhomogeniteit voor ieder gebied. Tussen wat door de promotors van de taalstrijd werd geëist en wat politiek op dat ogenblik realiseerbaar was lag er een hele afstand. Voor deze eerste periode van de taalwetgeving was de stemgerechtigheid immers nog beperkt tot hetgeen de hogere burgerij werd genoemd. Er bestond geen volledig Nederlands middelbaar, technisch of hoger onderwijs. Dat wil zeggen dat de Vlamingen, die in die periode de eerste taalwetten hebben aangenomen, hun vorming in het Frans hadden gekregen, dat magistraten, ambtenaren en officieren die onmiddellijk bij deze wet betrokken waren, Franssprekenden waren. Van hen was geen enkel impuls te verwachten en zelfs bij de promotors van de wet waren de meningen verdeeld over wat nu precies als gelijkheid voor beide lands-gedeelten moest nagestreefd worden.

Naarmate het Vlaamse volk zich uit zijn geestelijke minoriteitspositie begon los te werken kwamen ook de sociale en economische aspecten van de taalstrijd duidelijker tot uitdrukking. Reeds voor de eerste wereldoorlog beklemtoonden figuren als *Coremans*, *de Laet*, *Vermeulen*, *Mac Leod*, *Huysmans*, *Van Cauwelaert*, *Franck* en *De Raet* op ondubbelzinnige wijze dat de sanering van de taaltoestanden een noodzakelijke voorwaarde was voor een volwaardige culturele, economische, politieke en sociale ontwikkeling van het Vlaamse land.

Reeds Rodenbach, al is dit eigenlijk minder bekend, zag van meet af aan de Vlaamse strijd in dit ruime perspectief.

Na de eerste wereldoorlog dank zij de invoering van het algemeen stemrecht en de sterke doorbraak van de Vlaamse Beweging, de industriële ontwikkeling en de groei van de sociale organisaties komt een nieuwe tendens tot uiting bij het voorstellen en het verdedigen van nieuwe taalwetten. Van nu af neemt de eis tot gelijkberechtiging steeds vaster vormen aan en klinken de sociale motieven ook duidelijker door.

Het zou de moeite lonen in een grondige studie na te gaan welke de invloed is geweest die in dit opzicht van de sociale bewegingen is uitgegaan.

De meeste van deze organisaties, die van uit het volk en temidden het volk waren gegroeid hadden geen complexen te overwinnen. Zij wisten met welke werkelijkheid ze te doen hadden en hebben zich van meet af aan geaffirmeerd zoals ze waren: verbonden met het volk en dus ook met de taal van het volk. Het is trouwens opvallend dat de voorlopers van de sociale beweging in het Vlaamse land meestal overtuigende en strijdende Vlaamsgezinden waren. We hoeven slechts te denken aan Priester *Daens* om daarvan een treffend voorbeeld te hebben.

Op deze culturele en sociale achtergrond moest vanzelfsprekend ook de houding van het Vlaamse land tegenover de bestaande taalwetgeving uiteraard verschillen van die van het Waalse land.

Bij de Vlamingen was een voortdurende tendens aanwezig om tot wettelijke beschikkingen te komen. Eensgezind werd in alle Vlaamse organisaties, groeperingen en partijen gewezen op de noodzakelijkheid een einde te stellen aan grove mistoestanden en aan de onwil om de, door de wetgever uitgevaardigde maatregelen, te eerbiedigen. Er werd geleidelijk aangedrongen op een steeds scherper wordende reglementering ten einde zoveel mogelijk de ontduikingen van de wet tegen te gaan.

De wrevel en de onwil van de Franssprekende bevolking droeg er ondertussen toe bij om een hartstochtelijk klimaat te doen ontstaan waarin sommige Vlamingen aan de mogelijkheid begonnen te twijfelen om langs taalwetten een evenwaardige behandeling van al de burgers van het land te garanderen.

De mistevredenheid drukte zich uit door scherpe kritiek op de opeenvolgende regeringen en vooral op de Vlamingen die er deel van uitmaakten en aan wie men laksheid verweet. Wat dan weer voor gevolg had dat deze Regeringsleden zich op hun beurt mistevreden en geïsoleerd gingen gevoelen.

Ondertussen bleven er in alle rangen voldoende politici aanwezig die met de werkelijke gegevens waarover ze beschikten en met de lessen die ze trokken uit de trage, maar toch belangrijke weg, die reeds was afgelegd, de mening toegedaan waren dat met betere, preciesere en scherpere wetteksten de zaak kon gesaneerd worden. Daar waar in de eerste wetten nergens van controle of sancties werd gevraagd zien we dan ook geleidelijk dit motief naar voor treden, om tenslotte onder de vorm van verschillende artikelen in de laatste taalwet van 2 augustus 1963 kracht van wet te krijgen. De wetgever van 1932 heeft voor het eerst een speciale commissie opgericht die belast werd met de controle. In 1932 had het Parlement geoordeeld dat het volstond aan een lid van de uitvoerende macht opdracht te geven over de toepassing van de taalwetten te waken. In 1963 kwam men tot de conclusie dat de commissie nog onafhankelijker en met nog grotere bevoegdheid moest kunnen optreden als een soort controleorgaan ten dienste van de wetgevende macht.

In het licht van deze, voor een groot deel onvermijdelijke tegenstellingen tussen het Waalse en het Vlaam-

se standpunt moet het ons niet verwonderen dat de taalwetgeving regelmatig door de enen een bedreiging voor 's lands eenheid werd genoemd en door de anderen de enige conditie voor het vrijwaren van die eenheid.

Ondertussen is het opvallend dat, zodra het dispuut zich rond een nieuwe taalwet toespitst, de voorgaande taalwetten van de weeromstuit voor goede wetten worden aanzien.

De discussies rond de taalwetten van 21, 32 en 63 moeten gezien worden in het licht van deze verschillende standpunten. Terwijl het feit dat deze taalwetten niettemin werden goedgekeurd door Vlamingen en Walen er tezelfdertijd op wijst dat langs Waalse zijde intussen, op het politieke vlak althans, het inzicht is gerijpt dat het taalprobleem een kwestie is die het voortbestaan van België zelf raakt.

Zodra het op de toepassing van de taalwet aankomt rijzen nochtans alle moeilijkheden en bezwaren telkens weer op. Heeft dit in de grond niet te maken met het feit dat wat op politiek vlak tot stand komt een gevolg is van negociaties en onvermijdelijke compromissen die in geen directe verhouding staan met wat in de beide delen van het land wordt gevoeld.

Dat politiek de kunst is van de mogelijkheden, is een waarheid, die men in ons land slechts moeilijk te verteren schijnt.

Laat ons echter nog even verwijlen bij wat we de nationale dimensies van het taalprobleem zouden willen noemen. Wanneer we de debatten over de taalwetgeving in België naslaan, vanaf de eerste tot de laatste wet, dan moeten we constateren dat telkens bij de franssprekenden de bezorgdheid om de eenheid van het land naar voren treedt. Hun woordvoerders hernemen stelselmatig de thesis, die in 1830 trouwens min of meer als basis van de Belgische eenheid was vooropgesteld, namelijk dat de Franse taal het cement vormt van de Belgische eenheid. Zo moet worden uitgelegd dat ook wanneer bij de besten het inzicht rijpt dat een einde moet gesteld worden aan de schromelijke onrechtvaardigheden die in het gerecht, het leger, het onderwijs of het bestuur bestaan, toch altijd weer de bezorgdheid aan de dag treedt toch niet te ver te gaan. Wat met «te ver» precies bedoeld wordt is niet zo duidelijk. Wel is het duidelijk dat velen vanaf het Congres van 1830 en tot op onze dagen overtuigd bleven dat de taaleenheid de essentiële voorwaarde was voor het voortbestaan van de Belgische Staat of dat op zijn ruimst genomen toch een zekere tweetaligheid van het Vlaamse land een *conditio sine qua non* voor die éénheid was.

Nog maar enkele dagen geleden zei een van mijn franssprekende vrienden in een discussie dat volgens hem de eentaligheid inderdaad een factor van de eenheid van het land was en had moeten blijven. «Alleen», zo zei hij letterlijk, «heeft men de middelen niet gebruikt die deze politiek vereiste». Ik meende hem er te moeten op wijzen dat men dit wel had gedaan, en herhaaldelijk opnieuw zelfs. Er zijn geen pogingen te kort geweest om het Vlaamse land volledig te verfransen. Het is alleen niet gelukt omdat het niet lukken kon. Diegenen die nog steeds op deze manier redeneren kennen de geschiedenis van hun eigen land niet. Want deze geschiedenis heeft een lange proloog en deze is voor een groot deel de geschiedenis van Vlaanderen.

Anderzijds dient gezegd dat ook langs Vlaamse zijde een deel van de politieke voorvechters de taalwetgeving in elk van haar stadia als voorbijgestreefd hebben beschouwd. Ook zij meenden dat de manier waarop de franstaligen het probleem stelden: namelijk dat het Frans de basis van de Belgische eenheid was,

de juiste manier was en dat bijgevolg, wilde men de onrechtvaardigheid tegenover de Vlamingen ongedaan maken men ook een einde diende te maken aan de Belgische Staat zoals hij in 1830 was opgericht.

Het is nochtans van belang hierbij op te merken dat wanneer sommige Walen en Vlamingen het probleem op deze absolute wijze hebben gesteld, het gewoonlijk niet deze groepen waren, alvast niet langs Vlaamse zijde, die de onmiddellijke politieke verantwoordelijkheid droegen. Het loont in dit verband de moeite aan te stippen dat de belangrijke wetten op taalgebied tot nu toe steeds in dezelfde politieke conjunctuur zijn tot stand gekomen. Trouwens, ook afgezien van die omstandigheid, leert de praktijk dat de oplossing van ieder probleem, dus ook van het taalprobleem noodzakerlijkerwijze een compromis veronderstelt.

Alleen in de studeerkamer kan men een probleem zuiver theoretisch stellen, en oplossen en het is goed dat zulks gebeurt. Maar deze theoretische oplossingen kunnen in het beste geval slechts dienen als leidraad voor de politieke en praktische verwerkelijking.

* * *

Ten gevolge van de taalwetgeving van 1932 is het duidelijk dat in het Vlaamse land de diensten van de gemeenten, van de plaatselijke besturen en van de provincies integraal nederlandsstalig zijn geworden. Het is een uitzondering wanneer er nog een of andere klacht daarover wordt uitgebracht.

Ook in de ministeriële departementen, behalve in de buitenlandse diensten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, dat zich niet aan de wet van 1932 heeft onderworpen, is het evenwicht praktisch hersteld, niet alleen numeriek maar ook voor wat de evenwaardige verdeling van de functies betreft. Alleen in sommige parastatale diensten en nieuwe opgerichte organen rijzen nog moeilijkheden.

De vernederlandsing van de openbare besturen heeft niet alleen mogelijk gemaakt dat er meer begrip ontstaan is voor de eigen noden van de Vlaamse gewesten, noden die moeilijk geuit en begrepen konden worden als overheid en bevolking een verschillende taal spraken. Het heeft eveneens meegebracht dat er een vruchtbaarder uitwisseling is tot stand gekomen tussen particuliere inrichtingen en publieke besturen, iets wat aan de eigen streekontwikkeling zichtbaar ten goede komt.

We mogen daarbij, meen ik, zonder overdrijving zeggen dat de Vlamingen in de Rijksdiensten en ook in de diensten van de provincies en de gemeenten, dank zij de taalwetgeving, de kans krijgen een normale carrière te maken in hun eigen taal.

Het is inderdaad zo dat de wet van 1932 op de vernederlandsing van de openbare besturen ten opzichte van het Vlaamse land, een succes is geworden en dat het meeste van hetzelve *Frans Van Cauwelaert* er met zoveel politiek doorzicht als mogelijkheden in gezien had, inderdaad verwezenlijkt werd.

Toch bleef na 1932 het probleem gesteld van de Brusselse agglomeratie omdat de wetgever in 1932 het blijkbaar niet aangedurfd had het op nationaal niveau te zien. De wet had de Brusselse gemeentebesturen de mogelijkheid gelaten zelf de taal van hun interne diensten te kiezen. Wel had ze tezelfdertijd de tweetaligheid opgelegd voor alle berichten en mededelingen aan het publiek maar dit was alles behalve voldoende ten overstaan van het feit dat de Vlamingen in België de meerderheid zijn en zich als dusdanig in de hoofdstad van het land wensen thuis te gevoelen.

In feite had de wetgever in 1932 aan Brussel het

regime toegelaten dat nu, ingevolge de wet van 8.11.1962 opgelegd is aan de franstalige taalgrensgemeenten met faciliteiten voor de minderheden.

In 1963 heeft de wet aan de gemeentebesturen van de Brusselse agglomeratie de verplichting opgelegd een volstrekt evenwicht te realiseren in haar diensten voor wat de verdeling van de functies betreft tussen Vlamingen en franssprekenden. Dat dit evenwicht in 1965 verre van bereikt is in het grootste deel van de gemeenten van de Brusselse agglomeratie lijdt geen twijfel.

Voor de eerste keer heeft ook de wetgever in 1962 geoordeeld bepaalde wettelijke verplichtingen te moeten opleggen aan de privé-ondernemingen.

Tot nu toe heerste in die sector de meest volstreekte vrijheid met het gevolg dat zeer dikwijls in het Vlaamse land de kaders en het beheer van een bedrijf zich uitsluitend bedienden van een andere taal dan die van de arbeiders.

In net Waalse land bestond dergelijke toestand niet.

Nu worden deze ondernemingen, dit wil zeggen de industriële, financiële en handelsondernemingen, welke ook het aantal tewerkgestelde personeelsleden zij, verplicht alle akten en documenten door de wetten en reglementen opgelegd in de streektaal op te stellen, evenals de documenten die bestemd zijn voor het personeel.

Misschien zal het wel een tijd duren vooraleer deze verplichtingen integraal in de ondernemingen verwezenlijkt worden. Mag ik er nochtans mijn verbazing over uitdrukken dat, uitzondering gemaakt voor het V.E.V., de patronale organisaties, die zo zorgvuldig elke wet of koninklijk besluit nagaan ten einde hun leden-werkgevers voor te lichten, het nog niet nodig hebben gevonden over de toepassing van de taalwet de passende onderrichtingen aan hun leden te verstrekken.

Nochtans legt de wet duidelijke verplichtingen op aan de werkgever en deze verplichtingen zijn van openbare orde en van sancties voorzien.

Wat de parastatalen betreft wordt sedert enkele jaren de enigszins twijfelachtige methode toegepast de nieuwe problemen die aan de administratie gesteld worden op te lossen, niet door een aangepaste hervorming van de administratie door te voeren, maar wel door naast die centrale administratie parastatalen op te richten die in feite nieuwe departementen worden.

Deze nieuwe departementen ontwijken op die manier reglementen die als te star worden beschouwd en vinden de mogelijkheid om aan bepaalde wettelijke en administratieve regelen te ontsnappen. Dit is meer dan eens het geval voor de toepassing van de taalwet in sommige nieuwe parastatalen die sedert de oorlog van 1940-1945 in ons land zijn tot stand gekomen.

Ten gevolge van de laatste beschikkingen van de taalwetten zullen voor deze diensten op taalgebied dezelfde maatregelen getroffen worden die voor de ministeriële departementen gelden.

Ten slotte nog een paar beschouwingen over de Voerstreek en de randgemeenten rondom Brussel.

U weet hoe de wetgever in 1962, na een eensgezinde houding van de bevoegde commissie van Binnenlandse Zaken van de Kamer, gemeend heeft te mogen besluiten dat de streek die hoofdzakelijk franstalig is, zoals bijvoorbeeld Moeskroen en Komen, naar een franstalige provincie zouden overgeheveld worden met een eigen regime waarbij faciliteiten aan de nederlandsstalige minderheden toegekend worden.

Hetzelfde regime op basis van een volstreekte en loyale reciprociteit werd vanzelfsprekend toegepast op de nederlandsstalige gemeenten, onder meer van de

Voer. De toepassing van dit principe heeft meegebracht dat er een wijziging aan sommige provinciegrenzen werd aangebracht. Dit principe werd ingevoerd om definitief gedaan te maken met de eindeloze betwistingen over de objectiviteit van een telling of een referendum. De wet is pas sinds twee jaar in voege. Is het niet al te vroeg om nu reeds conclusies te halen uit een toepassing die in sommige van haar aspecten onvolledig is gebleven?

In de randgemeenten staat men voor een heel ander probleem.

Brussel is sedert 50 jaar van aangezicht veranderd. De uitbreiding van de diensten van de Staat, de grotere concentratie van de financiële en bankinstellingen in de hoofdstad dicht bij de administratieve en politiek-beslissende overheden moesten noodzakelijk een buitengewone uitbreiding van de hoofdstad tot gevolg hebben.

De tendens om de hoofdstad meer en meer tot een groot administratief centrum uit te bouwen, het feitelijk kiezen van Brussel als hoofdstad van de Europese instellingen en de normale drang die op dit ogenblik bij de stadsbevolking aanwezig is om rond de stad te gaan wonen heeft meegebracht dat een groot deel van de Brusselse bevolking naar de randgemeenten uitwijkt.

Het zijn de meest kapitaalkrachtigen die het eerst deze mode kunnen volgen. Zij gaan zich vestigen in een gemeente die vroeger nooit een belangrijke rol heeft gespeeld en die een uitgesproken landelijk karakter vertoont. Zo moest het Vlaamse karakter van deze gemeenten wel in het gedrang komen want het is ook een sociaal verschijnsel dat deze uitwijkingen zich niet aanpassen aan het milieu waarin ze terecht komen maar dat ze alles in het werk stellen om dit milieu zelf te bepalen, er in dit geval dus een franstalig karakter aan te geven.

Er is hier werkelijk een dubbel probleem gesteld. Enerzijds dat van een normale uitbreiding van de hoofdstad en anderzijds dat van het behoud van het eigen karakter van de gemeenten waar deze uitwijking gebeurt en moet verwerkt worden.

De wet van 1963 heeft de mogelijkheid geschapen om het eigen karakter van deze randgemeenten te beveiligen op het wettelijk administratieve vlak, maar het is nutteloos zich begoochelingen te maken; de druk van de franssprekenden die uit Brussel naar de randgemeenten zijn gekomen zal blijven aanhouden en zal versterkt worden tenzij de toestand in Brussel zelf zou veranderen en de Nederlandse clutuur en het Vlaamse maatschappelijke leven een volwaardige kans krijgen.

* * *

Laat me toe de betekenis van de taalwetgeving, zoals ik die tenminste zie, in het kort samen te vatten.

De volledige vernederlandsing van het onderwijs, van laag tot hoog, ligt voor een groot deel aan de basis van de culturele, sociale en economische zelfontplooiing van het Vlaamse land waarbij alle volkskrachten eindelijk kunnen benut en gevaloriseerd worden.

Over de betekenis van de taalwetgeving in gerechtszaken hoef ik hier nauwelijks te gewagen na de uitvoerige inleiding van de Voorzitter van deze Conferentie.

Door de taalwetten op het leger werd niet alleen aan schandelijke mistoestanden een einde gemaakt maar ze bieden aan de Vlamingen de mogelijkheid de militaire carrière te kiezen indien ze daar voor voelen.

Op het bestuursplan waarborgt de taalwetgeving de

medezeggingschap op het nationale vlak en in de ondergeschikte besturen de beslissing over de eigen Vlaamse aangelegenheden. Ze heeft aan het openbaar leven in het Vlaamse land een volledig Nederlands uitzicht en karakter gegeven.

De taalwetgeving heeft daarnaast ook een minder tastbare doch niet minder ingrijpende betekenis. Ze heeft de ontvoogding van het Vlaamse volk in de hand gewerkt door het stuk voor stuk de zekerheden te verschaffen die het broodnodig had om in de eigen mogelijkheden te blijven geloven. Wie vooruit wil moet nu en dan kunnen terugblikken op de afgelegde weg. De taalwetten zijn mijlpalen langs die weg.

De taalwetgeving heeft er, alle moeilijkheden en spanningen ten spijt, tezelfdertijd toe bijgedragen om de verhouding tussen de beide taalgemeenschappen zuiver te stellen. Er is geen partnerschap mogelijk zonder evenwaardigheid. Die evenwaardigheid is bereikt of is in andere gevallen voor de nabije toekomst mogelijk geworden omdat de taalwetgeving intern in het Vlaamse land normale toestanden heeft geschapen, omdat in de gemengde gebieden door het vastleggen van de taalgrens verdere gebiedsbetwistingen zijn uitge-

sloten, omdat voor Brussel eindelijk de maatregelen zijn vastgelegd die kunnen maken dat het werkelijk de hoofdstad van het land wordt.

Het is waar dat het probleem van de verhoudingen tussen Vlamingen en Walen gesteld blijft. Het zal zich trouwens blijven stellen. Samen leven is in een democratische maatschappij uiteraard een kwestie van goede verhoudingen. Maar al is het probleem zelf niet nieuw, toch zijn de gegevens veranderd, ik meen te mogen zeggen veranderd in gunstige zin voor beide taalgemeenschappen. Want moest het gevaar voor een minorisatie voor Wallonië werkelijk bestaan dan zouden juist de taalwetten verhinderen dat aan de integriteit van het Waalse land geraakt zou worden.

Omdat de gegevens veranderd zijn zullen Vlamingen en Walen ook een nieuwe, dit wil zeggen een gelijkwaardige, opdracht hebben in het België van morgen. Wat ze van die opdracht zullen maken kan ik niet voorspellen. Ik kan alleen maar zeggen dat de taalwetgeving, zelfs met de hinderlijke kanten en de tekortkomingen die er aan vastzitten, er toe bijgedragen hebben dat die mogelijkheid nog altijd bestaat.

DE VASTE COMMISSIE VOOR TAALTOEZICHT IN 1965

door de Heer Dr. R.F.M. DE KEMPENEER

Lid van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht

§ 1 Inleiding.

1. Een eerste artikel werd in dit tijdschrift door ondergetekende gepubliceerd met als titel: «De Vaste Commissie voor Taaltoezicht in 1964» (1).

Wij verwijzen ernaar in zoverre de lezer zijn geheugen wil oprispen ten aanzien van de bedoeling van de wetgever (2) en ten overstaan van de basisteksten betreffende de Vaste Commissie (3).

Wij knopen bij gezegd artikel thans aan om een beeld te geven van de werking der V.C.T. in 1965, dit tot einde augustus. Wij onderstrepen dat, zoals voorheen, we slechts deze mededelingen zullen doen welke voor eerst de publieke belangstelling kunnen wekken en vervolgens in de mate waarin het ons mogelijk was te beschikken over definitieve teksten. Alzo zal het enerzijds noodzakelijk zijn adviezen daterend van 1964 aan te halen, omdat deze nog niet in hun uiteindelijke vorm bestonden op 31 december 1964. Anderzijds zal slechts bij uitzondering melding worden gemaakt van sommige beslissingen nopens klachten en vragen over adviezen onder voorbehoud van de definitieve vormgeving van deze beslissingen. Om begrijpelijke redenen zullen bepaalde adviezen onbesproken worden gelaten wanneer ze verband houden met het domein van de voorgenomen politiek.

2. Men weet dat de vaste en de plaatsvervangende leden van de V.C.T. benoemd worden door koninklijk besluit dd. 23 maart 1964 (4).

De heer R. Costard werd opgevolgd als plaatsvervangend lid door de heer A. Chavagne (5).

Drie andere plaatsvervangende leden, de heren De Bock, De Croo en Leclercq werden na de laatste gemeenteverkiezingen met een politiek mandaat bekleed.

Het vaste lid, de heer Remacle, werd op 23 mei 1965 tot volksvertegenwoordiger verkozen.

3. De V.C.T. beschikt thans over eigen lokalen, die officieel ingewijd werden op 22 januari 1965.

Te dien opzichte zijn de beginmoeilijkheden van de baan.

Dit is nog steeds niet volledig het geval voor het administratief personeel, hoewel de V.C.T., door moties van 5-12-1964 en van 28-1-1965, zich daarover beklaagd heeft bij de toenmalige Minister van Binnenlandse Zaken en van het Openbaar Ambt (6).

4. Wij zullen hierna, zoveel mogelijk, de adviezen van de V.C.T. groeperen naargelang de behandelde materie.

§ 2 Bedrijfsleven.

5. Zeer belangrijk in de nieuwe wetgeving is het bepaalde ter *vernederlandsing van het bedrijfsleven*.

Het advies van de V.C.T. van 4 februari 1965 (dossier nr. 85) blijkt op dat terrein één van de meest gewichtige: de vraag rees in welke taal de in het Nederlands taalgebied gevestigde ondernemingen de *facturen* dienen op te stellen voor hun cliënteel van buiten gezegd gebied (7).

Krachtens artikel 41, § 1 van de wet van 2 augustus 1963 moeten de private nijverheids-, handels- en financiebedrijven, de akten en bescheiden die bij de wetten en reglementen voorgeschreven zijn, stellen in de taal van het gebied waar de exploitatiezetel(s) gevestigd is (zijn).

In zover de factuur voorgeschreven is door een wet of een reglement (b.v. art. 27 van het wetboek van de met het zegel gelijkgestelde taksen), moet artikel 41 toegepast worden voor de vermeldingen die, ten aanzien van de wetten en verordeningen, tot de eigenlijke bestanddelen van de factuur behoren.

Artikel 41 is evenwel niet van toepassing op de niet-essentiële vermeldingen.

De V.C.T. adviseerde derhalve :

1. Wanneer de factuur niet door een wet of een reglement is voorgeschreven, valt zij niet onder toepassing van artikel 41, § 1.

2. Wanneer de factuur wel is voorgeschreven, dient, voor de essentiële vermeldingen, artikel 41, § 1, toegepast. Derhalve moet in dit geval de taal van het gebied van de exploitatiezetel(s) gebruikt worden.

3. Voor de niet-essentiële vermeldingen van de factuur is het gebruik van de talen vrij.

Een nota werd ingediend door sommige leden die meenden dat de factuur niet gevat was door de wet. Zij steunde grotendeels op de argumentatie die de heer de Stexhe heeft herhaald in een brief gepubliceerd in het «Journal des Tribunaux» (8) en waarop o.a. I. De Weerd een antwoord gaf in «Tijd» (9).

Dat ter zake «de lege ferenda» wel een en ander kan gezegd worden is duidelijk. Denken we maar even aan de public relations van een Vlaams bedrijf t.o.v. Waals cliënteel en omgekeerd, aan moeilijkheden op het gebied van het burgerlijk recht en van het handelsrecht. Het schijnt duidelijk dat men, zo in Wallonië als in Vlaanderen, de homogeniteit van het taalgebied dient te beschermen. In de betrekkingen met andere gebieden, zo met particulieren als met bedrijven, kan het allicht opportuun zijn te overwegen of een andere regeling niet te verkiezen is. Ook dient het vraagstuk nog bezien voor de handelsbetrekkingen met het buitenland.

6. a) Wanneer de factuur bij de wet of een reglement is voorgeschreven, dient het privébedrijf, dat haar aflevert, wanneer zijn exploitatiezetel in een éentalig gebied gevestigd is, de essentiële vermeldingen in de taal van dit gebied te stellen, zelfs indien de geadresseerde een overheidsdienst van een ander taalgebied is.

b) Wanneer de exploitatiezetel van het bedrijf in het gebied, gevormd door Brussel-Hoofdstad, gevestigd is en de geadresseerde een in het Nederlandse of Franse gebied gevestigde overheidsdienst is, dienen de essentiële vermeldingen van de factuur in het Nederlands voor het Nederlands taalgebied en in het Frans voor het Frans taalgebied te worden gesteld.

c) Voor de niet-essentiële vermeldingen is het taalgebruik vrij.

d) Tot deze besluiten kwam de V.C.T. op 13 mei 1965 (doss. 818) ingevolge een vraag van een zuiver Vlaamse gemeente naar de taal in dewelke facturen dienen gesteld te worden, die haar worden gestuurd door privébedrijven waarvan de exploitatiezetel gevestigd is, hetzij in het Nederlands of het Frans taalgebied, hetzij in Brussel-Hoofdstad (10).

7. De Nederlandse afdeling (doss. 980; advies van 16-2-1965) verklaarde ongegrond een klacht tegen een firma, gevestigd in een gemeente uit het Nederlands taalgebied zonder speciale regeling die franstalige briefhoofden met franstalig adres gebruikt en die geen Nederlandse handleiding bezit voor het gebruik van haar producten door de cliënten.

Deze stukken vallen immers niet onder art. 41 Wet 2-8-1963.

8. Hetzelfde werd besloten voor een klacht tegen een eentalig Franse reclameaankondiging door een firma gestoken bij haar product, hoewel dit voortgebracht en verkocht werd in een nederlandstalige gemeente (Ned. Afd. 16-2-1965, doss. 1094.)

9. Het vervoerdocument opgelegd door art. 52 van het K.B. 22-9-1960 en waarvan het model in bijlage werd vastgesteld voor elk vervoer van zaken tegen vergoeding, dient integraal gesteld, d.i. gedrukt en ingevuld, in de taal van het gebied waar het transportbedrijf zijn exploitatiezetel heeft, in casu het Nederlands. (V.C.T. 22-4-1965, doss. 889.)

10. De aansluitingsverklaringen, welke gestuurd worden naar verplicht verzekerden ten aanzien van de ziekte- en invaliditeitsverzekering, in een gemeente zonder speciale regeling uit het Nederlands taalgebied, moeten uitsluitend in het Nederlands zijn gesteld. Daarbij werd gesteund op art. 1, Wet 2-8-1963, artikel dat deze wet toepasselijk maakt op de mutualiteitsverenigingen in zover er devolutie van het openbaar gezag aanwezig is en in de mate van die devolutie. (V.C.T., Ned. Afd. 11 mei 1965, doss. 992 en 1171.)

11. Zo werd ook geoordeeld dat nederlandstalige Antwerpse leden van een ziekenfonds met zetel in Antwerpen, louter nederlandstalige strookjes dienen te ontvangen om gekleefd te worden op de formulieren die bij de apotheken dienen te worden ingeleverd ten einde terugbetaling te bekomen op de aankoop van voorgeschreven geneesmiddelen. (V.C.T. - Ned. Afd. 22 juni 1965, doss. 1043).

12. De handelaar uit een eentalig Nederlandse gemeente dient de aan- en verkoopfactuurboeken in het Nederlands te houden, aangezien deze bescheiden vallen onder de toepassing van art. 41 van de wet van 2 augustus 1963. Het houden van gezegde boeken wordt immers opgelegd door art. 28 van het wetboek op de met het zegel gelijkgestelde taksen. (V.C.T., Ned. Afd. 1.6.1965, doss. 10774).

13. Een klacht werd ingediend tegen een scheepvaartmaatschappij, omdat zij bepaalde sociale bescheiden o.m. de loonrekening tweetalig had opgesteld ten behoeve van een nederlandstalig personeelslid.

Ziehier de getroffen beslissing met haar belangrijkste overwegingen :

«Overwegende dat luidens artikel 41 van de wet van 2 augustus 1963 de private nijverheids-, handels- of financiebedrijven voor de akten en bescheiden die bestemd zijn voor hun personeel, de taal van het gebied waar hun exploitatiezetel of onderscheiden exploitatiezetels gevestigd zijn, dienen te gebruiken;

»Overwegende dat de exploitatiezetel van een bedrijf daar gelegen is waar de technische, industriële of handelsoperaties van dit bedrijf gebeuren, terwijl de maatschappelijke zetel zich daar bevindt waar de leiding en het beheer van het bedrijf worden uitgeoefend (Van Ryn: «Principes de Droit Commercial», I, nr. 374; Frédericq: «Traité de droit commercial belge» IV, blz. 166);

»Overwegende dat uit de voorbereidende werken van de wet van 2 augustus 1963 blijkt, dat in het geval dat de plaats van de maatschappelijke zetel niet overeenkomt met deze van de exploitatiezetel van een bedrijf, de wetgever het taalgebruik voor de akten en bescheiden bedoeld bij artikel 41 van de wet, heeft willen laten afhangen van het taalgebied waar de exploitatiezetel gevestigd is (Parlementaire Handelingen, Senaat 25 juli 1963, blz. 1511 en 1538);

»Overwegende dat de maatschappelijke zetel van de... gevestigd is te Antwerpen, doch uit een door deze afdeling ingesteld onderzoek blijkt dat de kwestieuze loonrekeningen voor prestaties op zee gewoonlijk wor-

den opgesteld aan boord van het schip waar de prestaties worden uitgeoefend;

» Overwegende dat ten aanzien van de taalwetgeving de zeeschepen van de... moeten beschouwd worden als exploitatiezetels van deze vennootschap, dat de vraag zich kan stellen of de wet van 2 augustus 1963 van toepassing is aan boord van deze zeeschepen;

» Overwegende dat een zeeschip de Belgische nationaliteit kan bekomen door het voeren van de Belgische vlag, welk recht verleend wordt door het vervullen van de voorwaarden voorzien door de wet van 20 september 1903 op de zeebrieven;

» Overwegende dat ieder zeeschip dat de Belgische nationaliteit heeft, beschouwd wordt als deeltmakend van het gebied van de natie waarvan het de vlag voert (P.B. V° Territoire Maritime, nr. 478; Smeesters en Winkelmolen, «Droit Maritime et droit Fluvial» I, 19);

» Overwegende derhalve dat aan boord van Belgische zeeschepen de wet van 2 augustus 1963 dient geëerbiedigd te worden, en desgevallend artikel 41 van deze wet moet toegepast worden;

« Overwegend dat ieder zeeschip een thuishaven heeft die voor het schip moet beschouwd worden als de wettelijke woonplaats ervan (G. Ripert «Droit Maritime, I, 318) zodat o.m. ook voor de arbeidsongevallen opgelopen door zeelieden aan boord, de Vrederechter van het kanton waarbinnen de aanleghaven zich bevindt, volgens artikel 19 van de wet van 5 juni 1928, bevoegd is;

» Overwegende dat dan ook dient aanvaard te worden dat de exploitatiezetel die het taalgebruik bepaalt, gevestigd is te Antwerpen, en dienvolgens de bescheiden, voorzien door artikel 41 van de wet van 2 augustus 1963 aan boord van Belgische schepen met Antwerpen als aanleghaven, in het Nederlands dienen opgesteld te worden;

» Overwegend dat naar luid van artikel 52 van de wet van 2 augustus 1963 de bescheiden, die naar de vorm strijdig zijn met de wet, door de betrokken nijverheids-, handels- of financiebedrijven op aanmaning van de bevoegde dienst, overheid of rechtsinstantie vervangen moeten worden door bescheiden die naar de vorm regelmatig zijn, en dat de vervanging van het bescheid uitwerking heeft op de datum van het vervangen bescheid en dat zo binnen een maand aan deze aanmaning geen gevolg mocht worden gegeven, door de hogervernoemde overheid, dienst of rechtsinstantie alsmede door iedere belanghebbende een verzoekschrift ingediend kan worden bij de vrederechter die beveelt dat aan deze handelingen en bescheiden een vertaling zou worden toegevoegd, opgesteld door een door hem aan te duiden beëdigde vertaler en dit op kosten van het betrokken bedrijf;

» Om deze redenen besluit :

Artikel 1. — Het verzoek... is ontvankelijk en gegrond.

De bovenvermelde bescheiden zijn naar de vorm in strijd met de wet.

Artikel 2. — De... wordt aangemaand de kwestieuze bescheiden te vervangen door bescheiden die naar de vorm regelmatig zijn. »

(V.C.T. Ned. Afd., 15.6.1965, doss. 792).

14. Ongegrond werd de klacht verklaard, die melding maakte van het opstellen in het Nederlands van een factuur voor een particulier op een tweetalig formulier door een handelsbedrijf uit het Antwerpse.

Deze beslissing steunde op een dubbele beweegreden :

1. de factuur is enkel onderworpen aan art. 41 voor de verplichte vermeldingen wanneer zij bij de wetten en reglementen is opgelegd;

2. in onderhavig geval was de factuur niet verplicht gesteld (V.C.T., Ned. Afd., 15.6.1965, doss. 1.193).

15. Over de toepassing van art. 41 op de verbintenissen, te ondertekenen door privé-bedrijven die wensen het voordeel te genieten van sommige faciliteiten of kortingen inzake postaanleggen, gaf de V.C.T. advies op 10 juni 1965 (doss. 521).

16. De Nederlandse afdeling besloot op 15 juni 1965 talrijke vennootschappen uit het Nederlands taagebied aan te manen, overeenkomstig art. 52 W. 2.8.1963, om naar de vorm regelmatige akten te maken, omdat vastgesteld werd dat zij enkel in het Frans hun balans of hun oprichtingsakte of hun oproepingen voor de algemene vergadering hadden gesteld. In andere gevallen ging het om verhogingen van het maatschappelijk kapitaal, over de overbrenging van de maatschappelijke zetel, om wijzigingen van de statuten en om volmachten.

(V.C.T. Ned. Afd. 15.6.1965, doss. 1120, 1103 en 1081).

§ 3 Toepassing van art. 11 § 3 van de wet van 2-8-1963.

17. In zitting van 15 december 1964 (doss. 60) bepaalde de Nederlandse afdeling haar houding ten overstaan van de beslissing van de gemeenteraad van de stad Leuven, die, op grond van art. 11 § 3 Wet van 2-8-1963, had besloten berichten en mededelingen voor de toeristen in vier talen te stellen.

Deze beslissing werd niet binnen de wettelijke gestelde termijn van acht dagen aan de V.C.T. medegedeeld.

De Afdeling heeft daarbij de criteria onderzocht om te bepalen wanneer een centrum een toeristisch karakter heeft. Ze sloot de centra uit die, alleen om artistieke of folkloristische betekenis, het kortstondig bezoek van toeristen trekken. Als toeristisch centrum worden door de afdeling beschouwd die centra, die zoveel toeristen voor min of meer lange duur trekken dat speciale maatregelen ook op taalgebied mogen worden ingevoerd ten behoeve van die toeristen die voor min of meer lange tijd het leven van de gemeente delen. Daarbij werd vooral gelet op allerlei wettelijke en administratieve maatregelen welke genomen zijn in het belang van de toeristische centra. Een zeer interessant criterium bleek de grote verhouding logeergelegenheden tot het bevolkingscijfer. Voor Leuven, indien men abstractie maakt van de studenten, voor wie artikel 40 van de wet van 2 augustus 1963 bepaalde maatregelen voorziet, heeft men niet die zeer grote verhouding die men in de kuststeden aantreft.

De Afdeling besloot dan ook de beslissing van de gemeenteraad van Leuven om de maatregelen bedoeld in artikel 11, § 3 in te voeren, als niet conform met de wet te verklaren. Zij meende inderdaad dat artikel 11, § 3 een uitzondering is op de eentaligheid en dat dus eerder strenge eisen moeten worden gesteld.

18. Een soortgelijke beslissing werd eveneens getroffen ten opzichte van een besluit van de gemeenteraad van de stad Gent (V.C.T., Ned. Afd. 15-12-1964, doss. 64).

19. Ten overstaan van Brugge (doss. 63) werd eveneens afwijzend beslist op 15 december 1964, behoudens

voor de badplaats Zeebrugge. Na notificatie van deze beslissing heeft het stadsbestuur nadere inlichtingen verstrekt.

20. Bredene werd beschouwd als toeristisch centrum door de Nederlandse Afdeling (doss. 697, advies van 16-1-1965) conform aan haar rechtspraak over de kustgemeenten.

21. — Een intercommunale vereniging, die gemeenten groepeerde uit de Westkust van België, wenste bij toepassing van art. 11 § 3, gebruik te maken van 4 talen voor drukwerk en stukken ter bevordering van het toerisme ⁽¹¹⁾.

De Nederlandse Afdeling van de V.C.T. stelde vast dat art. 11 § 3 W. 2-8-1963 enkel aan de gemeenteraden de bevoegdheid verleent afwijkingen toe te staan op het principe van de eentaligheid van de gemeenten.

De beslissing van de intercommunale is dus in strijd met de wet. (V.C.T., Ned. Afd. 6-4-1965, doss. 708).

Er weze echter op gewezen dat de mogelijkheid blijft bestaan voor de tussengemeentelijke vereniging de materiële uitvoering te verzekeren van regelmatige beslissingen genomen door gemeenteraden binnen het kader van art. 11 § 3, W. 2-8-1963.

22. De V.C.T. heeft nog de beslissing van de gemeenteraad van Oostduinkerke goedgekeurd, genomen bij toepassing van art. 11 § 3, W. 2-8-1963. (V.C.T., Ned. Afd. 18-5-1965, nr. 1205.) Deze beslissing ligt in de lijn van de rechtspraak van de commissie ten opzichte van berichten en mededelingen die voor de toeristen bestemd zijn in de badplaatsen aan de Belgische kust.

§ 4 Toepassing van art. 19 W. 2-8-1963.

23. Bij de V.C.T. werd klacht neergelegd naar aanleiding van het opmaken door de politie van de stad Brussel van een administratief proces-verbaal en van een proces-verbaal van verhoor in de Franse taal ten laste van een particulier van Nederlandse nationaliteit die wenste zich in het Nederlands uit te drukken.

De kwestieuze processen-verbaal werden opgemaakt ten behoeve van de Raad van Economisch Onderzoek inzake vreemdelingen. Het zijn administratieve akten die ten behoeve van een administratief rechtscollege werden opgesteld.

De politie van Brussel is een plaatselijke dienst en, bij toepassing van artikel 19 van de wet van 2 augustus 1963, moeten de plaatselijke diensten van Hoofdstad-Brussel de akten die particulieren betreffen, in het Nederlands of het Frans stellen naar gelang de wens van belanghebbende.

Vastgesteld werd dat belanghebbende de aanvraag om een beroepskaart in het Nederlands had ingediend, dat de kaart zelf in het Nederlands gesteld was en dat betrokkene, tijdens het verhoor, de keuze van die taal bevestigd heeft.

De V.C.T. adviseerde dan ook (op 18-2-1965, doss. 956) :

- a) dat kwestieuze akten nietig zijn,
- b) aan de burgemeester van de stad Brussel te vragen de nietigheid van de twee processen-verbaal vast te stellen en ze, bij toepassing van art. 51 van de wet van 2 augustus 1963, te doen vervangen door bescheiden die naar de vorm regelmatig zijn,
- c) de burgemeester van Brussel er om te verzoeken de V.C.T. op de hoogte te houden van de beslissing en haar een afschrift van de nieuwe bescheiden te doen geworden.

De burgemeester van de stad Brussel liet achteraf weten dat de gewraakte stukken vervangen werden.

§ 5 Toepassing van art. 32 wet van 2-8-1963.

24. De vraag werd gesteld m.a.w. of de numerieke verhouding tussen twee taalkaders ook moet geëerbiedigd worden op elke trap van de hiërarchie van de graden die in vlakke loopbaan worden toegekend.

Naar luid van artikel 32 wordt het aantal betrekkingen die aan het Nederlands en het Frans kader toegewezen worden, door de Koning bepaald.

In de regeling van de vlakke loopbaan zal derhalve het aantal betrekkingen dienen vastgesteld in de aanvangsgraad. De bevorderingsgraden van de vlakke loopbaan worden inderdaad met een zeker automatisme (welslagen voor examens - anciëniteit) toegekend, doch maken als zodanig geen afzonderlijke betrekking uit.

De verhouding tussen de beide taalkaders zal dus alleen voor de betrekkingen van de aanwervingsgraad in de vlakke loopbaan worden vastgesteld, aangezien dezelfde verhouding, onverminderd de toepassing van de statutaire regelen, ook in de bevorderingsgraden zal teruggevonden worden. (V.C.T. 11-2-65, doss. 1.078.)

25. Wij hebben reeds gemeld dat de V.C.T. een ontwerp van onderrichtingen betreffende de toepassing van artikel 32 van de wet van 2 augustus 1963 (doss. 514) had onderzocht ⁽¹²⁾. Haar advies dateert van 24 december 1964.

In de zitting van de Kamer van Volksvertegenwoordigers dd. 25 maart 1965 vroeg de heer Mattheysens aan de Minister van Binnenlandse Zaken en van het Openbaar Ambt waarom de taalkaders niet werden opgericht binnen het jaar, zoals door de wet voorzien.

In zijn antwoord gaf de heer Minister van Landsverdediging, namens zijn collega van Binnenlandse Zaken, een korte historiek der moeilijkheden die de toepassing van de wet in de weg hadden gestaan. Hij besloot dat de Minister van Binnenlandse Zaken aan de Kamer de verzekering geven kon dat «zeer binnenkort een ontwerp van koninklijk besluit ter zake aan de Ministerraad zal worden onderworpen».

26. Voor de centrale diensten voorziet art. 32 § 6 dat wanneer de chef van een afdeling eentalig is, hem een tweetalig adjunct wordt toegevoegd met het oog op de eenheid in de rechtspraak. De adjunct mag niet tot hetzelfde kader behoren. Hij wordt vooraf met dezelfde of onmiddellijk lagere rang bekleed.

De V.C.T. werd er voor de eerste maal toe gebracht over de toepassing van dit artikel advies uit te brengen.

Hierna volgen de voornaamste overwegingen van het advies (V.C.T., 3.6.1965, doss. 1014).

«Overwegende nog dat blijkens het verslag Saint-Remy (Kamer van Volksvertegenwoordigers doc. 331 (1961-1962, nr. 27, blz. 35)) en het verslag de Stexhe (Senaat doc. 304 (1962-1963) blz. 23) onder «centrale diensten» moet worden verstaan «de diensten waarvan de leiding uitgaat», respectievelijk de «directie- of bestuursdiensten»;

»Overwegende bovendien dat uit de parlementaire werkzaamheden (Advies van de Raad van State, doc. 331, nr. 1, blz. 13) verslag de Stexhe (Senaat doc. 304, blz. 8 en blz. 24) — tussenkomst van de Heer De Schrijver (Kamer van Volksvertegenwoordigers, Parlementaire handelingen, vergadering van 11 juli 1963, blz. 48)) blijkt dat de leidende diensten van de parastatale organismen als centrale diensten kunnen aangezien worden;

» Overwegende ten slotte dat uit de bevoegdheden van de... dienst blijkt dat van deze dienst leiding uitgaat en dat hij instaat voor de eenheid in de rechtspraak;

» Overwegende evenwel dat de toepassing van dit artikel 32 van de meergenoemde wet van 2 augustus 1963 moet worden gezien in het licht van wat bij artikel 58, 2° van diezelfde wet wordt voorgeschreven;

» Overwegende nog dat, naar luid van artikel 4, § 3 van de wet van 28 juni 1932 op het gebruik der talen in bestuurszaken, met het oog op de eenheid in de administratieve rechtspraak, voor zover nodig, aan iedere hogere ambtenaar die aan het hoofd van een dienst staat, een tweetalig ambtenaar van dezelfde of van de onmiddellijke lagere graad uit belanghebbende dienst wordt toegevoegd;

» Overwegende tenslotte dat de voorgaande bepaling, krachtens artikel 4, § 1 van de wet van 28 juni 1932, van toepassing is op de dienst;

» Overwegende dat, naar luid van artikel 4, § 3 van meergenoemde wet van 28 juni 1932, de tweetalige ambtenaar, toegevoegd aan het hoofd van een dienst, met dezelfde of de onmiddellijke lagere graad moet bekleed zijn;

» Overwegende voorts dat artikel 32, § 6 van meergenoemde wet van 2 augustus 1963 dezelfde bepaling voorschrijft;

» Overwegende nog dat uit het antwoord van de Minister van Binnenlandse Zaken en van het Openbaar Ambt aan een lid van de Commissie (Verslag de Stexhe, Senaat doc. 304, blz. 24-25) blijkt dat de voorafgaande bevordering, die een tweetalig adjunct wordt toegekend, een compensatie is voor de nieuwe activiteiten die hij boven zijn normale ambtsbezigheden zal moeten uitoefenen; dat het dus logisch is dat bij deze bevordering rekening wordt gehouden met de graad waarvan belanghebbende reeds titularis is;

.....
 » Overwegende dat artikel 5 van het koninklijk besluit van 6 april 1954 betreffende de toepassing van artikel 4, §§ 2 en 3 van meergenoemde wet van 28 juni 1932, bepaalt dat de bevordering desnoods in overtal wordt toegekend;

.....
 » Overwegende tenslotte dat in het verslag aan de Koning, dat hogergenoemd koninklijk besluit van 6 april 1954 voorafgaat, wordt gezegd dat de lijst van de algemeen gebruikte graden dient te worden in acht genomen voor het bepalen van de graad die aan de tweetalige adjunct wordt toegekend; dat de graad van adjunct-directeur-generaal geen algemeen gebruikte graad is en ook niet voorkomt in het organiek kader van de betrokken dienst...»

§ 6 Toepassing van artikel 35 W. 2-8-1963.

27. Op 20 mei 1965 (doss. 1097) gaf de V.C.T. advies over een voorstel tot uitbreiding van het organiek kader van de Rijksinstellingen voor Geesteszieken, nl. door de oprichting te Doornik en te Rekem van twee betrekkingen van vertaler.

§ 7. Toepassing van artikel 36 W. 2-8-1963.

28. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken werd vaak o.a. in de pers aangevallen wegens de « onbillijke toestanden die aldaar heersen » op het gebied van de personeelsbezetting in de buitendiensten.

Art. 36 § 5 van de wet heeft een regeling voorgeschreven die moet leiden tot een *gelijke verdeling* over de Nederlandse en de Franse taalrollen van de

betrekkingen die voor de gezamenlijke buitenlandse diensten aangewezen zijn.

Daarenboven moeten de titularissen van die betrekkingen voor een examencommissie, samengesteld door het Vast Wervingssecretariaat, het bewijs leveren dat zij een aan hun functie *aangepaste kennis van de tweede taal* — het Frans of het Nederlands — bezitten.

Ten slotte eist het slotalinea van art. 36 § 5 dat voormelde regels *trapsgewijze* worden toegepast, zodanig dat ze volledige uitwerking hebben vijf jaar na de inwerkingtreding van de wet, d.w.z. op 1-9-1968.

29. Wat is « *aangepaste kennis* » ?

Tijdens de bespreking van de wet van 2-8-1963 heeft Volksvertegenwoordiger De Wulf daarover de Minister van Binnenlandse Zaken ondervraagd (zie Parl. Handelingen, Kamer, nr. 69 - vergadering van 11-7-1963, blz. 61).

Uit vraag en antwoord kan duidelijk afgeleid worden dat het begrip « *aangepaste kennis* » uit de nieuwe taalwetgeving overeenstemt met de taalkennis zoals deze bedoeld is in het K.B. van 25-4-1956 houdende het statuut der personeelsleden van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel. Blijkens artikels 6, 5° lid, 9, 1°, 42, 7° lid, en 44, 1°, van gezegd besluit werd van de ambtenaren bij de aanwerving een voldoende kennis en bij het einde van de proeftijd een gebruikelijke kennis van de tweede landstaal gevraagd.

30. Door het bestaan van verschillende andere statuten van vóór 1956 — nl. deze van 14-1-1954, 15-10-1946, 15-7-1920, gewijzigd op 30-11-1924 — en tevens omdat de ambtenaren niet allen de voorziene examens aflegden voor het Vast Wervingssecretariaat, rezen vragen naar de toepassing van art. 36 § 5 op de personeelsleden die niet voldaan hebben aan het bepaalde in het koninklijk besluit van 25-4-1956 op het stuk van taalkennis en examen.

31. In zitting van 11 februari 1965 heeft de V.C.T. (doss. 1.055) haar advies uitgebracht omtrent de opgezezen vraagstukken.

32. Tegen de aanstellingen voor de ambassadeursposten te Bern en te Kopenhagen werd klacht ingediend wegens niet naleving van art. 36: in feite werden aangevallen de koninklijke besluiten van 24 februari 1964 en 20 maart 1964, waardoor de hh. Rothschild en Holvoet werden geaccrediteerd in hoedanigheid van buitengewoon en gevolmachtigd ambassadeur van België resp. te Bern en te Kopenhagen.

Aan het publiek werden sommige aanduidingen verstrekt, welke echter een onvolledig beeld hebben kunnen geven en soms wel misleidend waren.

Daarom volgt hier de volledige redenering van de V.C.T. in haar beslissing van 1-4-1965 (doss. 631).

« Gelet op het feit dat het verzoek slechts handelt over de aanstellingen voor de ambassadeursposten te Bern en te Kopenhagen en dat de Commissie derhalve haar onderzoek tot deze aanstellingen heeft beperkt;

» Overwegende dat naar luid van artikel 36, § 5 van bovenvermelde wet, de titularissen van de betrekkingen van de buitenlandse diensten voor een examencommissie samengesteld door de Vaste Wervingssecretaris het bewijs moeten leveren dat zij een aan hun functie *aangepaste kennis* van de tweede taal bezitten;

» Overwegende dat er, in het advies van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht aan de Minister van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel dd. 11 februari

1965 betreffende de taalkennis vereist van titularissen van betrekkingen bij de buitenlandse diensten, in verband met de personeelsleden die aangeworven werden onder het statuut van het koninklijk besluit van 30 november 1924 betreffende de inrichting van de diplomatieke loopbaan en het koninklijk besluit van 30 november 1924 betreffende de inrichting van de consulaire loopbaan en die dus een examen voor de carrière Buitenlandse Dienst en een examen over de kennis van de tweede taal hebben afgelegd, gezegd werd dat «gezien de aard en de omvang van de kennis van de » tweede taal niet aangegeven werd, is de Commissie » van mening dat deze personeelsleden ook een examen » dienen af te leggen over de aan hun functie aange- » paste kennis van de tweede taal, tenzij kan bewezen » worden dat zij hetzelfde examen hebben afgelegd als » voorzien in artikel 36, §, 2° lid »;

» Overwegende dat het bewijs van een aan zijn functie aangepaste kennis van de tweede taal, in casu het Nederlands, niet aan de hand van een examen werd geleverd door de heer A. Holvoet;

» Overwegende bovendien dat in haar advies aan de Minister van Binnenlandse Zaken dd. 11 februari 1965 (blz. 10) de Vaste Commissie in verband met de personeelsleden die behoren tot de aanwervingen van 1938 en 1939 het volgende heeft verklaard :

» Alhoewel deze personeelsleden nog onder de toepassing vielen van de koninklijke besluiten van 30 november 1924 betreffende de inrichting van de diplomatieke loopbaan en betreffende de inrichting van de consulaire loopbaan, hebben zij nochtans een examen over de grondige kennis van de tweede nationale taal afgelegd, plus voor de nederlandstaligen een examen-gedeelte over de « style diplomatique » in het Frans; de Commissie meent dat deze personeelsleden eveneens voldoen aan de voorwaarden bepaald bij artikel 36, § 5, 2e lid van de wet van 2 augustus 1963 op het gebruik van de talen in bestuurszaken;

» Overwegende dat de Heer R. Rothschild zich in 1936 met succes heeft aangemeld voor het examen voor toegang tot het hoofdbestuur van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, en in 1939 voor het examen voor toegang tot de diplomatieke loopbaan; dat beide examens een mondeling en een schriftelijk gedeelte over de kennis van het Nederlands behelsden;

» Overwegende dan ook dat de Heer Rothschild voldaan heeft aan de eis van de wet wat de aangepaste kennis van de tweede taal betreft;

» Overwegende dat krachtens artikel 36, § 5 van de wet van 2 augustus 1963, de betrekkingen die voor de gezamenlijke buitenlandse diensten aangewezen zijn, op alle trappen van de hiërarchie in gelijke mate over de Nederlandse en de Franse taalrol moeten verdeeld worden; dat krachtens het laatste lid van dezelfde bepaling deze gelijkmatige verdeling trapsgewijze moet worden toegepast;

» Overwegende dat, wat de trapsgewijze verwezenlijking van het taalevenwicht op de buitenlandse diensten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken betreft, uit de onderstaande door het Ministerie medege-deelde cijfers,

	1-9-63	1-11-63	1-7-64	1-4-65
2e administratieve klasse Buitenlandse Zaken				
Nederl. taalrol	15	15	14	14
Franse taalrol	71	70	68	68

echter blijkt dat er op 1 april 1965 voor de tweede administratieve klasse geen sprake was van trapsgewijze verwezenlijking van het taalevenwicht op de buitenlandse diensten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel;

» Overwegende voorts dat de Minister van Buitenlandse Zaken geen gebruik heeft gemaakt van de vacante betrekkingen te Bern en te Kopenhagen om te streven naar de trapsgewijze verwezenlijking van het taalevenwicht door de bevordering tot de tweede klasse van ambtenaren van de Nederlandse taalrol die tot de derde administratieve klasse behoren;

» Overwegende bovendien dat de Heren R. Rothschild en A. Holvoet in de functies, waarvan zij bij koninklijke besluiten van 24 februari en 20 maart 1964 werden ontheven, niet werden vervangen door bevordering van ambtenaren van de Nederlandse taalrol die tot de derde administratieve klasse behoren;

» Overwegende dat naar de trapsgewijze verwezenlijking van het evenwicht reeds van 1 september 1963 moest worden gestreefd en dat het derhalve uitgesloten is dat artikel 36, § 5, 2e lid slechts zou worden toegepast zeer kort voor 1 september 1968;

» Om deze redenen besluit :

» *Artikel 1.* — Het verzoek (dossier nr. 631) is ontvankelijk en gegrond.»

33. Het ontwerp van wet, dat de Regering indiende ter regularisatie van sommige sedert 1958 gedane bevorderingen, welke de Raad van State had vernietigd bij arrest nr. 10926 dd. 14 december 1964 (zie Senaat, Zitting 1964-1965, Doc. 113 van 11.2.1965) werd door de Kamer derwijze geamendeerd dat die wet slechts in werking treedt de dag waarop het koninklijk besluit wordt bekendgemaakt, dat het personeelskader van de carrière Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel vaststelt (cfr. Parl. Handelingen, Kamer 7.4.1965, blz. 2).

De behandeling van dit wetsontwerp liet de V.C.T. toe het belang te appreciëren van de adviesvraag van hetzelfde departement over :

1° een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het K.B. van 25 april 1956 tot vaststelling van het statuut der personeelsleden en van het K.B. van 14 januari 1954 houdende organiek reglement van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel;

2° een ontwerp van ministerieel besluit dat, bij toepassing van artikel 35, § 5, tweede en derde lid W. 2.8.1963, de trappen van de hiërarchie vaststelt van de betrekkingen die voor de gezamenlijke Buitenlandse Diensten aangewezen zijn.

Omtrent deze ontwerpen werd dan ook met spoed advies gegeven (V.C.T. 22.4.1965, nrs. 1166 en 1166/2).

§ 8. *Toepassing van artikel 47 W. 2-8-1963.*

34. De talen ,waarin de koninklijke en ministeriële besluiten dienen te worden gesteld, zijn bepaald door art. 47, W. 2.8.1963.

De V.C.T. werd geraadpleegd over de toepassing van dit artikel in verschillende gevallen.

35. *Eerste vraag :* mogen de koninklijke besluiten waarbij in beroep uitspraak wordt gedaan op de beslissingen van de administratieve overheid in verband met gevaarlijke, ongezonde en hinderlijke bedrijven, enkel in één taal gesteld worden, wanneer zij uitsluitend be-

trekking hebben op bedrijven die in het Nederlands of het Frans taalgebied gevestigd zijn?

Het antwoord luidt bevestigend (V.C.T. 18.3.1965, doss. 773).

36. *Tweede vraag*: in welke talen dienen die besluiten te worden gesteld wanneer ze betrekking hebben op bedrijven die gevestigd zijn:

1° in het Duits taalgebied?

antwoord: in 't Nederlands en in 't Frans (V.C.T. 18.3.1965, dossier 773).

2° in de gemeenten uit het Malmeyse en in deze bedoeld door art. 56 W. 2.8.63?

antwoord: alleen in 't Frans (V.C.T. 18.3.1965, doss. 773).

3° in de randgemeenten (art. 7 W. 2.8.1963)?

antwoord: in 't Nederlands en in 't Frans, met dien verstande dat de besluiten oorspronkelijk moeten opgemaakt worden in de taal van de binnendienst van de gemeente waarop zij betrekking hebben, en dat ze daarna dienen vertaald te worden (V.C.T. 18.3.1965, doss. 773).

4° in de gemeenten met taalfaciteiten (art. 4 W. 8.11.1962)?

antwoord: zelfde als hiervoren sub 3° (V.C.T. 18.3.1965, doss. 773).

Deze beslissingen zijn gesteund op het feit dat uit de bekomen inlichtingen gebleken was dat de bedoelde koninklijke besluiten niet in 't Belgisch Staatsblad worden bekendgemaakt en slechts een lokaal belang vertonen.

* * *

37. Een ontwerp van ministerieel rondschriven kreeg een gunstig advies vanwege de V.C.T.: het bevatte instructies nopens de toepassing van art. 47, W. 2.8.1963 (V.C.T. 18.3.1965, doss. 1.119).

38. De V.C.T. gaf haar advies over de vraag in welke taal of talen de koninklijke en ministeriële besluiten moeten zijn gesteld voor de benoeming van sommige commissieleden (V.C.T. 10.6.1965, doss. 130).

§ 9. Arbeidsongevallen.

39. Het taalgebruik in de documenten van aangifte van *arbeidsongevallen* heeft verschillende vragen doen rijzen.

Een eerste kwestie werd gesteld naar aanleiding van het feit dat deze bescheiden betreffende nederlandsstalig personeel door een firma uit Brussel-Hoofdstad in het Frans werden opgesteld en door de griffie van het vrederecht werden teruggestuurd.

Het advies besloot dat de aangiften welke naar aanleiding van arbeidsongevallen, opgelopen door nederlandsstalig personeel, moeten opgemaakt worden door nijverheids-, handels- of financiebedrijven uit Brussel-Hoofdstad, in het Nederlands dienen te zijn gesteld (V.C.T. 1.4.1965, doss. 668).

Deze aangiften zijn voorgeschreven door de wet en de reglementen (cfr. art. 22 en 23 W. op de vergoeding van schade voortvloeiende uit arbeidsongevallen; K.B. 20-12-1904 tot regeling van de aangifte van ongevallen). Ze zijn bovendien bestemd voor het personeel.

40. Vervolgens werd het advies van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht gevraagd omtrent de twee navolgende punten:

1° of het document, waarbij een arbeidsongeval door een bedrijfshoofd wordt aangegeven aan de Technische Inspectie van de Administratie van de Arbeidsveiligheid en het geneeskundig getuigschrift van eerste vaststelling, bescheiden zijn die bestemd zijn voor het personeel;

2° of een werf als exploitatiezetel moet worden beschouwd zoals bedoeld in artikel 41 van de wet van 2 augustus 1963 op het gebruik van de talen in bestuurszaken.

De V.C.T. antwoordde (doss. 80 - advies van 18.3.1965):

« Gelet op de artikelen 53, § 1, en 54, § 2, en de wet van 2 augustus 1963 op het gebruik van de talen in de bestuurszaken;

» Overwegende dat de aangifte van een arbeidsongeval is voorgeschreven bij artikel 22 van de wet van 1903 op de vergoeding der schade voortvloeiende uit ongevallen; dat op het niet-naleven van deze verplichting straffen zijn gesteld bij artikel 23 van dezelfde wet;

» Overwegende dat het model van aangifte is vastgesteld bij koninklijk besluit van 20 december 1904 tot regeling van de aangifte van ongevallen;

» Overwegende dat ook het geneeskundig getuigschrift is voorgeschreven bij artikel 3 van evenvermeld koninklijk besluit van 20 december 1904 waarbij het ongeval hetzij de dood hetzij een onbekwaamheid tot werken gedurende meer dan een week heeft veroorzaakt; dat het model van dat geneeskundig getuigschrift eveneens bij hetzelfde koninklijk besluit is voorgeschreven;

» Overwegende dan ook dat kwestieuze bescheiden zijn opgelegd door wet en de verordeningen;

» Overwegende voorts dat de aangifte een bescheid is bestemd voor het personeel; dat onder de bewoordingen « bestemd voor » zoals bedoeld is in de wet niet moet worden verstaan « te overhandigen aan »; dat ook in andere artikelen o.m. artikel 11, § 1 en § 3 van de wet van 2 augustus 1963 de woorden « bestemd voor » niet betekenen « te overhandigen aan » doch wel « ter attentie van » of « van belang voor »;

» Overwegende dat naar luid van artikel 22 in fine van de wet van 1903 de aangiften voor het vrederecht kunnen worden geraadpleegd door de partijen, waaronder dus ook de werknemer, die slachtoffer werd van een arbeidsongeval; dat de aangifte dus een stuk is bestemd voor het personeel;

» Overwegende dat zowel de aangiften aan het vrederecht als aan de arbeidsinspectie dienen tot regeling van een schade die een werknemer overkomt;

» Overwegende dat overeenkomstig artikel 41 van de wet van 2 augustus 1963: voor de akten en bescheiden die voorgeschreven zijn bij de wetten en reglementen en voor die welke bestemd zijn voor hun personeel, gebruiken de private nijverheids- en handelsbedrijven de taal van het gebied waar hun exploitatiezetel of onderscheiden exploitatiezetels gevestigd zijn; dat, verder, volgens hetzelfde artikel in Brussel-Hoofdstad de bedrijven, die bescheiden in het Nederlands stellen wanneer zij voor het nederlandssprekend personeel en in het Frans wanneer zij bestemd zijn voor het franssprekend personeel;

» Overwegende dan ook dat de private nijverheids-, handels- en financiebedrijven welke in Brussel-Hoofdstad gevestigd zijn de aangiften van arbeidsongevallen opgelopen door nederlandssprekend personeel in het Nederlands moeten stellen en de aangiften van arbeidsongevallen opgelopen door hun franssprekend personeel in het Frans moeten stellen;

» Overwegende dat een algemene definitie kan worden gevonden van exploitatiezetel in artikel 14 van de wet van 20 september 1948 houdende de bedrijfsorganisatie en in het ministerieel rondschrijven van 13 februari 1963, betreffende de kiesverrichtingen voor de ondernemingsraden en de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen, waarin wordt gezegd wat volgt :

» » Door onderneming verstaat men de technische bedrijfseenheid : Deze stemt niet noodzakelijk overeen met de juridische eenheid die de onderneming uitmaakt. Ze stemt overeen met de bedrijfszetel of bedrijfszetels indien deze zich onderling kenmerken door een bepaalde economische zelfstandigheid (cfr. zekere onafhankelijkheid der directie van de zetel,) en door een bepaalde sociale zelfstandigheid (verscheidenheid van mensenkringen) »;

» Overwegende, evenwel, dat er voor iedere werf dient te worden nagegaan of de economische en sociale zelfstandigheid waarvan hierboven sprake werkelijk is verzekerd;... »

41. De V.C.T. werd om advies gevraagd over de vraag te weten of de private nijverheids-, handels- of financiebedrijven, welke in Brussel-Hoofdstad gevestigd zijn, de aangiften, vereist in verband met arbeidsongevallen opgelopen door nederlandssprekend personeel, in 't Nederlands dienen te stellen.

Het antwoord is bevestigd omdat gezegde documenten opgelegd zijn door de wet (V.C.T. 18.3.1965, doss. 1.102).

§ 10. Berichten en mededelingen.

42. Strijdig met de wet werd verklaard een prijstabel, met Franse tekst vooraan, welke uithing in het wachthuisje voor het station van een zuiver Vlaamse stad.

Dergelijke berichten en mededelingen, uitgaande van een gewestelijke dienst als bedoeld in art. 23 § 1, 2e lid, moeten immers uitsluitend in de Nederlandse taal gesteld worden. (V.C.T., Ned. Afd. 2.3.1965, doss. 817/I).

43. Betreffende de taaltoestanden in de gemeenten uit het administratief arrondissement *Moeskroen* werd klacht ingediend in zeer algemene bewoordingen die een globale toestand beschreven.

Concreet werd geklaagd over de straatnaamborden en over het feit dat in al de door verzoeker bezochte postkantoren hem slechts in de Franse taal werd geantwoord. Een reeks diensten werden daarbij met name aangeduid.

Na een onderzoek ingesteld door haar inspectiediensten en met behulp van de arrondissementscommissarissen, besloot de V.C.T. :

1° dat de straatnamen, wanneer zij aangebracht zijn op borden zichtbaar voor het publiek, berichten en mededelingen zijn voor het publiek (art. 4 § 1 W. 8 november 1962); dat dit ook het geval is voor de opschriften in de postkantoren, die bestemd zijn voor het publiek;

2° dat de borden, aangebracht op de gevels van sommige Rijkswachtgebouwen, aldaar geplaatst werden door een burgerlijke overheid die onder toepassing valt van de wetgeving op het gebruik der talen in bestuurszaken.

De V.C.T. adviseerde dienvolgens dat de klacht op voormelde punten gegrond was omdat kwestieuze borden en opschriften enkel in 't Frans waren gesteld,

terwijl ze tevens tegelijkertijd in 't Nederlands moesten voorkomen (V.C.T. 10.6.1965 doss. 604).

44. In het station van *Komen* dienen de namen van de gemeenten van bestemming van de treinen, zowel mondeling als schriftelijk, in het Nederlands en in het Frans te worden aangekondigd wanneer van deze namen een wettelijke vertaling bestaat : dergelijke aankondiging is immers een mededeling aan het publiek, die in de taalgrensgemeenten in de beide landstalen moet worden gesteld (art. 4 § 1 W. 8.11.1962). (V.C.T. 24.6.1965, doss. 1084).

45. Hetzelfde geldt voor de borden die de richting van de treinen aangeven op de perrons van het station te *Komen*. (V.C.T. 24.6.1965, doss. 1204).

46. Klacht werd ingediend omdat te *Keerbergen* op de openbare weg tientallen borden en schilden, die naar villa's verwijzen, zijn aangebracht en dat het merendeel ervan franstalig zijn.

In haar advies kwam de V.C.T. tot het besluit dat ze onbevoegd was omdat het uitsluitend om particuliere benamingen ging. (V.C.T., Ned. Afd. 8.7.1965, doss. 1251).

§ 11. De burgemeester tegenover de taalwetgeving.

47. Tweemaal werd volgend probleem behandeld, gesteld door verzoeken om te beletten dat in zuiver nederlandstalige gemeenten een franstalig kandidaat tot burgemeester zou worden benoemd.

Vooreerst werd besloten dat de Commissie niet bevoegd is de loutere intenties van de administratieve overheid te beoordelen.

Vervolgens, vermits de Commissie had kunnen vaststellen dat de besproken kandidaten inderdaad tot burgemeester werden benoemd, werd het vraagstuk in volgende zin ten gronde behandeld.

De burgemeesters vallen onder de wet van 2 augustus 1963 voor zover zij met de plaatselijke diensten als omschreven in art. 1 § 2 van diezelfde wet kunnen worden gelijkgesteld. De benoeming van een kandidaat tot burgemeester van een eentalige gemeente zonder dat hij de taal van het gebied, waartoe de gemeente behoort, zou kennen of voldoende zou kennen, zou noodzakelijk afbreuk doen aan de eentaligheid niet alleen van de dienst doch ook van de betrekkingen met andere eentalige diensten uit hetzelfde gebied en met de hogere overheid. Zulk een burgemeester zou niet aan voorwaarden voldoen om de toepassing en de uitvoering van de wet van 2 augustus 1963 te verzekeren.

De wet heeft nochtans geen criterium voorzien inzake taalkennis voor het ambt van burgemeester dat tegelijkertijd een politiek en administratief karakter vertoont (cfr. Advies Raad van State - Parl. Bescheiden; Kamer, 1961-62, 331, nr. 1, blz. 19; Verslag de Stexhe, Senaat. Doc. 1961-62, nr. 304, blz. 21).

Daaruit vloeide de onbevoegdheid voort van de Commissie (V.C.T. - Ned. Afd. 6 en 27 april 1965, doss. 966 B en 966 A).

48. De V.C.T. verklaarde zich onbevoegd wat betreft de vraag om advies in verband met de kennis van de twee landstalen vereist van de titularissen voor het ambt van burgemeester van een gemeente uit Brussel-Hoofdstad. Daarbij werd van similiaire beweegredenen uitgegaan als hierboven. (V.C.T. 3.6.1965, doss. 941 B).

§ 12. Duitse taal.

49. Geadviseerd werd dat geen Duitse vertaling van

wetten, koninklijke en ministeriële besluiten kan worden geëist (V.C.T. 20-5-1965, doss. 607).

50. Algemene onderrichtingen echter, uitgaande van centrale besturen en welke langs de gouverneur van Luik ter kennis worden gebracht van de plaatselijke besturen uit het Duitse taalgebied, dienen door het ambt van deze gouverneur in het Duits te worden vertaald (V.C.T. 20-5-1965, doss. 607).

§ 13. *Gerecht.*

51. Op het gebouw, waarin een Vlaams vrederecht was gevestigd, kwamen nog verschillende Franse opschriften voor. Het gebouw was eigendom van de gemeente, die er de opschriften destijds had aangebracht.

Dit werd in strijd geacht met art. 11 § 1 W. (Ned. Afd. 23-2-1965, doss. 1.045).

52. Aangeklaagd werd dat een proces-verbaal naar aanleiding van een verkeersongeval, overkomen aan een Franssprekend inwoner van Brussel, in 't Nederlands werd opgemaakt.

De processen-verbaal, opgemaakt naar aanleiding van verkeersongevallen, zijn gerechtelijke handelingen, zodat zij vallen onder de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, waarover de V.C.T. niet te waken heeft (V.C.T. - Ned. afd. 11-5-1965, nr. 1.145).

§ 14. *Identiteitskaarten.*

53. De identiteitskaart, bewijs van inschrijving in het bevolkingsregister, werd beschouwd als een getuigschrift, zowel voor de gedrukte en de ingevulde tekst als voor het zegel van de gemeente die ze uitreikt.

Dienvolgens dienen de regels toegepast te worden welke voorgeschreven zijn voor plaatselijke diensten op het stuk der getuigschriften (V.C.T. 20-5-1965, doss. 704 B.).

De V.C.T. heeft het nodig geoordeeld bij dit advies aanbevelingen te doen ten einde de volle vrijheid van keuze te zien waarborgen in de gemeenten van Brussel-Hoofdstad, in de randgemeenten (zie art. 7. W. 2-8-1963), in de gemeenten met taalfaciliteiten (zie art. 4 W. 8-11-1962) en in deze uit het Duitse taalgebied en uit het Malmedyse.

§ 15. *Jaarverslag.*

54. «Ieder jaar brengt de Commissie bij de regering in de loop van de maand maart een omstandig verslag uit over haar werkzaamheden.

» Dit omstandig verslag wordt aan de leden van de wetgevende Kamers overgemaakt.

» In een aanvullend verslag deelt de Minister van Binnenlandse Zaken aan de wetgevende Kamers mede welk gevolg gegeven is aan de zaken waarin hij, bij toepassing van artikel 54 §§ 2 en 6, in de plaats van de Commissie is opgetreden.» (Aart. 55 W. 2-8-1963.)

55. Het eerste verslag had moeten uitgebracht zijn in maart 1964: daarin zou de activiteit van de V.C.T. moeten besproken zijn van 1 september 1963, datum waarop de wet van 2 augustus 1963 in werking trad.

In werkelijkheid was dit onmogelijk omdat de V.C.T. slechts geïnstalleerd werd op 4 juni 1964: in ons artikel nopens de activiteit van de V.C.T. in 1964 heeft de lezer kunnen opmerken dat in de rechtstoestand van voorzitter en leden, alsmede in hun benoeming, om niet te spreken over het organiek personeelskader en

de bezetting ervan, nog moest voorzien worden tussen maart en juli 1964, zodat in werkelijkheid de eigenlijke werkzaamheden van de V.C.T. min of meer normaal aangevat werden begin september 1964.

Alzo moest de V.C.T. in haar eerste verslag er wel toe overgaan een periode te bestrijken die gaat van 4 juni 1964 tot en met 28 februari 1965.

56. In een vijftal vergaderingen heeft de V.C.T. een lijvig document onderzocht dat alleszins een volledig beeld geeft van het werk in de V.C.T., zowel in voltallige vergadering, als in deze van de beide afdelingen.

De V.C.T. keurde het uiteindelijk verslag goed in vergadering van 30 maart 1965 (doss. 1.116): vermits dit omvangrijke stuk nog vergezeld gaat van talrijke bijlagen o.a. van de tekst zelf van alle beslissingen, die erin besproken worden, zal het belangstellend publiek, na de wetgevende Kamers, daarin een massa materiaal vinden, dat hopelijk zal bijdragen tot een beter begrip van deze wetgeving. Tevens zal men daarin die documenten vinden en er tevens die besluiten kunnen uithalen welke beide noodzakelijk zijn om deze wet tot een nog beter instrument te maken, na een min of meer lange periode van bijkomende onderzanding. (12BIS).

Tenslotte, zoals de h. A. W. Vranckx, Minister van Binnenlandse Zaken, antwoordde op een parlementaire vraag, is een zekere publiciteit vereist: «bij gebreke » aan degelijke voorlichting van de betrokken private » personen, van de openbare machten of diensten, zou » de wet immers op aarzelende, zo niet irriterende » wijze kunnen toegepast worden wat voorwaar voor de » harmonische verstandhouding onder alle Belgen niet » bevorderlijk is.» (Vragen en Antwoorden, Senaat, nr. 13 van 5-10-1965.)

§ 16. *Leger.*

57. De Nederlandse afdeling verklaarde zich onbevoegd tegenover een klacht, volgens dewelke tweetalige uitnodigingen door een louter private organisatie voor «Gentse Dagen - Leger en Natie» werden verstuurd voor manifestaties, georganiseerd in gebouwen van het leger (V.C.T. - Ned. Afd. 6-4-1965, doss. 925).

§ 17. *Onderwijs.*

58. De Nederlandse afdeling verklaarde zich onbevoegd ten overstaan van een klacht:

1° tegen het aanstellen van een leraar van de Franse rol in een Nederlandstalige regentenschool (doss. 1.046; 9 februari 1965);

2° tegen het voortbestaan van Franse klassen in een stedelijke school van een gemeente uit het zuiver Nederlands taalgebied (doss. 910; 16 februari 1965).

59. De V.C.T. verklaarde zich onbevoegd om een verzoek te behandelen dat betrekking had op de interne taalregeling van een technische onderwijsinstelling uit Brabant, vermits op dit gebied de wet van 30 juli 1963 een regeling oplegt (V.C.T. 29-4-1965, doss. 665).

60. Zo werd eveneens de onbevoegdheid van de Commissie vastgesteld ten opzichte van een klacht tegen de directeur van een school in een zuiver Nederlandstalige gemeente, die zijn lessen in 't Frans geeft en Nederlands onkundig is (V.C.T., Ned. Afd. 4-5-1965, doss. 1.086).

61. De Nederlandse afdeling meende echter onder de administratieve handelingen van de schooloverheden

te kunnen klasseren het gebruik van drukwerk, briefhoofden en gedrukte vermeldingen op briefomslagen.

Zo werd strijdig geacht met de wet het tweetalig drukwerk, de tweetalige briefhoofden en de tweetalig gedrukte vermeldingen op briefomslagen, gebruikt in een stedelijke school van een gemeente uit het zuiver Nederlands taalgebied (V.C.T., Ned. Afd. 16-2-1965, doss. 910).

62. Zo ook is strijdig met de wet de briefwisseling in een andere taal dan het Nederlands, welke uitgaat van de erkende en gesubsidieerde afdelingen van een school en die gericht is tot particulieren in het Nederlands taalgebied (V.C.T., Ned. Afd., 4-5-1965, doss. 1.086).

63. De vraag werd gesteld of het opleggen van examens over de kennis van de tweede taal aan kandidaat-stenodactylografen aan een Rijksuniversiteit conform is met de wet van 2 augustus 1963.

De V.C.T. (Ned. Afd., 29-6-1965, doss. 1.172) kwam tot het besluit dat zij onbevoegd was, omdat de bestuurs- en onderwijsstaal aan de universiteiten bij een bijzondere wet geregeld is.

64. Onbevoegd achtte zich de commissie om een advies uit te brengen over een klacht tegen het opnemen van een subsidie in de begroting van Oostende ter vergoeding van het geven van Franse lessen in de lagere scholen. (V.C.T., Ned. Afd., 8-7-1965, doss. 1.225.)

§ 18 *Posterijen.*

65. Strijdig met art. 11 § 1 werd verklaard het bestaan van tweetalige opschriften op de voorgevel van een postkantoor in een kustgemeente. (Ned. Afd., 23-2-1965, doss. 1.044.)

66. Klacht werd ingediend wegens het gebruik in een Vlaams postkantoor van kleefbandjes en stempels, beide tweetalig, die mededelen « onbekend » en « terug aan afzender ».

Beslist werd (Ned. Afd., 23-2-1965, doss. 1.058) in volgende bewoordingen:

« Overwegende dat die kleefbandjes en stempels » volgens een mededeling... van het Bestuur der Posterijen... een informatie zijn, welke bestemd is, hetzij » voor het kantoor van afgifte van de zending, hetzij » voor de afzender zelf;

» Overwegende dat de kleefband « Inconnu - Onbekend » als een mededeling van het ene postkantoor » aan het andere moet worden beschouwd; dat voorts » de stempel met de vermelding « Retour à l'expéditeur - Terug aan afzender » als een mededeling van » een plaatselijke dienst aan een particulier moet worden beschouwd;

» Overwegende dat het postkantoor te... een plaatselijke dienst is;

» Overwegende dat naar luid van artikel 10 van de » wet van 2 augustus 1963 iedere plaatselijke dienst » die in het Nederlandse taalgebied gevestigd is » sluitend het Nederlands gebruikt in zijn betrekkingen met de diensten waaronder hij ressorteert en in » zijn betrekkingen met de andere diensten uit het » zelfde taalgebied en uit Brussel-Hoofdstad; dat dan » ook het kleefbandje dat te... gebruikt wordt om aan » een andere postdienst in het Nederlands taalgebied » of in Brussel-Hoofdstad mede te delen dat geadresseerde onbekend is, uitsluitend in het Nederlands » moet worden gesteld;

» Overwegende voorts dat volgens artikel 12 van de

» zelfde wet iedere plaatselijke dienst die in het Nederlands taalgebied gevestigd is uitsluitend het Nederlands gebruikt voor zijn betrekkingen met de particulieren onverminderd de mogelijkheid die hem gelaten wordt aan de particulieren die in een ander taalgebied gevestigd zijn, te antwoorden in de taal » waarvan de betrokkenen zich bedienen; dat dan ook » de stempel die te... gebruikt wordt om aan de particulier-afzender in het Nederlands taalgebied mede » te delen dat het door hem verzonden stuk onbestelbaar is, uitsluitend in het Nederlands moet zijn gesteld;

» Om deze redenen besluit:

» Artikel 1. — Het verzoek... is ontvankelijk en » gegrond.

» Artikel 2. — Het gebruik van de tweetalige kleefbandjes door het postkantoor te... om aan een andere postdienst in het Nederlandse taalgebied of in Brussel-Hoofdstad mede te delen dat de geadresseerde » onbekend is, zijn in strijd met de wet.

» Het gebruik van de tweetalige stempel door het postkantoor te... om aan een particulier in het Nederlandse taalgebied mede te delen dat het poststuk onbestelbaar is, is in strijd met de wet... »

67. Talrijke klachten ontving de V.C.T. waarbij de aanwezigheid van louter Franssprekende beampten in verschillende loketten van sommige postkantoren van Brussel-Hoofdstad werd aangeklaagd.

Deze overtredingen, in feite niet betwist, bleken te wijten te zijn aan een tekort aan personeelsleden met een aan hun functies aangepaste kennis van de tweede landstaal, zoals vereist door het samenlezen van art. 20 en 25 § 1, W. 2-8-1963. (V.C.T., 3-6-1965, doss. 509, 519, 619, 893 en 941 A.)

68. Onwettig is het gebruik van de tweetalige stempel door het postkantoor te Leuven om een andere postdienst in het Nederlands taalgebied mede te delen dat de geadresseerde onbekend is. Is eveneens onwettig het gebruik van een tweetalige stempel door hetzelfde postkantoor om aan een particulier in het Nederlands taalgebied mede te delen dat het poststuk onbestelbaar is. (V.C.T., Ned. Afd., 8-7-1965, doss. 675.)

§ 19 *Aanbestedingen.*

69. Van verschillende leden ontving de V.C.T. vragen omtrent het taalgebruik bij openbare aanbestedingen. Wegens het praktische nut voor de talrijke openbare diensten als voor de aannemers lijkt het wenselijk ter zake niet slechts een korte inhoud te geven van het advies dd. 6 mei 1965 (doss. 114, 903 en 973). Hierna volgt dan ook de volledige motivering. Het dispositief blijft achterwege omdat het in feite, maar dan bondiger, slechts de besluiten trekt uit het hierna volgende deel van dit advies.

« I. *Studies in binnendienst.*

» Overwegende dat de studies in binnendienst gedaan met het oog op aanbestedingen beheerst worden door de localisatie van het werk; dat inderdaad in het advies van de Raad van State bij het ontwerp van wet, dat de wet van 2 augustus 1963 is geworden, is gezegd: « In feite echter is het zo dat de te gebruiken taal, in beginsel wordt bepaald door de plaats waar de zaak zich objectief laat localiseren »;

» A. *Wat de centrale diensten betreft :*

» Overwegende dat luidens artikel 28 van de wet van 2 augustus 1963 deze diensten zich wat de behandeling in binnendienst betreft, gedragen naar artikel 16, § 1 van de wet van 2 augustus 1963 op het gebruik van de talen in bestuurszaken;

» Overwegende dientengevolge dat, zo het voorwerp van de aanbesteding uitsluitend gelocaliseerd of localiseerbaar is in het Nederlands of het Frans taalgebied, de behandeling in de taal van dat gebied moet geschieden;

» Overwegende dat, zo het voorwerp van de aanbesteding tegelijk in Brussel-Hoofdstad en in het Nederlands of in het Frans taalgebied te localiseren is, de behandeling in de taal van het Nederlands of het Frans taalgebied moet geschieden;

» Overwegende dat, zo het voorwerp van de aanbesteding zich tegelijk in het Nederlands of het Frans taalgebied laat localiseren, de behandeling in de taal van het gebied waar de zaak haar oorsprong vindt, moet geschieden;

» Overwegende dat, zo het voorwerp van de aanbesteding zich tegelijk in het Nederlands of het Frans taalgebied en in Brussel-Hoofdstad, laat localiseren, de behandeling in de taal van het Nederlands of Frans taalgebied moet geschieden wanneer de zaak haar oorsprong vindt in een van de eerste taalgebieden;

» Overwegende dat, zo het voorwerp van de aanbesteding zich en in het Frans en Nederlands taalgebied laat localiseren en tegelijkertijd in Brussel-Hoofdstad en haar oorsprong vindt in deze laatste, de behandeling geschiedt in de taal van het toelatingsexamen van de ambtenaar aan wie de zaak wordt opgedragen en indien hij geen toelatingsexamen heeft afgelegd in de hoofdtaal van die ambtenaar met dien verstande dat de taalrol bepalend is voor het behandelen van de zaak;

» Overwegende dat, zo het voorwerp van de aanbesteding zich uitsluitend te Brussel-Hoofdstad laat localiseren, de behandeling geschiedt in de taal van het toelatingsexamen van de ambtenaar aan wie de zaak is opgedragen en zo die ambtenaar geen toelatingsexamen heeft afgelegd in de hoofdtaal van die ambtenaar, met dien verstande dat de taalrol bepalend is voor het behandelen van de zaak;

» B. *Wat de uitvoeringsdiensten betreft waarvan de werkring zich tot het ganse land uitstrekt :*

» Overwegende dat, luidens de artikelen 33 en 35, § 1, de regelen welke ter zake gelden voor de centrale diensten ook van toepassing zijn op de uitvoeringsdiensten waarvan de werkring het ganse land bestrijkt;

» C. *Wat de gewestelijke diensten betreft :*

» Overwegende dat, wat de gewestelijke diensten, waarvan de werkring uitsluitend gemeenten zonder speciale regeling uit het Nederlands of het Frans taalgebied bestrijkt en waarvan de zetel in dat gebied gevestigd is, de behandeling in binnendienst overeenkomstig art. 23 van de wet van 2 augustus uitsluitend in de taal van dat gebied geschiedt; dat luidens hetzelfde artikel § 2 deze regel ook toepasselijk is op de gewestelijke diensten, waarvan de zetel gevestigd is in Brussel-hoofdstad en waarvan de werkring uitsluitend gemeenten zonder speciale regeling uit het Nederlands of uit het Frans taalgebied bestrijkt;

» Overwegende dat, wat de gewestelijke diensten betreft, waarvan de werkring gemeenten met een spe-

ciale taalregeling of met verschillende taalregelingen uit het Nederlands of het Frans taalgebied bestrijkt en waarvan de zetel gevestigd is in hetzelfde gebied, de behandeling luidens artikel 24, § 1 uitsluitend geschiedt in de taal van het gebied waar hij gevestigd is;

» Overwegende dat naar luid van artikel 24 § 1, b, deze regeling eveneens geldt voor de gewestelijke diensten, waarvan de werkring gemeenten uit het Duits taalgebied bestrijkt en waarvan de zetel in dat gebied gevestigd is;

» Overwegende dat, wat de gewestelijke diensten betreft waarvan de werkring uitsluitend gemeenten uit Brussel-Hoofdstad ofwel gemeenten uit Brussel-Hoofdstad en tevens gemeenten uit het Nederlands of het Frans taalgebied of uit beide taalgebieden bestrijkt, de behandeling geschiedt overeenkomstig artikel 25 van de wet van 2 augustus 1963 volgens de regelen bepaald in artikel 16 van deze wet;

» Overwegende dat, wat de gewestelijke diensten betreft waarvan de werkring gemeenten uit de vier taalgebieden bestrijkt, de behandeling, overeenkomstig artikel 25, § 2, geschiedt volgens de regelen die gelden voor de uitvoeringsdiensten, waarvan de werkring het ganse land bestrijkt;

» Overwegende dat, wat de gewestelijke diensten betreft waarvan de werkring gemeenten uit verschillende taalgebieden, behalve Brussel-Hoofdstad bestrijkt en waarvan de zetel niet gevestigd is in een gemeente uit het Malmedyse of in een gemeente uit het Duits taalgebied, de behandeling, overeenkomstig artikel 26 van de wet van 2 augustus 1963, geschiedt in de taal van het Nederlands of het Frans taalgebied waar het voorwerp van de aanbesteding zich laat localiseren;

» D. *Wat de plaatselijke diensten betreft :*

» Overwegende dat, wat de plaatselijke diensten betreft die in het Nederlands, het Frans of het Duits taalgebied gevestigd zijn, de behandeling in binnendienst, overeenkomstig artikel 10 van de wet van 2 augustus 1963 geschiedt in de taal van het gebied waarin zij gevestigd zijn;

» Overwegende dat, wat de plaatselijke diensten betreft die in Brussel-Hoofdstad gevestigd zijn, de behandeling, overeenkomstig artikel 16 van meervernoemde wet, geschiedt volgens de regelen welke ter zake gelden voor de centrale diensten;

» Overwegende dat, wat de plaatselijke diensten betreft die in de gemeenten met faciliteiten als bedoeld bij artikel 4, § 1 van de wet van 8 november 1962, de behandeling geschiedt in de taal van het gebied waarbij zij ingedeeld zijn;

» Overwegende dat, wat de plaatselijke diensten gevestigd in gemeenten bedoeld bij artikel 7 van de wet van 2 augustus 1963, de behandeling overeenkomstig artikel 7, § 2 F, uitsluitend in de binnendiensttaal van de gemeente te weten het Nederlands geschiedt;

» II. *Bericht van aanbesteding.*

» Overwegende dat het bericht van aanbesteding, hetzij in het « Bulletin der Aanbestedingen » hetzij in een ander publicatieblad, een mededeling is voor het publiek;

» A. *Wat de centrale diensten betreft :*

» Overwegende dat naar luid van artikel 29, 2° lid van de wet van 2 augustus 1963, de centrale diensten de mededelingen die zij rechtstreeks aan het publiek richten, in het Nederlands en het Frans stellen;

» B. *Wat de uitvoeringsdiensten betreft, waarvan de werkring zich tot het ganse land uitstrekt :*

» Overwegende dat krachtens de artikelen 33 en 35, § 1, de bepaling van artikel 29, 2° lid eveneens toepasselijk is op de uitvoeringsdiensten waarvan de werkring zich tot het ganse land uitstrekt;

» C. *Wat de gewestelijke diensten betreft :*

» Overwegende dat luidens artikel 23, § 1, 2° lid van voornoemde wet van 2 augustus 1963, iedere gewestelijke dienst waarvan de werkring uitsluitend gemeenten zonder speciale regeling uit het Nederlands of het Frans taalgebied bestrijkt en waarvan de zetel in dat gebied gevestigd is, de mededelingen voor het publiek uitsluitend in de taal van zijn gebied stelt; dat volgens artikel 23 § 2, vorenstaande bepaling eveneens van toepassing is op de gewestelijke diensten waarvan de zetel gevestigd is in Brussel-Hoofdstad en waarvan de werkring uitsluitend gemeenten zonder speciale regeling uit het Nederlands of het Frans taalgebied bestrijkt;

» Overwegende dat luidens artikel 24 van de wet van 2 augustus 1963, de gewestelijke diensten waarvan de werkring gemeenten met een speciale regeling of met verschillende regelingen uit het Nederlands of het Frans taalgebied bestrijkt en waarvan de zetel gevestigd is in hetzelfde gebied en de gewestelijke diensten waarvan de werkring gemeenten uit het Duits taalgebied bestrijkt en waarvan de zetel in dat gebied gevestigd is, de berichten en mededelingen, die zij rechtstreeks aan het publiek richten, stellen in de taal of de talen die ter zake zijn opgelegd aan de plaatselijke diensten van de gemeenten waar hun zetel gevestigd is;

» Overwegende dat krachtens artikel 25, § 1 van de wet van 2 augustus 1963, de gewestelijke diensten waarvan de werkring ofwel uitsluitend gemeenten uit Brussel-Hoofdstad, ofwel gemeenten uit Brussel-Hoofdstad en tevens gemeenten uit het Nederlands of het Frans taalgebied of uit beide gebieden bestrijkt, de berichten en mededelingen voor het publiek dienen te stellen zoals bepaald in artikel 17 van dezelfde wet; dat krachtens artikel 25, § 2 van de wet van 2 augustus 1963 de gewestelijke diensten waarvan de werkring gemeenten uit de vier taalgebieden van het land bestrijkt, de berichten en mededelingen voor het publiek stellen als voorgeschreven is voor de uitvoeringsdiensten waarvan de werkring het ganse land bestrijkt;

» Overwegende dat overeenkomstig artikel 26, § 1 van de wet van 2 augustus 1963, iedere gewestelijke dienst waarvan de werkring gemeenten uit verschillende taalgebieden, behalve Brussel-Hoofdstad, bestrijkt en waarvan de zetel niet gevestigd is in een gemeente uit het Malméduse of in een gemeente uit het Duits taalgebied, de berichten en mededelingen die hij rechtstreeks tot het publiek richt, moet stellen in de taal of de talen die ter zake zijn opgelegd voor de plaatselijke diensten van de gemeente waar zijn zetel gevestigd is;

» D. *Wat de plaatselijke diensten betreft :*

» Overwegende dat luidens artikel 11 van de wet van 2 augustus 1963 iedere plaatselijke dienst die in het Nederlands, het Frans of het Duits taalgebied gevestigd is, de berichten en mededelingen voor het publiek uitsluitend stelt in de taal van zijn gebied;

» Overwegende dat, overeenkomstig artikel 17 van de wet van 2 augustus 1963, de plaatselijke diensten die in Brussel-Hoofdstad gevestigd zijn de berichten en mededelingen voor het publiek in het Nederlands en in het Frans stellen;

» Overwegende dat, wat de gemeenten bedoeld bij artikel 7, § 1 van de wet van 2 augustus 1963 betreft, de plaatselijke diensten in die gemeenten de berichten en mededelingen voor het publiek in het Nederlands en in het Frans stellen, overeenkomstig dit artikel 7;

» Overwegende dat luidens artikel 4, § 1 van de wet van 8 november 1962, de plaatselijke diensten in de gemeenten bedoeld bij dit artikel de berichten en mededelingen voor het publiek in beide landstalen stellen;

» II. *Het bestek :*

» Overwegende dat het bestek voor de openbare aanbesteding een mededeling is voor het publiek;

» Overwegende dat het model van inschrijving niet tot het eigenlijke bestek behoort doch enkel dient gesteld te zijn in de taal of de talen die voor de behandeling in binnendienst zijn voorgeschreven;

» A. *Centrale diensten en uitvoeringsdiensten waarvan de werkring het ganse land bestrijkt :*

» Overwegende dat naar luid van artikel 29, 2° lid van de wet van 2 augustus 1963, de mededelingen die de centrale diensten rechtstreeks tot het publiek richten in het Nederlands en in het Frans worden gesteld; dat krachtens de artikelen 33 en 35, § 1 zulks ook het geval is respectievelijk voor de uitvoeringsdiensten waarvan de werkring het ganse land bestrijkt en waarvan de zetel in Brussel-Hoofdstad gevestigd is en voor de uitvoeringsdiensten waarvan de werkring het ganse land bestrijkt en waarvan de zetel buiten Brussel-Hoofdstad gevestigd is;

» B. *Gewestelijke diensten :*

» Overwegende dat luidens artikel 23, § 1 van de wet van 2 augustus 1963, iedere gewestelijke dienst waarvan de werkring uitsluitend gemeenten zonder speciale regeling uit het Nederlands of het Frans taalgebied bestrijkt en waarvan de zetel in dat gebied gevestigd is, de mededelingen voor het publiek uitsluitend in de taal van zijn gebied stelt;

» Overwegende dat overeenkomstig art. 24 van de wet van 2 augustus 1963, iedere gewestelijke dienst waarvan de werkring gemeenten met een speciale taalregeling of met verschillende regelingen uit het Nederlands of het Frans taalgebied bestrijkt en waarvan de zetel in hetzelfde taalgebied gevestigd is, alsmede iedere gewestelijke dienst waarvan de werkring gemeenten uit het Duitse taalgebied bestrijkt en waarvan de zetel in dat gebied gevestigd is, de mededelingen die hij rechtstreeks aan het publiek richt in de taal of de talen stelt die ter zake zijn opgelegd aan de plaatselijke diensten van de gemeente waar zijn zetel gevestigd is;

» Overwegende dat krachtens artikel 25 van de wet van 2 augustus 1963, iedere gewestelijke dienst waarvan de werkring uitsluitend gemeenten uit Brussel-Hoofdstad ofwel gemeenten uit Brussel-Hoofdstad en tevens gemeenten uit het Nederlands of het Frans taalgebied of uit beide gebieden bestrijkt, de mededelingen voor het publiek dient te stellen zoals bepaald in artikel 17 van de wet van 2 augustus 1963;

» Overwegende dat krachtens artikel 25, § 2 van de wet van 2 augustus 1963, iedere gewestelijke dienst waarvan de werkkring gemeenten uit de vier taalgieden van het land bestrijkt, de mededelingen voor het publiek stelt volgens de regelen die gelden voor de uitvoeringsdiensten waarvan de werkkring het ganse land bestrijkt;

» Overwegende dat krachtens art. 26 van de wet van 2 augustus 1963, iedere gewestelijke dienst waarvan de werkkring gemeenten uit verschillende taalgieden, behalve Brussel-Hoofdstad, bestrijkt en waarvan de zetel niet gevestigd is in een gemeente uit het Malmédysse of in een gemeente uit het Duits taalgebied, de mededelingen die hij rechtstreeks tot het publiek richt, stelt, in de taal of de talen die ter zake opgelegd zijn aan de plaatselijke diensten van de gemeente waar zijn zetel gevestigd is;

» C. Plaatselijke diensten :

» Overwegende dat overeenkomstig artikel 11, § 1, van meergenoemde wet, de plaatselijke diensten die in het Nederlands of het Frans taalgebied gevestigd zijn, de mededelingen voor het publiek uitsluitend in de taal van hun gebied stellen; dat de plaatselijke diensten in het Duits taalgebied de mededelingen voor het publiek in het Duits en het Frans stellen en dat de plaatselijke diensten in de gemeenten uit het Malmédysse de mededelingen voor het publiek in het Frans en het Duits stellen, indien hun gemeenteraad zulks beslist;

» Overwegende dat de plaatselijke diensten in de gemeenten bedoeld in artikel 7 van de wet van 2 augustus 1963, de mededelingen voor het publiek conform dit artikel in het Nederlands en het Frans stellen;

» Overwegende dat in de gemeenten bedoeld in art. 4 van de wet van 8 november 1962, de mededelingen voor het publiek conform dit artikel in de beide landstalen moeten zijn gesteld;

» Overwegende dat naar luid van artikel 17 van de wet van 2 augustus 1963, de plaatselijke diensten in Brussel-Hoofdstad de mededelingen voor het publiek in het Nederlands en in het Frans stellen;

» IV. Inschrijving :

» Overwegende dat artikel 14 van het koninklijk besluit van 14 oktober 1964 betreffende het sluiten van overeenkomsten voor rekening van de Staat bepaalt dat de inschrijving moet worden opgesteld volgens het model aangegeven in het bijzonder lastenboek;

» Overwegende dat zo de inschrijving moet beantwoorden aan het model dat wordt opgelegd, de inschrijving daardoor zelf nog niet een door de wet of de verordeningen opgelegd bescheid is; dat de inschrijving dan ook niet valt onder de toepassing van artikel 41 van de wet van 2 augustus 1963;

» Overwegende dan ook dat, wat de aanbestedingen betreft uitgeschreven door de centrale diensten en de uitvoeringsdiensten waarvan de werkkring het ganse land bestrijkt, de inschrijving kan worden gesteld in de taal naar keuze; dat zelfs zo de behandeling in binnendienst uitsluitend in een taal moet geschieden ten gevolge van de localisatie van het uit te voeren werk, die vrijheid van keuze toch blijft bestaan; dat inderdaad het onderzoek van het dossier betreffende een privaat bedrijf niet noodzakelijkerwijze bepaald wordt door de taal van de stukken welke door het privaat bedrijf werden ingediend; dat zulks niet het geval is wanneer die stukken door het privaat bedrijf

werden ingediend in een andere taal dan die van het gebied waar het bedrijf gevestigd is (zie verklaring de Stexhe, 24 juli 1963, Parlem. Handel., p. 1511);

» Overwegende dat wat de andere diensten betreft de inschrijving moet geschieden in de taal welke de taal is van de binnendienst; dat inderdaad die diensten niet zijn uitgerust om het dossier te onderzoeken in een andere taal of talen dan die van de binnendiensten; dat zo er meer dan één binnendiensttaal is, de keuze vrij is onder de talen van de binnendienst;

» V. Onderzoek van de inschrijving in binnendienst.

» Overwegende dat voor het onderzoek in binnendienst van de inschrijvingen dezelfde regelen gelden als die welke tevoren zijn uiteengezet voor de behandeling in binnendienst;

» VI. Kennisgeving van de keuze van aannemer.

» A. Centrale diensten en uitvoeringsdiensten, waarvan de werkkring het ganse land bestrijkt :

» Overwegende dat, wat de kennisgeving van de keuze van de aannemer betreft, artikel 36 van bovenvermeld koninklijk besluit van 14 oktober 1964 bepaalt dat de kennisgeving geschiedt bij een ter post aangetekende brief en zoodoort door een telegram, waarvan de inhoud bij aangetekende brief wordt bevestigd;

» Overwegende dat, wat betreft de centrale diensten en de uitvoeringsdiensten waarvan de werkkring het ganse land bestrijkt, artikel 30 van de wet van 2 augustus 1963 bepaalt dat de centrale diensten voor hun betrekkingen met de particulieren gebruik maken van die van de drie talen waarvan de betrokkenen zich hebben bediend; dat die diensten evenwel aan de private bedrijven, die gevestigd zijn in een gemeente zonder speciale regeling uit het Nederlands of uit het Frans taalgebied, antwoorden in de taal van dat gebied;

» Overwegende dan ook dat de kennisgeving, welke als antwoord kan worden beschouwd op een aanbod, gesteld kan worden in een van de drie talen gekozen door de aannemer, ten ware het bedrijf van de aannemer gevestigd is in een gemeente zonder speciale regeling uit het Nederlands of het Frans taalgebied, in welk geval de taal van dat gebied voor de kennisgeving moet worden gebruikt;

» B. Gewestelijke diensten :

» Overwegende dat de gewestelijke dienst nwaarvan de werkkring uitsluitend gemeenten zonder speciale regeling uit het Nederlands of het Frans taalgebied omvat en waarvan de zetel in dat gebied gevestigd is, overeenkomstig artikel 23, § 1, 3° lid van de wet van 2 augustus 1963 in hun betrekkingen met particulieren uitsluitend de taal van hun gebied gebruiken, onverminderd de mogelijkheid die gelaten wordt met particulieren, die in een ander taalgebied gevestigd zijn, briefwisseling te voeren in de taal waarvan de betrokkenen zich bedienen; dat dan ook de kwestieuze gewestelijke diensten de kennisgeving in de taal van het gebied waar de aannemer gevestigd is moeten stellen zo de aannemer tot hetzelfde taalgebied als kwestieuze dienst behoort; dat door de kennisgeving het contract tussen een particulier en een openbare dienst beheerst wordt door de taal van de openbare dienst; dat dan ook de kennisgeving aan een aannemer uit een ander taalgebied dan dat van de kwestieuze dienst in de bestuurstaal van deze dienst moet worden gesteld;

» Overwegende dat, wat de gewestelijke diensten betreft, waarvan de werkring gemeenten met een speciale regeling of met verschillende regelingen uit het Nederlands of het Frans taalgebied bestrijkt en waarvan de zetel gevestigd is in hetzelfde gebied alsmede voor de gewestelijke diensten, waarvan de werkring gemeenten uit het Duits taalgebied bestrijkt en waarvan de zetel in dat gebied gevestigd is, de betrekkingen, in casu de kennisgeving, overeenkomstig artikel 24, § 1, van de wet van 2 augustus 1963 geschieden in de taal die terzake is opgelegd aan de plaatselijke diensten van de woonplaats van de betrokken particulier; dat een gelijkaardige regeling ook geldt voor de gewestelijke diensten, waarvan de werkring gemeenten uit verschillende taalgebieden, behalve Brussel-Hoofdstad, bestrijkt en waarvan de zetel niet gevestigd is in een gemeente uit het Malmedyse of in een gemeente uit het Duits taalgebied;

» Overwegende dat krachtens artikel 25, § 1, van de wet van 2 augustus 1963 iedere gewestelijke dienst waarvan de werkring uitsluitend gemeenten uit Brussel-Hoofdstad, ofwel gemeenten uit Brussel-Hoofdstad en tevens gemeenten uit het Nederlands of het Frans taalgebied of uit beide gebieden bestrijkt luidens artikel 18 van de wet van 2 augustus 1963 in zijn betrekkingen met een particulier de door deze gebruikte taal bezigt voor zover die taal het Nederlands of het Frans is, doch dat aan een privaat bedrijf dat in een gemeente zonder speciale regeling uit het Nederlands of het Frans taalgebied gevestigd is, geantwoord wordt in de taal van die gemeente;

» Overwegende dat krachtens art. 25, § 2, van de wet van 2 augustus 1963 voor de gewestelijke diensten, waarvan de werkring gemeenten uit de vier taalgebieden van het land bestrijkt, de kennisgeving uitgaande van deze diensten onderworpen is aan dezelfde regeling als geldt voor de uitvoeringsdiensten waarvan de werkring het ganse land bestrijkt;

» C. Plaatselijke diensten :

» Overwegende dat luidens artikel 12 van de wet van 2 augustus 1963, voor de plaatselijke diensten die in het Nederlands, het Frans of het Duits taalgebied gevestigd zijn, de kennisgeving uitgaande van deze diensten onderworpen is aan dezelfde regeling als geldt voor de gewestelijke diensten waarvan de werkring uitsluitend gemeenten zonder speciale regeling uit het Nederlands en Frans taalgebied bestrijkt en waarvan de zetel in dat gebied gevestigd is;

» Overwegende dat overeenkomstig artikel 18 van de wet van 2 augustus 1963 voor de kennisgeving uitgaande van een plaatselijke dienst uit Brussel-Hoofdstad deze dienst het Nederlands of het Frans gebruikt ten ware het bedrijf van de aannemer gevestigd is in een gemeente zonder speciale regeling uit het Nederlands of het Frans taalgebied in welk geval de kennisgeving moet zijn gesteld in de taal van het gebied waar het bedrijf van de aannemer gevestigd is;

» Overwegende dat voor de kennisgeving de plaatselijke diensten uit de gemeenten bedoeld in artikel 7, § 1, van de wet van 2 augustus 1963 alsmede de gemeenten bedoeld bij artikel 4 van de wet van 4 november 1962, respectievelijk krachtens artikel 7, § 2 B van de wet van 2 augustus 1963 en krachtens artikel 7, § 2, van de wet van 28 juni 1932 zoals deze wet gewijzigd werd bij de wet van 8 november 1962, toepassing dienen te maken van dezelfde regeling als geldt voor de plaatselijke diensten in Brussel-Hoofdstad;

» VII. Briefwisseling met aannemer na de kennisgeving :

» Overwegende dat na de aanduiding van de aannemer en het begin van uitvoering van de werken, in sommige gevallen, bij voorbeeld wanneer de zetel moet worden gekozen op de plaats van het uit te voeren werk, of wanneer de werf een relatief permanent karakter heeft, de exploitatiezetel van het aannemersbedrijf samenvalt met de plaats van de werf; dat diensten-gevolge bij de briefwisseling uitgaande van de diverse openbare diensten en waarvoor de regelen gelden als uiteengezet onder de rubriek « kennisgeving van de keuze van de aannemer » rekening moet worden gehouden met de nieuwe zetel van het bedrijf die dus samenvalt met de plaats van de werf;

» VIII. Uitvoering van werk of levering : toezicht en keuring.

» Overwegende dat de taal welke moet worden gebruikt bij de stukken die dienen opgemaakt te worden naar aanleiding van het toezicht en de keuring deze is van de ambtenaar die met het toezicht of de keuring is belast;

» Overwegende dat, zo er meer dan een taalrol is bij de dienst die tot de aanbesteding is overgegaan, de ambtenaar die met het toezicht of de keuring is belast tot de taalrol moet behoren die overeenstemt met de taal waarin de behandeling in binnendienst moet geschieden; dat, zo de keuring in verband met eenzelfde aanbesteding in gebieden met verschillende taalstelsels moet worden uitgevoerd, er een beroep moet worden gedaan op vertalers om de bescheiden die in een bepaalde taal regelmatig zijn opgesteld, doch die moeten dienen ten gerieve van ambtenaren van een andere taal, te vertalen»;

70. Ongegrond werd de klacht verklaard gericht tegen het indienen in het Frans van een offerte voor een werk op de luchthaven te Zaventem voor rekening van een dienst waarvan de werkring het hele land bestrijkt (V.C.T. 24-6-1965, doss. 1.060).

71. Gegrond werd geacht een verzoek waarbij werd aangeklaagd dat voor bovenvermeld werk een Frans-talig ambtenaar als leidend ambtenaar werd aangeduid. Ter zake diende immers voor het toezicht een beroep gedaan te worden op personeel waarvan de taalrol overeenstemt met de taal waarin de behandeling in binnendienst moet geschieden, in casu dus op personeel van de Nederlandse taalrol (V.C.T. 24-6-1965, doss. 1.060).

72. Geadviseerd werd dat de Regie der Luchtwezen van de private studie bureaus moest eisen dat de studies, door deze verricht voor werken in het Nederlandse taalgebied, in het Nederlands worden verricht en dat met name het bestek voor die werken in het Nederlands wordt gesteld. Het hoofdbestuur moet de tekst in de andere landstaal bezorgen (V.C.T. 24-6-1965, doss. 838).

73. Twee gelijkaardige klachten — nog in verband met aanbestedingen van de Regie der Luchtwezen — wierpen volgende vraagstukken op.

Vraag I. Moeten de bestekken zomede de plans voor werken en leveringen uitgaande van voormelde dienst uitsluitend in de taal van de gemeenten van de werf of van de leveringen zijn gesteld ?

Antwoord: Het bestek uitgaande van een dienst, waarvan de werkring het hele land bestrijkt, moet in de beide landstalen zijn gesteld.

Vraag II. Mag de inschrijving voor het oprichten te Zaventem van een gebouw, steeds voor dezelfde Regie, wel in het Frans ingediend worden?

Het antwoord luidde bevestigend.

Vraag III. Mag het bevel van uitvoering, in de gegeven omstandigheden, in het Frans gesteld worden?

Het antwoord was bevestigend omdat de aannemer, aan wie de werken gegund werden, in Brussel-Hoofdstad was gevestigd.

Vraag IV. Mogen diezelfde werken geleid worden door eentalig Franssprekend personeel?

Antwoord: Dit zou niet in overeenstemming zijn met de wet: te Zaventem moet de leiding der werken verzekerd worden door personeel van de Nederlandse taalrol van de Regie der Luchtwegen. (V.C.T., 24-6-1965, doss. 104 en 105.)

74. Over soortgelijke vragen werd in dezelfde zin nog een advies verstrekt door de V.C.T. (op 8 april 1965, doss. 144).

75. Het bericht van aanbesteding en de bestekken, uitgaande van diensten waarvan de werkring het ganse land bestrijkt, moeten in de beide landstalen gesteld zijn.

Het personeel, dat met het toezicht en de keuring is belast, moet tot de taalrol behoren, die overeenstemt met de taal waarin de behandeling in binnendienst moet geschieden (V.C.T. 24-6-1965, doss. 967).

§ 20. P.T.T.

76. Een faciliteitenstelsel werd gevraagd tijdens de vacantiemaanden voor een gewestelijke dienst van de P.T.T., die een deel van de kuststreek bedient.

De wet laat dit niet toe (Ned. Afd., 23-2-1965, doss. 637);

« Overwegende dat in de zin van de wet van 2 augustus 1963 het P.T.T.-kantoor te ... een gewestelijke dienst is waarvan de werkring zich uitsluitend uitstrekt tot gemeenten zonder speciale regeling uit het Nederlandse taalgebied;

» Overwegende dat naar luid van artikel 23 § 1 van voormelde wet ieder gewestelijke dienst waarvan de werkring uitsluitend gemeenten zonder speciale regeling uit het Nederlandse taalgebied bestrijkt en waarvan de zetel in dat gebied gevestigd is, uitsluitend het Nederlands gebruikt in zijn binnendiensten, in zijn betrekkingen met de diensten waaronder hij ressorteert en in zijn betrekkingen met de andere diensten uit hetzelfde taalgebied en uit Brussel-Hoofdstad;

» Overwegende voorts dat overeenkomstig artikel 23 § 1, 3° lid van die wet die gewestelijke diensten in hun betrekkingen met particulieren ook uitsluitend het Nederlands gebruiken;

» Overwegende dat elke maatregel die afbreuk doet aan de eentaligheid van die gewestelijke dienst in strijd is met de wet van 2 augustus 1963;

» Overwegende dat geen enkel personeelslid kan verplicht worden in zijn mondelinge betrekkingen een andere taal dan de taal van het gebied te gebruiken;

» Om deze redenen besluit te adviseren:

» Artikel 1. — Elke maatregel die zou ingevoerd worden bij de gewestelijke P.T.T.-dienst... en die zou indruisen tegen de eentaligheid van het gebied, is in strijd met de wet... »

77. In de postkantoren welke hun zetel hebben in de bij artikel 4, § 1, 2° lid van de wet van 8 november 1962 bedoelde gemeenten met faciliteiten, dienen de datumstempels in de twee landstalen te worden gesteld: de vermeldingen van deze stempels mogen immers beschouwd worden als berichten en mededelingen gedaan aan het publiek door bedoelde postkantoren (art. 4 § 1 W. 8-11-1962 tot wijziging van art. 6 § 4 W. 28-6-1932 en art. 24 § 1 W. 2-8-1963) (V.C.T. 6-5-1965, doss. 635).

78. De V.C.T. werd om advies verzocht over de vraag of de wet van 2 augustus 1963 toelaat in de postkantoren, zowel uit het Nederlands als het Frans taalgebied, datumstempels te gebruiken waarop tweetalige reclameteksten, over 't algemeen ten gunste van de plaatselijke industrie of toerisme, vermeld zijn. Het bleek dat bedoelde teksten slechts op het afstempelingsmateriaal vermeld zijn op uitdrukkelijke aanvraag van de verantwoordelijken van het betrokken organisme en met het akkoord van de plaatselijke burgemeester.

De V.C.T. (doss. 77 - 13 mei 1965) gaf volgend advies:

« Overwegende dat bedoelde reclameteksten berichten of mededelingen aan het publiek zijn;

» Overwegende dat omwille van de aan de openbare diensten opgelegde taalverplichtingen in verband met berichten en mededelingen aan het publiek, het van belang is te bepalen of de reclameteksten kunnen worden beschouwd als van openbare diensten uitgaande;

» Overwegende dat de teksten slechts worden ingelast met het akkoord van de plaatselijke burgemeester; dat bovendien blijkt uit het verzoek dat bedoelde teksten deel uitmaken van de datumstempel, welke door de postkantoren in de uitoefening van hun bevoegdheden wordt gebruikt; dat bijgevolg en welke ook het organisme aan de oorsprong van de reclame weze, het degelijk een openbare dienst is — in onderhavig geval het postkantoor — die de mededeling aan het publiek doet en dit na akkoord van een andere openbare dienst, de plaatselijke gemeenteoverheid; dat bedoelde berichten en mededelingen derhalve onder toepassing van de wet van 2 augustus 1963 vallen;

» Overwegende dat de postkantoren plaatselijke diensten zijn zoals bedoeld bij art. 9 van de wet van 2 augustus 1963 wanneer zij een enkele gemeente bedienen, wat over het algemeen het geval is; dat zij gewestelijke diensten zijn zoals bedoeld bij art. 22 van de wet van 2 augustus 1963 wanneer zij meer dan één gemeente bedienen; dat het derhalve past de bij de wetten van 8 november 1962 en 2 augustus 1963 bepaalde voorschriften toe te passen in verband met berichten en mededelingen aan het publiek welke volgens het geval van plaatselijke of gewestelijke diensten uitgaan; dat inzonderheid de berichten en mededelingen aan het publiek in de gemeenten zonder faciliteiten van het Frans of Nederlands taalgebied uitsluitend in de taal van het gebied dienen te worden gesteld (art. 11 § 1 van de wet van 2 augustus 1963);

» Gelet op art. 4, § 1 van de wet van 8 november 1962 tot wijziging van provincie-, arrondissementen- en gemeentegrenzen en tot wijziging van de wet van 28 juni 1932 op het gebruik van de talen in bestuurszaken en van de wet van 14 juli 1932 houdende taalregeling in het lager en in het middelbaar onderwijs;

» Gelet op de artikelen 7, § A, 11, §§ 1 en 2, 17, 23, § 1, 24, 25, 26, 54 §§ 2 en 5 van de wet van 2 augustus 1963 op het gebruik der talen in bestuurszaken;

» Om deze redenen:

» Besluit het volgend advies... uit te brengen :

» Artikel 1. — De reclameteksten, welke op de door de postkantoren gebruikte datumstempels vermeld zijn, zijn berichten of mededelingen aan het publiek, welke uitgaan van plaatselijke of gewestelijke openbare diensten naargelang de werkring van het betrokken postkantoor zich uitstrekt over één of meerdere gemeenten. Zij zijn bijgevolg onderworpen aan het taalregime van de berichten of mededelingen aan het publiek welke uitgaan van plaatselijke of gewestelijke diensten, zoals wordt bepaald bij art. 4, § 4 van de wet van 8 november 1962, de art. 7, § 2 A, 11, §§ 1 en 2, 17, 23, § 1, 24, 25 en 26 van de wet van 2 augustus 1963... »

79. De formulieren ter beschikking van het publiek gesteld in de plaatselijke of gewestelijke postkantoren, gevestigd in de gemeenten uit het arrondissement Moeskroen, dienen uitsluitend in het Frans te worden gesteld (V.C.T., 17-6-1965, doss. 894).

80. Ingevolge dit advies van de V.C.T. komt een klaarblijkende lacune in het licht, welke voorkomt in art. 4, § 1 van de wet van 8 november 1962: aldaar wordt niets gezegd over de formulieren ter beschikking gesteld van het publiek in de gemeenten met faciliteiten.

Het blijkt nochtans dat de wetgever van 2 augustus 1963 in al de bepalingen (zie art. 7 § 2 A; 11 § 1; 17; 23 § 1, 2° lid; 24 § 1; 29) voor de formulieren, die bestemd zijn voor het publiek, steeds dezelfde regeling heeft voorzien als voor de berichten en mededelingen aan het publiek. De wet van 8 november 1962 doet dit niet.

Voor de randgemeenten van Brussel-Hoofdstad is tweetaligheid regel op dit gebied.

Misschien kan deze vergetelheid hersteld worden bij de coördinatie van de wetten welke kan gebeuren door koninklijk besluit (art. 57 W. 2-8-1963) in de zin van de tweetaligheid, omdat in al de betrokken gemeenten toch een minderheid van de bevolking beschermd dient te zijn.

81. De vraag werd gesteld of briefwisseling met een Franstalig adres in gemeenten zonder speciale regeling uit het Nederlands taalgebied als onbestebaar mag worden behandeld.

Het spreekt vanzelf dat de V.C.T. deze vraag slechts kon en mocht behandelen in functie van de wetgeving op het gebruik der talen in bestuurszaken. Even vanzelfsprekend wenst zij geen afbreuk te doen aan de gebruiken van de postdiensten om te trachten elk stuk toch zijn bestemming te doen bereiken.

Ten aanzien van de wet van 2 augustus 1963, bestaan voor de bedoelde postdienst enkel de officiële straatnamen, die terzake enkel Nederlands kunnen zijn. Derhalve kunnen voor die gemeente de adressen met straatnamen in een andere taal door de posterijen als onvoldoende geadresseerd worden beschouwd (V.C.T., Ned. Afd., 11-5-1965, doss. 1.170).

§ 21. Randgemeenten.

82. Sommigen betwijfelen of de zes randgemeenten, die het afzonderlijk administratief arrondissement vormen opgericht door art. 7 § 1 W. 2-8-1963, bij het Nederlands taalgebied behoren.

De kwestie zou zich hebben gesteld in de V.C.T. voor deze gemeenten (13) indien niet een voorafgaande vraag was gerezen bij het onderzoek naar het gebruik van de talen in de zittingen van de gemeenteraden

van de zes randgemeenten. De leden van de V.C.T. (doss. 1.067; zittingen 15 januari en 9 februari 1965) waren immers verdeeld over de bevoegdheid van de V.C.T. omdat, voorlopig, niet uitgemaakt kon worden of de gemeenteraad al dan niet onder art. 1 § 2, 1° lid van de W. 2-8-1963 bedoeld werd. Een beslissing werd derhalve niet geveld.

§ 22. Sabena.

83. Wij meldden (14) dat de directie van de Sabena sommige maatregelen had uitgewerkt met het oog op de toepassing van de taalwetgeving van 2.8.1963, in afwachting dat, op grond van artikel 37 van de wet, een koninklijk besluit zou worden genomen (doss. 866).

Contact werd door de V.C.T. genomen met de betrokken instanties. Na bespreking werd volgende procedure vastgesteld:

a. oprichting van een werkgroep met het doel een voorontwerp van koninklijk besluit op te stellen; de eerste vergadering ervan zou gehouden worden in januari 1965;

b. voorlegging van dit voorontwerp aan de Minister-raad;

c. voorlegging ten slotte aan de V.C.T.

Sedert einde 1964 werd daarover geen verder nieuws meer vernomen.

§ 23. Sancties.

84. Op 16 februari 1965 besloot de Nederlandse afdeling van de V.C.T. (dossier 515) de Minister van Binnenlandse Zaken en van het Openbaar Ambt om sancties te verzoeken tegen een gemeentebestuur dat, na dubbele betekening van de beslissing dd. 24-7-1965 (15), talrijke onwettelijke verkeersborden niet had verwijderd. Sedertdien blijkt de betrokken gemeente het nodige te hebben gedaan.

§ 24. Taalexamens.

85. De V.C.T. werd om advies gevraagd over de formaliteiten ter organisatie, onder toezicht van de Commissie, van een examen over de kennis van de tweede landstaal met het oog op het aanwerven van een gewestelijk ontvanger voor de gemeenten Neerwaasten, Waasten, Houtem, Ploegsteert, Luigne.

De V.C.T. besliste op 25 februari 1965 (doss. 667bis) dat de gewestelijke ontvanger, die bevoegd is voor de bij art. 4 § 1 W. 8-11-1962 bedoelde gemeenten van het arrondissement Moeskroen, door tussenkomst van het Vast Wervingssecretariaat een examen dient af te leggen over de kennis van de tweede landstaal.

De V.C.T. meent inderdaad dat zij hier niet staat tegenover een gemeentelijke ambtenaar maar wel tegenover een rijksambtenaar.

86. De V.C.T. heeft ettelijke malen haar vertegenwoordigers aangesteld die er mede belast werden controle uit te oefenen op het afnemen van taal-examens.

Aldus kon de Commissie vaststellen dat de wetgeving geëerbiedigd werd tijdens het taalexamen georganiseerd door een gemeente met speciale regeling uit het Nederlands taalgebied ter aanwerving van verpleegsters in vast verband (V.C.T. 18-3-1965, doss. 513).

87. Verschillende commissarissen hebben bij de V.C.T. aangedrongen op de behandeling van het probleem van het «toezicht te houden op de examens die

in het kader van deze wet, met of zonder tussenkomst van de Vaste Wervingssecretaris, uitgeschreven worden» (art. 54 § 4, 2e lid).

Vastgesteld werd inderdaad dat het V.W.S.:

1. 46 taalexamens had ingericht in 1963 (Verslag V.W.S. over het jaar 1963 - Belgisch Staatsblad 22-12-1964, blz. 13.144);

2. in 1964, tot 30 september: 242 taalexamens waren georganiseerd met 617 Franstalige deelnemers en 855 Nederlandstaligen (cfr. verslag Posson over de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en van het Openbaar Ambt voor het dienstjaar 1965 - Kredieten betreffende het openbaar ambt - Kamer 1964-1965, Doc. 4/VIII/nr. 3 bijlagen, blz. 8).

De V.C.T. heeft dan volgende punten nader onderzocht:

1. wie bepaalt de gradatie in de kennis van de tweede taal (elementaire kennis bv. art. 20 § 2; voldoende kennis bv. art. 20 § 4; grondige kennis bv. art. 6 § 2; een even goede kennis als deze van de hoofdtal bv. art. 32 § 4)?

2. volgens welke modaliteiten zal de V.C.T. haar toezicht uitoefenen (art. 54 § 4, 2e lid);

3. welke sancties dienen toegepast wegens wetsovertredingen begaan hetzij bij de examens, hetzij bij de benoemingen, bevorderingen en aanstellingen die eruit volgen (artt. 51 en 54 § 4, 3e al. W. 2-8-1963).

Ziehier de antwoorden die de V.C.T. gaf op deze drie vragen (V.C.T. 20-5-1965, nr. 630, 1015 en 1049):

88. 1ste punt:

«De Commissie meent dat het haar niet toekomt proprio motu, de gradatie in de volgens het geval door de wet vereiste kennis te bepalen.

» Art. 42 van de wet van 2 augustus 1963 prociseert inderdaad onder de eerste alinea:

«De Vaste Wervingssecretaris alleen is bevoegd om » bewijzen omtrent de bij deze wet vereiste taalkennis » uit te reiken.»

» De tweede alinea van hetzelfde artikel voegt hieraan toe dat:

«Binnen een termijn van twee jaar, te rekenen van » de inwerkingtreding van deze wet af, bepaalt de » Koning de voorwaarden onder welke die bewijzen in » plaats van de bij de wet bepaalde examens, mogen » geveerd worden voor de werving van de ambtenaren » die een bijzondere taalkennis moeten bezitten.»

» Uit deze teksten kan men afleiden dat het aan de Regering, in het bijzonder aan de betrokken Minister, toekomt een ontwerp van koninklijk besluit uit te werken, hetwelk de verschillende criteria zal bepalen; dit ontwerp zal voor advies aan de Commissie dienen te worden overgelegd.»

89. Tweede punt:

» In verband met taalexamens schrijft de wet van 2 augustus 1963 een tweevoudig toezicht voor, dit van het Vast Wervingssecretariaat en van de Commissie. Het komt vanzelfsprekend niet aan deze laatste toe de modaliteiten te bepalen volgens dewelke het Vast Wervingssecretariaat zijn taak zal vervullen; zij is niettemin bereid advies te verstrekken over alle haar ten deze gestelde vragen, die zouden betrekking hebben op de haar bij de wet verleende bevoegdheid.

» De wet van 8 november 1962 schrijft harerzijds de tussenkomst van de Commissie maar niet deze van het Vast Wervingssecretariaat voor. Bij gebrek aan coördinatie van de twee wetten, komt het bijgevolg niet aan het Vast Wervingssecretariaat toe van ambtswege tussenbeide te komen in de bij art. 4, § 4, 7de alinea van voornoemde wet bepaalde taalexamens.

» Uit de bovenvermelde wettelijke bepalingen blijkt dat de Commissie bevoegd is toezicht te houden op alle examens, zonder uitzondering, die op de taalkennis betrekking hebben.»

.....

90. Derde punt:

«Krachtens artikel 51, 1ste alinea van de wet van 2 augustus 1963, zijn nietig alle administratieve handelingen en verordeningen, die naar vorm of naar inhoud, strijdig zijn met de bepalingen van deze wet.

» Deze nietigheid kan worden vastgesteld op verzoek van ieder belanghebbende (artikel 51, 2de alinea) en eveneens op verzoek van de Commissie (artikel 34, § 4, 3de alinea).

» Uit de artikelen 51 en 54, § 4, 2de alinea, blijkt dat er 2 mogelijkheden in verband met sancties bestaan:

1. de vaststelling van de nietigheid: inzonderheid door de overheid van wie de actie uitgaat;

2. de vernietiging die hetzij door de voogdijoverheid hetzij door de Raad van State wordt beslist.

» Zowel de vaststelling van de nietigheid als de vernietiging kunnen betrekking hebben op de examens zelf en inzonderheid op het proces-verbaal evenals op de benoemingen, bevorderingen en aanstellingen die er het gevolg van zijn. In dit laatste geval kunnen sancties worden getroffen hetzij omdat het bij de wet vereiste examen niet werd ingericht, hetzij omdat de benoemingen en bevorderingen werden gedaan in strijd met de uitslag van het examen, hetzij omdat de benoeming of de bevordering het gevolg is van een ten aanzien van de wet onregelmatig ingericht examen.

» Naar luid van art. 54, § 4, 2de en 3de alinea, is de Commissie bevoegd toezicht te houden zowel op de taalexamens zelf (inzonderheid de processen-verbaal tot afsluiting van bedoelde examens) als op alle benoemingen, bevorderingen en aanstellingen.

» De Commissie heeft de vraag gesteld te weten of het paste dat zij ambtshalve en systematisch toezicht uitoefent op alle benoemingen, bevorderingen en aanstellingen die het resultaat zijn van examens waarin zij zou tussenbeide gekomen zijn.

» Daar zij van mening is, dat het toezicht op de examens denkbeeldig zou zijn wanneer zij er zich toe beperkte enkel uitspraak te doen over tegen benoemingen of bevorderingen ingediende klachten, heeft zij besloten de volgende oplossing aan te nemen: Er zullen systematisch verslagen worden gevraagd aan de diensten, die taalexamens hebben ingericht en voor elk geval zal de Commissie of de bevoegde afdeling zich uitspreken over het hieraan voor te behouden gevolg.

» In het raam van de haar bij art. 54, § 4, 3de alinea van de wet van 2 augustus 1963 toevertrouwde taak, zal de Commissie zich wenden hetzij tot de overheid waarvan de akte uitgaat, hetzij tot de hogere overheid, hetzij tot de Raad van State. Zij zal zich in dit geval laten leiden door de aan ieder geval eigen omstandigheden en bijzonderheden.»

§ 25. Taalkennis.

91. Advies werd nog gevraagd en gegeven door de V.C.T. (doss. 204; 8 april 1965) omtrent de bewijzen van taalkennis vereist van de kandidaat-commissaris en adjunct-commissaris van politie.

Het koninklijk besluit van 12 april 1965 op het brevet van commissaris en adjunct-commissaris van politie heeft met voormeld advies geen rekening kunnen houden. Het doet evenwel geen afbreuk aan het advies van de V.C.T. (zie in fine van het verslag aan de Koning - Belgisch Staatsblad van 21-4-1965).

92. Zoals reeds geadviseerd werd (16) achtte de commissie het opleggen van een examen over de elementaire kennis van het Frans voor kandidaten - gemeentebediende te Oostende in strijd met de wet. Thans ging het om kandidaten operateur-telefoon. (V.C.T., Ned. Afd. 8-7-1965, nr. 1153.)

§ 26. Uitvoeringsbesluiten.

93. De V.C.T. gaf op 25 februari 1965 (doss. 600) een advies over een ontwerp van besluit uit een reeks van zeven die allen maatregelen ter uitvoering van de wet voorzien.

Dit eerste besluit handelt over de vrijwaring van de rechten verkregen door de ambtenaren die in dienst waren op 9 juli 1932.

94. Een tweede ontwerp van besluit, dat de maatregelen bevat ter vrijwaring van de rechten der ambtenaren die op 1 september 1963 in dienst waren, ten opzichte van de betrekkingen verbonden aan de plaatselijke en gewestelijke dienst van Brussel-Hoofdstad, werd onderzocht op 22 april 1965 (doss. 600/4).

§ 27. Openbare onderstand.

95. Tegen de Sint-Pietersklinieken, toebehorend aan de C.O.O. Leuven, maar uitgebaat door de Katholieke Universiteit te Leuven, werd klacht ingediend omdat de medische dossiers in het Frans worden bijgehouden.

De Nederlandse afdeling van de V.C.T. (9 februari 1965, doss. 957) stelde vast dat de C.O.O. Leuven een concessiecontract met de K.U.L. heeft gesloten, waarbij het geneeskundig en het verplegend personeel door de Universiteit wordt aangesteld in een kliniek, eigendom van de C.O.O. Leuven.

De afdeling meent dat, door deze overeenkomst, de C.O.O. aan de K.U.L. het recht niet kan verlenen — en dit in feite ook niet doet — af te wijken van de wet op het gebruik der talen, wet waardoor de C.O.O. zelf gebonden is.

Bovendien kan de aanstelling uit welken hoofde ook van private medewerkers, opdrachthouders of deskundigen, de diensten niet ontslaan van de toepassing van deze wet (cfr. art. 39).

Vermits uit het onderzoek bleek dat geen enkel dossier ééntalig Nederlands was en tevens dat de berichten bestemd voor het publiek, uitgaande van de geneeskundige diensten, tweetalig waren, stelde de afdeling vast dat de wet op beide gebieden niet werd nageleefd.

De C.O.O. Leuven werd dan ook verzocht onmiddellijk een einde te maken aan die toestand ten einde de door art. 50 van de wet van 2-8-1963 voorziene sancties niet op te lopen.

§ 28. Verkeer.

96. Reeds eerder was een klacht ingediend tegen het plaatsen van tweetalige borden met aanduiding van parking door een gemeente uit het Nederlands taalgebied zonder speciale taalregeling (17).

Een nieuwe klacht tegen dezelfde inbreuk op dezelfde plaats, verweet hetzelfde bestuur echter ook nog het dragen van tweetalige of Franse armbanden door de autobewakers op openbare geconcedeerde parkeerplaatsen.

De Nederlandse afdeling (doss. 813; advies van 16-2-1965) achtte zulke praktijk strijdig met de wet in

zoverre het gaat om de parkeerplaatsen, die door de stad aan concessiehouders zijn gegund.

Deze laatste zijn ambtshalve ertoe gehouden, zoals de plaatselijke openbare dienst, armbanden met Nederlandse opschriften te gebruiken.

De klacht werd ongegrond bevonden waar het gaat om het dragen van armbanden, op openbare niet-geconcedeerde parkeergelegenheden, door personen die geen aangestelden zijn en in geen enkele rechtsverhouding staan tot de gemeente, doch op eigen initiatief handelen.

§ 29. Verkiezingen.

97. Over het gebruik van de talen bij de parlementaire provincieraadsverkiezingen diende de V.C.T. dringend te adviseren wegens de toen nakende verkiezingen van 23 mei 1965.

In het Staatsblad van 17 april 1965 (blz. 4185-4186) verschenen richtlijnen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en van het Openbaar Ambt, die in feite het advies van de V.C.T. goed resumeren (cfr. V.C.T. 18-3-1965, doss. 1117). Wij zijn zo vrij te verwijzen naar gezegde instructies.

98. Afgewezen werd de klacht van een kiezer die zijn oproepingsbrief voor de parlementaire verkiezingen in de gemeente Dilbeek in het Nederlands heeft ontvangen.

Deze oproepingsbrieven zijn immers berichten of mededelingen aan het publiek uitgaande van plaatselijke diensten.

(V.C.T., Ned. Afd. 8-7-1965, doss. 1258, verwijzend naar V.C.T. 18-3-1965, doss. 1117.)

§ 30. Varia.

99. Klacht werd ingediend tegen de beslissing van de Minister van Financiën waardoor sommige gemeenten met taalfaciliteiten uit het Franse taalgebied, vooreen ingedeeld bij de provinciale directie van het Kadaster Henegouwen, thans gehecht werden bij deze van Brabant.

De V.C.T. (20-5-1965, doss. 865) achtte het verzoek niet gegrond. Zij meende dat de besproken maatregel geen overtreding van de taalwetgeving tot gevolg had. Bovendien werd onderstreept dat de wetgever wenste waar het mogelijk is, homogene ambtsgebieden te vormen (cfr. Memorie van Toelichting, Kamer 1961-1962, doc. 331/1, blz. 6; verklaringen van de heren Lefèvre en Gilson, Parl. Handelingen, Kamer, Zitting 1962-1963, vergaderingen van 27-6-1963, blz. 6 en 9-7-63, blz. 5).

100. Een tweetalig gestencild bericht, uitgaande van de politie in een gemeente uit het Nederlands taalgebied zonder speciale regeling, werd strijdig geacht met de wet. Tevens werd beslist dat de wijk- en straatnamen berichten voor het publiek zijn, zodat ze ééntalig moeten zijn in dezelfde gemeente (V.C.T., Ned. Afd., 6-4-1965, nr. 1.118).

101. De V.C.T. heeft over de taalkennis van sommige ambtenaren een advies verstrekt ten opzichte van zeer speciaal gestructureerde gewestelijke diensten (V.C.T. 22-4-1965, doss. 1.161). Dit advies is zo omvangrijk ten overstaan van het eerder beperkt toepassingsveld, dat het niet kan opgenomen worden in het bestek van dit artikel.

102. Wegens de zeer algemene termen van een vraag

om advies, besliste de V.C.T. te verwijzen naar de ter zake toepasselijke bepalingen van de wet en naar enkele eerder gegeven adviezen. (V.C.T., Ned. Afd., 11-5-1965, doss. 1.132).

103. Een firma met een bouwverf op het gebied van een zuiver Nederlandstalige gemeente had tweetalige borden geplaatst ter regeling van het verkeer op de autosnelweg tijdens de uitvoering van de werken.

Deze borden werden in strijd geacht met de wet (V.C.T., Ned. Afd., 1-6-1965, doss. 1.184), omdat de firma in casu belast was met een taak die de grenzen van een privaat bedrijf te buiten gaat en die de wet op de openbare machten haar heeft toevertrouwd in het belang van het algemeen.

104. De V.C.T. heeft ook geadviseerd dat de termijn van één jaar, bepaald bij artikel 44, § 1, W. 2-8-1963, een termijn van verval is en dat hij verstreken is (V.C.T. 10-6-1965, doss. 1.158.)

105. Een gemeente uit Brussel-Hoofdstad bezat een dossier met verschillende stukken opgesteld uitsluitend in het Frans en die verband hielden met een aanbesteding voor een vakantieoord gelegen in een gemeente uit het Nederlands taalgebied zonder speciale regeling.

Vastgesteld werd dat gezegde bescheiden ofwel stukken waren van de binnendienst ofwel betrekkingen van een centrale dienst met een plaatselijke dienst (art. 16 en 28 § 1 W. 2-8-1963); dat de zaak gelokaliseerd was in het Nederlands taalgebied; dat derhalve de kwestieuze stukken uitsluitend in het Nederlands dienden gesteld te zijn.

De bedoelde stukken zijn nietig en moeten vervangen worden door naar de vorm regelmatige bescheiden (V.C.T. 3-6-1965, doss. 1.206).

Het betrokken gemeentebestuur heeft een verzoek om vernietiging van dit advies ingediend bij de Raad van State.

106. Op klacht adviseerde de V.C.T. dat de bewoordingen «in het Nederlands en het Frans» zoals ze voorkomen in art. 29 § 2 moeten begrepen worden in de zin dat al de teksten gelijktijdig en integraal in de twee talen moeten voorkomen op het dokument. (V.C.T. 24-6-1965, doss. 1.235.)

107. Bij *klachtafstand* vanwege een verzoeker, stelt de V.C.T. vast dat klager heeft afgezien van het door hem ingeleid verzoek wanneer het bewijs geleverd wordt dat inderdaad het rekwest zonder voorwerp is geworden. (V.C.T. 24-6-1965, doss. 135.)

- (1) R.W. 1964 - 1965, nr. 24, kol. 1185 à 1198.
- (2) Op. cit. nrs. 3 en 4.
- (3) Op. cit. nr. 5.
- (4) Belgisch Staatsblad 1.4.1964, blz. 3350.
- (5) K.B. 1 juni 1964, Belgisch Staatsblad 17.6.1964, blz. 6751.
- (6) Zie ook de vraag van de hr. Tindemans tijdens de Kamersitting van 3.12.1964 (Parlementaire Handelingen blz. 2).
- (7) Zie R.W. op cit. nr. 14, 2e lid.
- (8) J.T. 1965 p. 252 - 253.
- (9) Tijd nr. 21 van 21 mei 1965, blz. 23 e.v.
- (10) Zie R.W. op cit. nr. 14.
- (11) Zie R.W. op. cit., nr. 12.
- (12) R.W. op. cit. nr. 51.
- (12bis) Zie Doc. 13, nr. 1, dd. 6 oktober 1965 - Kamer, Bijz. Z. 1965.
- (13) Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wommel, Wezenbeek-Oppem.
- (14) R.W., op. cit., nr. 50.
- (15) Zie R.W. op. cit. nr. 11, litt. a.
- (16) R.W., op. cit. nr. 40, V.C.T. Ned. Afd. 1.X.1965, doss. 55.
- (17) cfr. R.W. op. cit., nr. 11, litt. a.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Privaatrecht, jrg. 1965 - nr. 4 :

Claeys-Bouaert M., Overzicht van de nieuwe regeling betreffende het vermogensbeheer van voogd en wettelijke beheerder in Nederland en Frankrijk. — Kruit-hof M.R., Werkstaking en overmacht.

Tijdschrift voor Gemeenterecht, jrg. 1965 - nr. 11 :

Belastingen. — Rechtgedingen. — Bezoldigingen. — Gemeentebelastingen. — Burgerlijke Stand. — Onteigening ten algemene nutte. — Overeenigbaarheden. — Openbare onderstand. — Onderstandswoonst. — Gemeentepersoneel. — Gemeentepolitie. — Gemeenteraad.

Jura Falconis, jrg. 1965 - nr. 1 :

Herten P., Professor Dr. Fr. De Visschere. — Van Istendaal F., De nieuwe wet over het arbeidsreglement. — Vermaerke R., De verloving in het kanonieke recht. — Ketsman H., De Barcelona Traction, light and power company affaire in het licht van de nationaliteit als uitoefeningsvoorwaarde van de diplomatieke bescherming.

Tijdschrift van de Vrederechters, jrg. 1965 - nr. 11 :
Rechtspraak.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1965 - nr. 4884 :

Baeteman G., De huidige stand van de hervorming van het huwelijksgoederenrecht in België (III). — Kist J., Overzicht der Nederlandse Rechtspraak: Verbin-tissenrecht (III, slot).

Journal des Tribunaux, jrg. 1965 - nr. 4512.

Charlier M., Les tentations de la justice.

Annales de droit, jrg. 1965 - nr. 4 :

Mizunami A., Dabin et Kelsen. — Denis P., Bleeckx F., Pankert A. et Taquet M., Chronique de législation sociale (Fin 1963 à juillet 1965).

Revue Pratique du Notariat Belge, jrg. 1965, nr. 2513 :

De Vroe J., Divorce et séparation de corps par consentement mutuel.

Revue de droit intellectuel. L'Ingénieur-Conseil, jrg. 1965, nr. 4-6 :

Législation belge. — Jurisprudence Belge.

nr. 7-8 :

Législation Française. — Législation Belge. — Jurisprudence des Communautés Européennes.

nr.9-10 :

Schrans G., La localisation de la possession personnelle antérieure en matière de brevets.

Répertoire Fiscal, jrg. 1965 - nr. 10-11 :

Goffin R., Deux innovations importantes. — L'exonération à l'exportation. — Les marchés administratifs.

Revue de Droit Pénal et de Criminologie : jg. 1965 - nr. 3 :

Depelchin L., Considérations sur l'article 2 du Code pénal. — Sepulchre-Cassiers, Joos J. en Debuyt Chr., La fugue, les enfants et les adolescents fugueurs.

Recueil Dalloz (Parijs) : jg. 1965 - nr. 40 :

nr. 41 :

Goldschmith J. C., En attendant l'arrêt Grundig-Consten : La notion d'abus d'exclusivité en vertu de l'article 85 du Traité de Rome.

nr. 42 :

Blaevoet Ch., De l'intangibilité des ouvrages publics.

Bulletin de la Commission Internationale de Juristes : jg. 1965 - nr. 24 :

MacBride S., Une Campagne Mondiale pour les droits de l'homme.

Osterreichische Zeitschrift für öffentliches Recht : jg. 1965 - nr. 4 :

Kelsen H., Eine phänomenologische Rechtstheorie. — Bodenheimer E., Justice as a Rational Ideal. — Szasz S., Allgemeine Grundsätze zur Bestimmung der Gerichtsbarkeit im internationalen Zivilprozessrecht.

Der Staat : jg. 1965 - nr. 4 :

Ronneberger Fr., Lorenz von Stein. Zur 150. Wieder-

kehr seines Geburtstages am 15.11.1965. — Weber W., Die verfassungsrechtlichen Grenzen sozialstaatlicher Forderungen. — Von Ulrich G. Chr., Spannungen zwischen Staats- und Selbstverwaltung im bürgerlichen und im sozialen Rechtsstaat.

Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie : jg. 1965 - nr. 4 :

Alchourron C. E., Juristische Schlüsse a fortiori und a pari. — Betancur C., Les premiers principes logiques de l'impérative. — Bulygin E., Der Begriff der Wirklichkeit. — Cirell Czerna R., Philosophie der Werte und geschichtliche Einheit. — Cossio C., Betrachtungen über das Gesetz als Wissen und das Verhalten als interpretierter Gegenstand bei der Urteilsprechung. — Delgado Ocampo J., Skizze einer rechtlichen Wertlehre. — Garcia Maynez E., Die Argumente a simili ad simile, a maiore ad minus und a minore ad maius. — Gioja A. L., Foundations of the moral person. — Goldschmidt W., Das Seinsollen in der juristischen Welt gemäss der trialistischen Theorie. — Gutiérrez Girardot R., Ist Rechtsphilosophie überhaupt möglich? — Llambias de Azevedo J., Betrachtungen über Bergbohms Kritik an der Naturrechtslehre. — Neri Castaneda H., Ought and moral oughts. — Reale M., Die Problematik von Recht und Staat in einer geteilten Welt. — Recasens Siches L., The material logic of the law : A new philosophy of juridical interpretation. — Vernengo R. J., Recht und Sprache. — Garzón Valdés E., Über das Verhältnis zwischen dem rechtlichen Sollen und des Sein.

Neue Politische Literatur, jrg. 1965 - nr. 4 :

Brügel J.W., Die Tschechoslowakei - gestern und heute. — Senghaas D., Ideologiekritik und Gesellschaftstheorie. — Roellecke G., Verfassungsrecht und Verfassungskritik. — Bodensieck H., Herkunft, Didaktik und Methodik der politischen Bildung. — Weber H., Sozialistische Splittergruppen in der Weimarer Republik. — Kluth H., Komintern und Revolution. — Strickrodt G., Instrumente wirtschaftspolitischer Urteilsbildung. — Hornung J., Freiheit in unserer Zeit.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"